

7

SANATLA BÜYÜYEN ÇOCUKLAR: MÜZE EĞİTİMİNİN ETKİLERİ

Dr. Şebnem NOYAT

SANATLA BÜYÜYEN ÇOCUKLAR: MÜZE EĞİTİMİNİN ETKİLERİ*

Dr. Şebnem NOYAT

* Yazarın "*Müze Tabanlı Sanat Eğitiminin Okul Öncesi Çocuğunun Görsel Algı Gelişimine Etkisi*" isimli doktora tezinden türetilmiştir.

Sanatla Büyüyen Çocuklar: Müze Eğitiminin Etkileri
Dr. Şebnem NOYAT

Genel Yayın Yönetmeni: Berkan Balpetek

Editör: Dr. Pelin YOLCU

Kapak ve Sayfa Tasarımı: Duvar Design

Baskı: Şubat 2025

Yayıncı Sertifika No: 49837

ISBN: 978-625-5551-40-5

© Duvar Yayınları

853 Sokak No:13 P.10 Kemeraltı-Konak/İzmir Tel:

0 232 484 88 68

www.duvar yayinlari.com

duvarkitabevi@gmail.com

ÖNSÖZ

Bu kitap, okul öncesi sanat eğitimi bağlamında müze tabanlı sanat eğitiminin çocukların görsel algı gelişimine etkisini incelemektedir. Müze eğitim gezilerinin çocukların bilişsel, duyuşsal, motor ve dil gelişimine katkıları araştırılmıştır. Çalışmanın uygulama bölümü, 2023–2024 eğitim öğretim yılı güz döneminde, Kocaeli'nin İzmit ilçesinde bulunan Arkeoloji Müzesi'nde, Kocaeli İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı bir devlet anaokulunda gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın bulguları, müze eğitimi uygulamalarının çocukların öğrenme deneyimlerini zenginleştirdiğini ve görsel algılarını geliştirdiğini ortaya koymaktadır. Müzelerde sergilenen sanat eserleri, heykeller, tarihi ve kültürel objeler, çocukların görsel deneyimlerini çeşitlendirmekte ve farklı sanat ortamlarıyla tanışmalarına olanak tanımaktadır. Ayrıca, müzelerde düzenlenen etkinlikler ve interaktif sergiler, çocukların görsel algılarını uygulamalı olarak geliştirmelerine katkı sağlamaktadır.

Bu çalışma, uzun ve yoğun bir araştırma sürecinin ürünü olup, desteklerini esirgemeyen birçok kişi ve kuruma teşekkür etmeyi bir borç bilirim. Öncelikle, eğitim hayatım boyunca yanımda olan, her daim desteklerini hissettiğim ve varlıklarıyla bana güç veren kıymetli aileme en içten teşekkürlerimi sunarım. Eğitim hayatıma başladığım ilk günden itibaren elimi hiç bırakmayan, her kararında arkamda duran, bana güvenen ve inanan canım annem Nimet DURAHİM ve doğruluktan, yardımseverlikten hiçbir zaman vazgeçmemem gerektiğini öğreten, daima bir güç kaynağı olan rahmetli babam Ali DURAHİM, sizlere minnettarım. Canım babam, ebediyete uğurlanmadan önce dahi “doktora eğitimini bırakma” diyerek bana güç verdin. Seni çok özleyorum.

Araştırma sürecimde bana her an neşe ve mutluluk kaynağı olan canım çocuklarım Şevval ve Mehmet Selim'e teşekkür ederim. Sizler bana her daim güç verdiniz, iyi ki varsınız!

Bu zorlu akademik yolculukta, bana inanan ve desteğini bir an olsun esirgemeyen canım eşim Mehmet NOYAT, sana ne kadar teşekkür etsem azdır. Her adımında, her başarımda senin sevgin ve desteğinle güç buldum. Sonsuz teşekkürler.

Bu çalışmada bana yol gösteren değerli danışman hocalarım Prof. Dr. Ayşe Okvuran ve Doç. Dr. Güner Öz'e şükranlarımı sunarım. Ayrıca değerli katkıları ve görüşleriyle çalışmamı zenginleştiren kıymetli hocam Prof. Dr. Ali Osman Alakuş'a içten teşekkür ederim.

Çalışmanın uygulama sürecinde, müze eğitim programını düzenleyen ve uygulamalarına katkıda bulunan Kocaeli Arkeoloji Müze Müdürü Serkan

Gedük'e, Müze Arkeoloğu Ebru İnal Karaçoban'a ve araştırma sürecinde işbirliği yaptığımız müze personeline teşekkür ederim.

Ayrıca, araştırma sürecinde katkıda bulunan ve tez uygulamalarının gerçekleştirilmesi konusunda destek sağlayan İzmit Alikahya Fatih Ortaokulu Müdürü Atilla Türkkal'a ve Orhan Yalçın'a, okul psikolojik danışmanı Aslıhan Öçbe'ye, okul öncesi öğretmenleri Meryem Küçük ve Tülay Yıldız'a teşekkür ederim.

Bu çalışmanın, sanat eğitiminin erişilebilirliğini artırarak önemli bir katkı sunmasını ve müze temelli sanat eğitimi konusunda yeni ufuklar açmasını temenni ediyorum. Eğitimciler, araştırmacılar ve sanat eğitimiyle ilgilenen herkes için faydalı bir kaynak olmasını dilerim.

Saygılarımla,
Dr. Şebnem NOYAT

Canım annem Nimet DURAHİM ve rahmetli babam Ali DURAHİM' e

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	iii
KISALTMALAR/SİMGELER.....	viii
BÖLÜM 1	
GİRİŞ.....	1
BÖLÜM 2	
OKUL ÖNCESİ EĞİTİM VE ÖNEMİ.....	8
Okul Öncesi Gelişim Alanları.....	8
Çocuğun Bilişsel Gelişimi.....	9
Çocuğun Sosyo-Duyusal Gelişimi.....	9
Çocuğun Motor Gelişimi.....	10
Çocuğun Dil Gelişimi.....	10
Sanat Eğitimi.....	11
Sanat Eğitiminin Amaçları.....	13
Okul Öncesinde Sanat Eğitimi.....	15
Görsel Algı.....	16
Frostig Görsel Algı Testi.....	17
Okul Öncesinde Görsel Algı ve Sanat Eğitimi.....	20
Müze Eğitimi.....	23
Müze Eğitimi Planı.....	26
Okul Öncesinde Müze Tabanlı Sanat Eğitimi.....	31
Alanla İlgili Çalışmalar.....	32
Okul Öncesi Eğitimde Frostig Görsel Algı Ölçeği Uygulanan Çalışmalar.....	32
Okul Öncesi Eğitimde Müze Eğitimi Çalışmaları.....	34
Okul Öncesi Eğitimde Sanat Eğitimi Çalışmaları.....	38
BÖLÜM 3	
ARAŞTIRMA UYGULAMASI.....	41
Uygulama Mekânı.....	41
Araştırmacının Rolü.....	42
Müze Tabanlı Sanat Eğitimi Etkinliklerinin Geliştirme Süreci.....	45
Müze Tabanlı Sanat Eğitimi Programının Uygulanması.....	47
Seramik Nesnelere Sanat Etkinliği.....	48

Geometrik Şekilleri Tanıyorum- Müze Servis Aracımı Tasarlıyorum Etkinliği.....	51
Hayalimdeki Müze- Müze Kurallarını Öğreniyorum Sanat etkinliği.....	57
Müzeye Gidiyoruz -Mitolojik Kahramanlar Sanat etkinliği	61
Hayalimdeki Müze- Küçük Arkeologlar-Müzeye Gidiyoruz Sanat Etkinliği.....	65
BÖLÜM 4	
DEĞERLENDİRME	76
Müze Tabanlı Sanat Eğitiminin Okul Öncesi Çocukların Gelişim Alanlarına Etkisi ve Öğrenci Görüşlerinin Değerlendirilmesi	76
BÖLÜM 5	
SANATLA BÜYÜYEN ÇOCUKLAR: MÜZE EĞİTİMİNİN ETKİLERİ	93
Okul Öncesi Çocuklarının Gelişim Düzeylerine Etkisi: Müze Eğitimi Öncesi ve Sonrası Karşılaştırması	93
BÖLÜM 6	
SONUÇ	101
Öneriler	115
KAYNAKLAR	118
ÖZGEÇMİŞ	135

KISALTMALAR/SİMGELER

MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
ICOM	International Council of Museums; Uluslararası Müzeler Konseyi
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization; Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu
FGAT	Frostig Görsel Algı Testi

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Sanat, toplumun ve kültürün değişimine paralel olarak farklı akım ve dönemlerin etkisinde şekillenmiştir. Sanat eserlerin dili kültürel unsurların etkileşimi, renkler, temalar ve desenler gibi öğeler aracılığı ile çözümlenmiştir. Bu bağlamda, sanat insanın yaşamı boyunca edindiği duygu ve düşünceleri estetik, yaratıcılık ve özgünlük yoluyla ifade ettiği bir dışavurum biçimi olarak değerlendirilmektedir. Sanat bu yönüyle yalnızca bir ifade aracı değil, aynı zamanda bireyin iç dünyasını şekillendiren ve dış dünya ile olan bağımlı güçlendiren bir platformdur.

Bu düşünce Herbert Read'in (1981) görüşüyle de desteklenmektedir. Read'e göre sanat, bir ifade aracıdır. Edebiyatın kendisini ifade etmek için mürekkep, kalem ve kâğıda ihtiyaç duyması gibi, sanat da yaratıcı bir ifade için farklı malzemeler ve teknikler aracılığıyla ortaya konulduğunda çeşitli duyu organlarına hitap ederek izleyiciye veya dinleyiciye haz sunar. Sanatın izleyiciye sunduğu bu deneyim duyular aracılığıyla zenginleşerek derin bir zihinsel ve duygusal deneyimlere dönüşmektedir (Buyurgan ve Buyurgan, 2019; 102). Böylece sanat, sadece bir görsel veya işitsel deneyim olmaktan çıkıp bireyin içsel dünyasına dokunan bir araç haline gelmektedir. İnsan yaşamının doğal akışı içinde yaşanan korku, heyecan, mutluluk, endişe gibi duygusal durumların ve düşüncelerin ifade edilmesi ile başlar. Ses, renk, ritim, edebiyat gibi farklı formlarda kendini göstererek insan duygularını ve düşüncelerini dışa vurma olanağı sunmaktadır (Türkcan, 2020; 1).

Sanatın bu güçlü ifade yeteneği, sadece yetişkinler için değil, özellikle çocukların gelişiminde büyük önem taşımaktadır. Sanat, çocukların hayal gücünü geliştirme, duygularını ifade etme ve yaratıcılıklarını destekleme konularında önemli bir rol oynarken, aynı zamanda onların duygusal ve zihinsel gelişimine katkı sağlar. Jelved'in (2014) belirttiği gibi, erken yaşta sanatla tanışan çocuklar, uyum ve içgörü gibi yeteneklerini geliştirebilmektedir. Sanatın çocukların yaşamında aktif bir rol oynamasının, onların duygusal ve zihinsel gelişimine olumlu etkileri bulunmaktadır. Bu nedenle, çocukların sanat eğitimi erken yaşlarda başlamaları ve bu yolda desteklenmeleri büyük önem taşımaktadır (Karaca, Şenol, Akyol ve Can Yaşar, 2018;14).

Sanatın insan yaşamındaki etkisi, yalnızca pasif bir deneyim olmaktan çıkarak, eğitimin temel bir unsuru haline gelmektedir. Sanatın birey üzerindeki dönüştürücü gücünü eğitim yoluyla aktarmak, sanat eğitiminin önemini ortaya koymaktadır. Sanat eğitimi, bireylerin sanata olan duyarlılıklarını geliştirmenin yanında yaratıcılığı teşvik eden ve estetik algılarını şekillendiren bir süreçtir.

Dolayısıyla sanatın kendisi kadar, sanatın nasıl öğrenildiği ve öğretildiği de bireylerin zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimine de katkı sağlamaktadır (Yolcu, 2020; 224). Çocukların duygusal ve zihinsel gelişiminde sanat önemli bir rol üstlenmektedir. Bu nedenle, sanat eğitime erken yaşlarda başlanması ve çocukların bu alanda desteklenmesi gerekmektedir. Sanat yoluyla çocukların yaratıcılıkları beslenmekte, estetik duyarlılıkları geliştirilmektedir ve eğitim sürecinde etki bir şekilde kullanılmaktadır. Sanat eğitimi, yalnızca sanatla ilgili becerilerin öğretilmesiyle sınırlı kalmamakta, aynı zamanda bireylerin zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimlerine de katkı sağlamaktadır.

Sanat eğitimi, estetik duyarlılığını geliştiren ve yaratıcı düşüncüyü teşvik eden temel bir eğitim alanıdır (Bender, 2020;135). Resim, müzik, heykel, tiyatro, dans ve edebiyat gibi çeşitli sanat dallarını içeren bu eğitim, bireylerin sadece sanatsal becerilerini değil, aynı zamanda eleştiriler düşünme, problem çözme, işbirliği ve iletişim gibi önemli becerilerini de geliştirir. Sanat eğitimi, özellikle erken yaşlardan itibaren çocukların gelişimine katkıda bulunarak onların toplumsal ve bireysel kimliklerini inşa etmelerinde kritik bir rol oynar. Sanat eğitiminin anlamını, önemini ve farkındalığını ifade edebilmek için belirli etkenlere ihtiyaç vardır. Bu, hedeflere uygun ve verimli bir işleme sürecini gerektirmektedir.

- Değişen ve gelişen çağa uygun öğretim teknikleri ve materyal kullanımının olanaklarını sağlayan müfredat oluşturulmalı,
- Donanımlı sanat eğitimcileri yetiştirilmeli,
- Ders saatleri örgün eğitimde yeterli düzeyde oluşturulmalı,
- Atölye ve materyallerin amaca uygunluğu sağlanmalıdır (Buyurgan ve Buyurgan, 2019; 134).

Sanat eğitimi, örgün eğitimde önemli bir yer tutmaktadır. Görme ile bakma arasındaki farkları anlamayı sağlayan ve kişilerin estetik algısını geliştiren bir eğitim sürecidir (Gençaydın, 1987; 45). Sanat eğitimi; duygu ve düşüncelerin ifade edildiği, bilgi ile duygunun birlikte işlediği bir öğrenme sürecini kapsar ve kurumsal çalışmalarda 'güzel sanatlar eğitimi' olarak adlandırılır. Sanat disiplinlerinin birbiriyle olan ilişkisini kültür ve tarih bağlamında öğreten bu eğitim, teknik bilgi ve uygulamalarla desteklenmektedir (Kırışoğlu, 2002;78; Ünver, 2002; 103). Eğitim sürecinde kullanılan yöntem ve teknikler değişim göstermiş ve bu değişimler sanat eğitimi de etkilemiştir. Eğitimde uygulanan öğretim modellerine yeni yöntemlerin eklenmesi, disiplinler arası çalışmayı arttırmıştır. Sanat eğitiminin esnek yapısı disiplinler arası çalışmalara olanak sağlamıştır.

Sanat eğitimi, okul öncesinden başlayarak bireylerde yaratıcılığı teşvik etmeyi, hayalleri aktarmayı, problem çözme yeteneklerini artırmayı ve birçok

gelişim basamağını ilerletmeyi hedeflemektedir (Özsoy, 2015; 112). Akademik eğitimin verilmediği, yaparak-yaşayarak öğrenmenin temel alındığı okul öncesi dönemde sanat eğitiminin önemi araştırmalarla ortaya konmaktadır. İlk araştırma, Almanya-Münih'te okul müdürü G. Kerchensteiner tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmaya Levinstein ve Stern de destek vermiştir. Üç yüz bin çocuğun yaptığı resimler üzerinden yürütülen araştırmada önemli bulgular elde edilmiştir. 1920'li yıllarda çocuğun duyu ve fiziksel evrelerine göre davranış geliştirilmesi sanat eğitimi için ortak bir anlayış haline gelmiş ve bu anlayış günümüz eğitim sisteminde de varlığını sürdürmüştür (San, 2010; 56).

Okul öncesi dönem, bireyin erken çocukluk dönemidir. Bu dönem, bireyin yaşam temellerinin atıldığı dönemdir. Çocukluk döneminde atılan bu temeller, bireyde alışkanlığa dönüşüp ileri yaşlarda bilgi ve beceriye evrilerek bilimsel temellerin atıldığı döneme doğru ilerler. Bu bağlamda, Türkiye'deki eğitim sisteminde kullanılan eğitim program yapısı 'gelişimsel rehberlik' yaklaşımı 'sarmal', modeli ise 'eklektik'tir (MEB, 2024). Gysbers ve Myrick'e göre, gelişimsel rehberlik programı, örgütlenmiş ve belirli bir düzene uygun şekilde oluşturulmuş bir programdır. Bu program, çocuğun ilgisini, algısını ve becerisini merkeze alarak, çocuğun kazanımlarına cevap verir (Nazlı, 2016; 88). Sönmez'e (2017) göre, sarmal yaklaşım, yeni öğrenimlerin daha önceki öğrenimlerin üzerine kurulduğu, birbiriyle ilişkili ve aşamalı ilerleyen, program ilerledikten sonra önceki konuların tekrar edildiği bir yaklaşımdır (Direkci ve Yavuz, 2018; 45).

Okul öncesi dönem, bireyin gelişimi açısından hız kazandığı kritik bir dönemdir. Bu dönemde gelişim basamakları desteklenmeyen çocuklar, zamanla kendilerinde bulunan yetenekleri kaybedebilmektedir (Berens, 1999; 73). Çocuklar, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimlerinin hızlandığı kritik dönemdedir. Bu dönemde çocukların sahip olduğu doğal merak duygusu, onların çevrelerini keşfetme ve öğrenme süreçlerinde önemli rol oynamaktadır. Bu dönemde çocuklar, çevrelerinde algıladıkları her olayı, çevreyi ve imgeleri merakla incelerken, çevrelerindeki sosyal bağlamda sorular sormaya başlamaktadır. Bilton'a (2010) göre, çocukların merak duygusu, bilişsel, duyuşsal, motor ve dil gelişim basamaklarını harekete geçirerek deneyim kazanmalarını sağlamaktadır (Bilton, 2010; 45). Sanat eğitimi, çocukların gelişim basamaklarını destekleyerek deneyim sunmalarına olanak tanımakta ve toplumsal hayatta kendilerini ifade etmelerine imkân vermektedir (Karoğlu ve Ünüvar, 2017; 123). Sanat eğitimi, okul öncesinden başlayarak okul içi ve dışındaki sanat derslerinin ve faaliyetlerinin tümünü kapsamaktadır. Bu eğitim, estetik duyuş ve güzellik hakkındaki farkındalığı artırmaya yöneliktir. Ayrıca, sanat eğitimi yaratıcı ve farklı biçimlerde düşünmeye de teşvik etmektedir (San, 2021; 89). Sanat, estetik farkındalığı arttırarak güzelliği anlama ve takti etme yetisi kazandırırken, yaratıcı

ve eleştirel düşünme becerilerinin de temellerini atmaktadır. Bu yaratıcı süreçler, yalnızca sınıf ortamında değil, müzelerde gerçekleştirilen eğitim etkinlikleriyle de desteklenmektedir.

Müzelerde gerçekleştirilen eğitim etkinlikleri, çocukların dil, sosyal-duyusal, bilişsel ve motor becerilerini geliştirirken, aynı zamanda hayal güçlerinin ve yaratıcılıklarının gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Ata'ya (2002) göre, müze ziyaretlerinde, öğrencilerin gördükleri ve gezdikleri müze temaları önemlidir. Sanat, kültür, gelenek, görenek, tarih, bilim ve teknoloji temalarını yansıtan müzeler, çocuğun belleği üzerinde önemli ve aktif bir rol oynamaktadır. Müze tabanlı sanat eğitimi alan çocuklar, sanatla iç içe bir eğitim alarak görsel algılama, davranış gelişimi ve akademik başarı bakımından önemli kazanımlar elde etmektedir (San, 2021; 134; Okvuran ve Karadeniz, 2021; 18).

"Müzeler, günümüzün dinamik eğitim kurumları olarak, toplumların kültürel ve sanatsal birikimlerini koruma ve aktarma görevini üstlenirler" (Karadeniz, 2020, s. 144). Amerikan Müzeler Birliği'nin 1992 tarihli eşitlik raporuna göre, müze ziyaretleri, insanların geçmişe dair bilgi edinmelerine ve bu bilgiler sayesinde kendilerini daha güçlü ve üretken hissetmelerine yardımcı olan önemli mekânlar olarak ifade edilmektedir (Aytaç, 1981; 112). Bu rapora göre, müzeler, bireyler arasındaki iletişimi güçlendirirken, insanların birbirlerine karşı saygı duymalarını, yeni fikirlere açık olmalarını, gözlem yapmalarını, soru sormalarını ve cevap aramalarını teşvik etmektedir. Ayrıca, tarih, doğa, sanat ve bilime karşı merak ve farkındalığı artırmakta, insanların birbirine karşı sorumluluk duygularını güçlendirmektedir (Buyurgan, 2019; 76).

Sanat ve kültür alanında oluşturulan müze eğitim programlarının amacı, çocuklara yönelik eğitim programları oluşturmak ve bu programları Türkiye genelinde sürdürebilmektir. Programın içeriğinde, çocukların keyifle müze ziyaretleri yapabileceği ortamlar oluşturmak, etkinlik atölyeleriyle yaratıcılıklarını geliştirmek ve kalıcı öğrenmeyi sağlamak yer almaktadır (İlhan, Artar, Okvuran ve Karadeniz, 2014; 1727). Çocuğun gelişiminin hızlı ilerlediği kritik bu dönemde düzenli ve planlı eğitim ortamı sunulması önem arz etmektedir.

Çocuğun gelişim süreci devam ederken bilişsel, sosyo-duyusal, motor ve dil gelişimi açısından düzenli bir ortam sağlanması ve zaman ile çevresel sosyal ortamların sunulması gereklidir. Okul öncesi dönemde çocuklar, gerçek nesnelere etkileşimde bulunmaktan büyük keyif alırlar. Özellikle evde yaşadıkları deneyimlere benzer ortamlarda, tanıdıkları nesnelere ve örneklerle dolu yerlerde vakit geçirmekten hoşlanırlar. Bu tür tanıdık ve anlamlı çevreler, onların öğrenme süreçlerini destekler ve güven duygularını artırmaktadır. Bu nedenle, çocuklar için öğrenme alanları düzenlenirken, ev

ortamına benzer ve onların günlük yaşam deneyimlerine uygun olacak şekilde tasarlanması gelişimsel dönemleri için önemlidir (Okvuran ve Güneröz, 2023; 282). Bu süreçte çocuklar gerçek nesnelere ile etkileşime geçmeyi somut deneyimler yaşamayı büyük bir heyecanla karşılamaktadırlar.

Gelişimsel dönemler farklı alanları kapsar gibi görünse de hepsi birbiriyle bütünlüktür (Yolcu, 2020; 58). Çocuğun gelişim dönemlerinin desteklenmesinde farklı öğrenmelere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda çocuğun öğrenmesi, birden fazla duyuya hitap eden uyarıcılarla daha kalıcı hale gelir. Çocuklar görerek, işiterek, koklayarak, dokunarak, soru sorarak ve tartışarak öğrenmeyi kalıcı kılarlar. Eğitim ve öğretim programlarının okul dışı sosyal ortamlarda yürütülmesi elzemdir (Oktay, 1998; 76). 24 Ağustos 2022 tarihinde Prag'da gerçekleştirilen 26. ICOM Genel Konferansı sırasında, ICOM Olağanüstü Genel Kurulu yeni bir müze tanımını kabul etmektedir “Müze, toplumun hizmetinde olan, kar amacı gütmeyen, kalıcı bir kurumdur; somut ve soyut mirası araştırır, toplar, korur, yorumlar ve sergiler. Kamuya açık, erişilebilir ve kapsayıcı olan müzeler, çeşitliliği ve sürdürülebilirliği teşvik eder. Etik ve profesyonel bir şekilde toplulukların katılımıyla faaliyet gösterir ve iletişim kurarlar, eğitim, eğlence, düşünme ve bilgi paylaşımı için çeşitli deneyimler sunarlar” (ICOM, 2022).

19. yüzyılın başlarında müzelerin toplumu eğitebileceği düşüncesi gelişmeye başlamıştır. Her yaştan bireye formal ve informal öğrenme imkânı sağlayan müzelerin etkin kullanılabilmesi için devletler tarafından önemsenmiştir. Müzeler, taşıdığı özellikler bakımından farklılıklar içerseler de içerik olarak gelen ziyaretçileri gerçek bir ortamda karşılamaktadırlar (Buyurrgan, 2019; 45; Ergin, 2020;34). Müzelerin toplumu eğitime işlevi, onların sadece sergileme alanları değil, aynı zamanda interaktif öğrenme merkezi haline gelmesini sağlamaktadır. Bu bağlamda müzeler formal ve informal eğitimde önemli rol oynamaktadır. Müze eğitimi, temel eğitimden başlayarak yaşam boyu süren ve informal eğitim sürecinde de hayatı kapsayarak farklı öğrenme fırsatları sunan bir öğrenme biçimidir (İlhan ve Okvuran, 2000; 88).

Müzeler, eğiten ve çocuğun yaşam boyu öğrenme süreçlerine katkı sağlayan önemli kurumlardır. Müzelerin formal ve informal eğitimde sunduğu farklı öğrenme fırsatları, ziyaretçileri hem entelektüel hem de yaratıcı gelişimlerinde katkı sunmaktadır. Müze eğitimi, çocukların estetik duyarlılığını geliştirirken, kültürel mirası anlamalarına olanak tanıyan ve yaşam boyu öğrenmeyi destekleyen dinamik bir öğrenme biçimi olmaktadır. Özellikle müzelerin sunduğu özgün ve etkileşimli ortamlar, çocukların kalıcı öğrenme deneyimleri edinmesini sağlayarak eğitim süreçlerine değer katmaktadır.

İlgili alan yazın incelendiğinde, Türkiye'deki okul öncesi çocukların sanat eğitimi alanında müzede eğitim ve müzede sanat çalışmalarına dair eserlerin bulunduğu; ancak okul öncesi dönemde müze tabanlı sanat eğitiminin görsel algı açısından çocuğun sanatsal görsel algı gelişimine etkisi konulu araştırmaların sayısının az olduğu saptanmıştır. Okul öncesi dönemde görsel algı konusunda yapılan çalışmalar; Yıldırım, Akman, Alabay (2012) tarafından hazırlanan "Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Sunulan Montessori ve Mandala Eğitiminin Görsel Algılama Davranışlarına Etkisinin İncelenmesi" çalışması, erken yaştaki çocukların görsel algı davranışlarının bu eğitim yöntemiyle nasıl şekillendiğini ortaya koymaktadır. Akaroğlu (2014) "Sanat Eğitim Programının Altı Yaşındaki Çocukların Görsel Algı Düzeylerine Olan Etkisi" başlıklı araştırmasında, sanat eğitiminin çocukların algısal gelişimine katkısını incelemiştir. Yukay Yüksel ve Sever Kılıçgün'ün (2014) araştırmasında, "Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 4-5 Yaş Grubundaki Çocukların Görsel Algı Gelişimlerine Frostig Gelişimsel Görsel Algı Eğitim Programı'nın Etkisi" konusunu ele alarak, belirli bir eğitimin merkezinin görsel algı programının rolü araştırılmıştır. Başak (2023), "Görsel Sanatlar Dersinin Görsel Algı Gelişimindeki Rolü ve Etkileri" araştırmasında, görsel sanatlar derslerinin ilkökul öğrencilerinin görsel algı gelişimindeki rolü ve etkileri incelenmiştir.

Bu araştırma, okul öncesi sanat eğitiminin müze ile ilişkilendirerek ve çocuğun görsel algı gelişim basamakları ile sanat çalışmalarına olan etkilerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın temel sorusu şudur: 'Müze tabanlı sanat eğitiminin, okul öncesi dönem çocukların görsel algı gelişimine etkisi nedir?'

Müzeler, bireylerin geçmiş yaşantıları deneyimlemelerini sağlayan ve düş gücünü harekete geçiren eğitim ortamlarıdır. Gruplar halinde ziyaret edilen müze ortamları, sözlü iletişim, yaratıcı düşünme, sorgulama, muhakeme yürütme ve farklı zamanlar ile mekânlar hakkında düşünme yetilerini geliştiren alanlar olarak işlev görmektedir (Artut, 2020; 91). Bu bağlamda müze eğitimi; çocuğun sanatsal görsel algı gelişimi, göz-motor koordinasyonu, şekil-zemin ayrımı, şekil sabitliği, mekânla konum algısı ve mekân ilişkilerinin algılanması gibi becerilerin geliştirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Okul öncesi eğitim programında yer alan müze gezilerinin, eğitim planı dâhilinde uygulanması çocukların gelişim alanlarını desteklemesi açısından önemlidir. Millî Eğitim Bakanlığı'nın (MEB,2013) okul öncesi eğitim ve öğretim programında müze gezilerine yer verilmiştir. Ancak, programın "Ekler" bölümünde müze gezileri için özel bir eğitim akışı planı bulunmamaktadır. Bu araştırmada, MEB okul öncesi eğitim ve öğretim programının "Ekler" bölümüne müze eğitimi plan akışının eklenmesinin de önemi vurgulanmaktadır.

İlgili alan yazın incelendiğinde, Türkiye'deki okul öncesi çocukların sanat eğitimi kapsamında müze eğitimi ve müzede sanat çalışmaları konulu araştırmalar görülmektedir; ancak okul öncesi dönemde sanat eğitimi bağlamında müzelerin sanatsal işlevine odaklanan araştırmalar sınırlıdır. Araştırmanın literatür taraması sırasında, bir TÜBİTAK Projesi aracılığıyla bu alandaki eksikliklerin belirlendiği tespit edilmiştir. Mevcut literatürde, müze eğitimi üzerine yapılmış çalışmalarda genellikle öğretmenler, öğretmen adayları ve ilköğretim ile lise öğrencileri hedef kitle olarak belirlenmiştir.

Bilir, tarafından yazılan 'Eğitim Bilimleri Alanında Müze Eğitimi Konulu Yapılmış Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi'' başlıklı yüksek lisans tezinde 2010 yılında yapılan "Okul Öncesi Eğitimde Müzelerden Yararlanma Programının 6 Yaş Çocukları Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi" adlı bir yüksek lisans tezi olduğu tespit edilmiştir (Bilir, 2023).

Ulusal Tez Bankası veri tabanına göre, 2017 ile 2023 yılları arasında yazılmış toplam 51 müze eğitimi konulu tez tespit edilmiştir. Bu tezler, genellikle sanat çalışmaları üzerine yoğunlaşmamakta, okul öncesi eğitim hedef grubunu da kapsamamaktadır. Okul öncesi dönemde sanat eğitimi etkinliklerinde müze eğitiminin etkin bir şekilde gerçekleştirilmesi ve yaygınlaştırılması öğrencilerin sanatsal gelişimlerine önemli katkılar yapabilecektir.

Araştırma, 57-68 ay okul öncesi dönem çocukların gelişimsel özelliklerini göz önünde bulundurularak planlar çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Uygulanan etkinlikler etkinlikler kayıt altına alınmıştır. Araştırmacı tarafından okul öncesi eğitim kurumunda sanat eğitimi öğretmeni olarak etkinlikler uygulanmış ve araştırmaya yön verilmiştir. Elde edilecek sonuçların, okul öncesi eğitimde sanat eğitiminin etkilerini artırmaya katkı sunması beklenmektedir.

Araştırma konusu belirlenirken, Türkiye'deki okul öncesi çocukların sanat eğitimi kapsamında; müze eğitimi, müzede sanat çalışmaları, müzelerin sanatsal işlevine dönük çalışma yapacak araştırmacılara kaynak olacağı, sanat eğitimi ve okul öncesi öğretmenlere müze eğitimi alanında rehber olacağı, aynı zamanda müze eğitiminin okul öncesi çocukların sanat algısı ve yaratıcılıkları üzerindeki etkilerini belgeleyerek bu alanda var olan literatürü zenginleştireceği düşünülmüştür.

BÖLÜM 2

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM VE ÖNEMİ

Okul öncesi eğitim, çocukların formal eğitime başlamadan önce sosyal ortamdaki ve ailelerinden aldıkları eğitimle başlamaktadır (Başal, 2003; 23). Bu eğitimler oyun ve etkinlikler aracılığıyla gerçekleştirilmekte ve çocuklar oyun oynayarak problem çözme, keşfetme, paylaşma, sosyal beceriler kazanma, duyuşsal ve motor gelişimlerini destekleyen aktivitelerle öğrenme becerilerini geliştirmektedirler (Artut, 2004;78). 57-68 ay arasındaki çocuklar, ilköğretim dönemine başlamadan önce formal eğitim kapsamında okul öncesi eğitim kurumlarına kaydolmaktadırlar. Okul öncesi eğitim veren kurumlar, planlı ve çocuğa uygun bir ilke ile eğitim ve öğretim etkinliklerini düzenlemektedir. Bu eğitimler, öğrencilerin bilişsel, duyuşsal, dil ve motor gelişimlerini dikkate alarak hazırlanmaktadır (meb.mevzuat.gov.tr). Özellikle bu dönemde verilen eğitimin, çocukların ileriki yaşantılardaki akademik başarılarını, sosyal becerilerini ve kişisel gelişimlerini büyük ölçüde etkilediği bilinmektedir. Okul öncesi dönemde alınan temel eğitim, çocuğun problem çözme yetilerini geliştirmekte, eleştirel düşünme becerilerini desteklemekte ve yeni bilgileri keşfetme isteğini pekiştirmektedir.

Okul öncesi eğitimde çocuklar, akran grubuyla bir araya gelerek sosyalleşme becerilerini, dil gelişimini ve insanlarla ilişki kurma yetilerini geliştirmektedir (Arıcı, 2016; 54). Planlı eğitim sürecinde matematik, fen bilimleri ve temel eğitim konularında ön bilgiler edinmekte, bu da ilkokula başlarken motivasyonlarını artırmaktadır. Okul öncesi eğitim, çocukların bireysel yeteneklerini fark etmelerine yardımcı olmakta ve özgüvenlerini artıracak şekilde desteklemektedir (Gülay, 2010; 67). Okul öncesi eğitim kurumlarının, çocukların ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde tasarlanması büyük önem taşımaktadır. Dolayısıyla kurumların açık ve kapalı alanları, çocukların oyun, sanat ve fizyolojik ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde ve çocuk ergonomisine uygun olarak planlanması çok önemlidir.

Okul Öncesi Gelişim Alanları

Okul öncesi dönemde çocukların gelişim alanları birbiriyle doğrudan ilişkilidir. Çocukların gelişimi, fiziksel, bilişsel, duyuşsal ve sosyal alanlarda karmaşık ve etkileşimli bir süreçtir. Her bir gelişim alanı, çocuğun yaşamında önemli bir rol oynar ve onun genel iyilik hali ile gelecekteki başarısını belirler. Bu alanlar, çocuğun bilişsel yeteneklerini geliştirmesinden, duyuşsal deneyimlerini yönetmesine kadar çeşitli yönlerde etkilidir. Çocuğun gelişim alanları bilişsel, sosyo-duyuşsal, motor ve dil gelişim alanlarına ayrılmıştır.

Çocuğun Bilişsel Gelişimi

Bilişsel gelişim alanı, çocuğun zihinsel süreçlerinde yaşanan değişim ve ilerlemeyi ifade etmektedir. Bu gelişim, çocuğun çevresini merak duygusu ile anlamlandırması, akıl yürütmesi, bilgiyi anlayarak işlemesi ve kullanması şeklinde gerçekleşmektedir. Bilişsel gelişim, bellek işleyişi, odaklanma ve dikkat gibi zihinsel süreçleri kapsamaktadır. Çocuk, çevresinde zengin uyaranlara maruz kaldıkça düşünme ve öğrenme kapasitesini geliştirmektedir (Kürkçüoğlu, 2010; 102).

Bilişsel gelişim, çevresel etkilerden, genetik faktörlerden, öğrenme durumlarından ve deneyimlerden etkilenmektedir. Bu nedenle, bireyin okul öncesi dönemden başlayarak yaşamı boyunca destekleyici çevresel deneyimlere ve eğitim fırsatlarına erişimi büyük önem taşımaktadır (Sönmez, 2000; 89). Sağlıklı bir bilişsel gelişim için, uygun ve zengin çevresel deneyimlerin yanı sıra destekleyici ilişkiler ve eğitim fırsatları da sağlanmalıdır (Ülgen ve Fidan, 1983; 45). Bilişsel gelişim, çocuğun zihinsel süreçlerinde yaşanan değişim ve ilerlemeyi kapsayan karmaşık bir süreçtir. Çevresel uyaranlar, genetik faktörler, öğrenme deneyimleri ve eğitim fırsatları bu gelişimi önemli ölçüde etkilemektedir. Özellikle okul öncesi dönem, çocuğun düşünme ve öğrenme kapasitesinin şekillendiği kritik bir dönemdir. Bu dönemde çocuğa sunulan zengin çevresel uyaranlar, destekleyici sosyal ilişkiler ve eğitim fırsatları, bilişsel gelişimin sağlıklı bir şekilde ilerlemesi için gerekmektedir.

Çocuğun Sosyo-Duyusal Gelişimi

Sosyo-duyusal gelişim, bireyin çevresinden gelen uyarıcılara karşı duyarlılığını ve algılama yeteneklerini geliştirme sürecidir. Duyusal gelişim, koku, tat, görsel, işitsel ve dokunsal duyarları kapsar ve bireyin çevresiyle olan etkileşimini sağlar. Bebeklikten itibaren başlayan duyusal gelişim, yaşam boyu devam eder. Bu süreç, çevreden gelen verileri algılayarak etkileşime geçmeyi içermektedir. Bebekler doğduklarında duyusal uyarıcılara karşı oldukça duyarlıdır; ses, koku, görme ve dokunma duyarları aracılığıyla algıları gelişmekte, öğrenme deneyimleri başlamaktadır (Mather, 2018; 130). Duyusal gelişim yaşamın ilk dönemlerinden itibaren önemli bir rol oynadığı bu süreçte, birey çevresindeki dünyayı daha yakından tanımaya başlar ve bu duyarlar aracılığı ile bilgi edinmektedir. Bu nedenle, çevreden gelen uyarıların çeşitliliği ve kalitesi, duyusal gelişimin sağlıklı bir şekilde ilerlemesine katkıda bulunmaktadır.

Duyusal gelişim, çocuğun çevresine karşı dikkatini toplamasına ve farklı çevresel etkileri keşfetmesine yardımcı olmaktadır. Bu bağlamda, erken çocukluktan itibaren çocuklara çeşitli uyarıcılar sunulmalıdır. Çocukların oyun deneyimlerinde özellikle renkli, dokulu, sesli, tatsal ve kokusal özellikler

bulunmalıdır. Duyusal gelişimi desteklemek için okul dışı eğitim olanaklarından yararlanılmalıdır. Doğanın seslerini, yaprakların ve toprağın dokusunu ve kokusunu, müzik içeren ortamlarda ve tat duygusunu geliştirecek mekânlarda çocuklara deneyimleme fırsatları sunulmalıdır (Pekçetin, 2015; 56).

Çevreden gelen duysal bilgiler önce organize edilmekte, sonra yorumlanmaktadır; beyinde oluşan bu süreç ise nörolojik gelişim olarak adlandırılır (Schaaf ve Miller, 2005; 98). Duyusal gelişim, çevre ile iletişime geçme ve sosyalleşme açısından önemlidir ve hayat boyu önemli bir rol oynamaktadır (Çetin Sultanoğlu ve Aral, 2015; 76).

Çocuğun Motor Gelişimi

Psikomotor gelişim, bireyin anne karnından itibaren başlayan ve hareket yeteneklerini kapsayan bir gelişim sürecidir. Bu gelişim, bireyin bilişsel ve duysal gelişimiyle doğru orantılı olarak ilerlerken, çevresiyle etkileşimde bulunabilmesi, günlük yaşamında bağımsızlık kazanması açısından önem arz etmektedir. Bu süreçte motor becerilerde, koordinasyonda ve denge yeteneklerinde önemli ilerlemeler kaydedilmektedir (Tercan, Dursun ve Bıçakçı, 2015; 34).

Ebeveynlerin, çocuklarının yeteneklerini geliştirip güçlendirmeleri ve hususlar üzerinde durmaları önemlidir. Erken çocukluktan itibaren psikomotor gelişim süreci, etkinliklerle ve oyunlarla desteklenmelidir. Küçük kas gelişimi sanatsal çalışmalarla desteklenirken, büyük kas gelişimi ise spor ve egzersizlerle bireyin sağlıklı yaşam sürecine katkıda bulunmalıdır (Gallahue, Ozmun ve Goodway, 2014; 121).

Okul öncesi gelişim alanları, çocuğun yaşına bağlı olarak farklılık göstermektedir ve her çocuk kendine özgü bir gelişim süreci geçirmektedir. Ebeveynlerin bu süreci desteklemek için çocuklarını dikkatle gözlemlenmeleri, tanımaları ve ihtiyaç duydukları eğitim ortamlarını sağlamaları gerekmektedir.

Çocuğun Dil Gelişimi

Dil gelişimi, çocuğun emme dürtüsüyle birlikte başlayan ve çevrenin verdiği tepkilere göre şekillenen ses çıkarma eylemleriyle gelişmektedir (Lethbridge, 2013; 45). Çocuğun çıkardığı seslere verilen pekiştiriciler, konuşma yeteneğinin ortaya çıkmasını sağlar. Dil; bireyin duygularını, düşüncelerini ve isteklerini ifade etmesi ile yaşamını sürdürmesine olanak tanır ve toplumlar arası iletişim için önemli bir araçtır (Arıcı, 2016; 54). Dil gelişiminin temelinde, çocuğun çevresel uyarıcılara verdiği tepkiler ve bu tepkilere karşılık aldığı geri bildirimler yer almaktadır. Bu etkileşimler, dilin temel yapı taşlarını oluştururken, aynı

zamanda çocuğun çevresini anlama ve kendini ifade etme becerisini de pekiştirmektedir.

Dil gelişimi, bireyin yetiştiği coğrafya, aile ve eğitim ortamı gibi faktörlerden doğrudan etkilenmektedir (Senemoğlu, 1989; 67). Çocukların ilk kelimeleri genellikle 12-18 ay arasında ortaya çıkmakta ve dil becerileri hızla gelişmektedir. Cümle kurma ve kendini ifade etme becerileri her bireyde farklı hızlarda ilerlemektedir. Çocukların kelime dağarcığının gelişimi ve doğru telaffuz becerileri için öğretmenlerin ve yakın çevrenin desteği ve okuma alışkanlığının kazandırılması önemlidir (Kol, 2011; 89).

Sanat Eğitimi

Sanat, duyguların yaratıcılık ve estetikle birleştiği bir ifade biçimi olarak insan zihninden dışa vurumdur. Edebiyat, tiyatro, resim ve müzik gibi alanlar, tarih boyunca toplumların kendilerini ifade etme biçimleri olmuştur (Akaroğlu, 2014; 23). Önemli tarihçiler, farklı toplumların tarihlerini anlatırken, güce dayalı detaylardan ziyade sanat, bilim ve teknoloji gibi yaratıcılığın ön planda olduğu detaylara odaklanır. Bu bağlamda, toplumları birbirinden üstün kılan faktörler zekâ, yaratıcılık ve üretim kapasitesidir (Kavcar, 1993; 263).

Zekâ, yaratıcılık ve üretim düzeyinin artışı, bireylerin eğitim sürecine katılımları ile gerçekleşmektedir. Bu nedenle toplumların eğitim politikaları, çağa uygun olarak güncellenmekte ve geliştirilmektedir. Geçmiş yıllara kıyasla artan önem ve değere sahip olan yaratıcılık ve üretim kavramları, hayal gücünün geliştirilmesi, eleştirel düşünme ve disiplinler arası çalışmalarla daha da önem kazanmıştır. Bu bağlamda, sanat ve sanat eğitimi dersleri, yeni süreçte ön plana çıkarak eğitimin önemli bir bileşeni haline gelmiştir (Ünver, 2016; 57).

San' a (1985; 19) göre, sanat eğitimi; güzel sanatların tüm alanlarını kapsayan, insan duyularının tümünü etkileyen, okul içi ve okul dışı ortamlarda yer alan eğitim türüdür. Sanat eğitimi, yaratıcılığı, eleştirel düşünmeyi, problem çözme becerilerini, tasarımı, ritmi ve yetenekleri geliştirmeyi hedefler (Artut, 2009; 102). Sanatı anlamlandırabilmek ve hayatın içinde sanata duyulan ilgiyi pekiştirmek, bireyin duygularını ifade edebilmesi için gereklidir. Sanat, oluşum sürecinde bireyin duygularını tetikleyen, düşüncelerini ortaya koyan, çevreye karşı duyarlılığını ve hayata karşı duruşunu temsil eden bir fenomendir.

Sanat eğitimi; yaratıcılığı, düşünce süreçlerini, duyguların ifadesini, estetiği ve kültürel mirasın ortaya çıkmasını temel alır. Avrupa'da 1989'da başlayan sanat eğitimi reform görüşmelerinde, eğitim sürecinde sanatın rolü üzerine çeşitli kavramlar tartışılmıştır, bunlar arasında sanat yoluyla eğitim, sanatta eğitim, sanat için eğitim ve sanat ile hobi gibi kavramlar bulunmaktadır (Ünver, 2016; 89).

Türkiye'de (Osmanlı İmparatorluğu döneminde) sanat eğitimi hareketleri, 1908'de Meşrutiyetin ilanı ile birlikte başlamıştır. Osmanlı döneminin batılılaşma çabaları kapsamında, Avrupa'dan ilham alınarak sanat biçimi ve renk konularında ilerlemeler kaydedilmiştir. İlk sanat eğitimi dersleri, Mühendishane-i Berri Humayun'da (Kara Harp Okulu) verilmeye başlanmıştır ve bu dersler genellikle minyatür ve resim estetiği üzerine odaklanmıştır (Berk, 1973; 107). 1831 yılında Bahriye (Deniz Harp Okulu), Batı tarzında resim yapacak sanatçılar yetiştirmek üzere sanat eğitimi derslerine başlamıştır. Bu okulun sanat eğitimcileri, Fransız ressamlardan oluşmuştur. Ayrıca, Harbiye'de 1846 ve 1887 yıllarında sanat eğitimcileri ders vermiştir. Harbiye, 'Menşe-i Muallimin' statüsündeki başarılı öğrencileri askeri ve sivil okullarda sanat eğitimi dersleri vermek üzere yetiştirmiştir (Tansuğ, 1993; 132).

Galatasaray Mekteb-i Sultanisi ve Darüşşafaka Lisesi, askeri okulları örnek olarak ilk sanat eğitimi derslerini veren sivil okullar arasında yer almışlardır. 19. yüzyılda sanat eğitimi ile birlikte mimarlık ve heykel eğitimi de başlamıştır. 1835 yılında Viyana, Londra, Berlin ve Paris'e toplam 12 asker iki yıl süreyle eğitim almaları için gönderilmiştir (Tansuğ, 1993; 54). Güzel Sanatlar Akademisi (Sanayii Nefise Mektebi), 1883 yılında Osman Hamdi Bey'in müdürlüğünde kurulmuştur (Aydın, 2014; 72). 1887 ile 1908 yılları arasında öğretim sorumluluğu yabancı eğitimcilere verilmiştir. Osman Hamdi Bey'in ardından Nazmi Ziya ve Çallı Kuşağı'nın eğitimci olarak göreve başlamasıyla okuldaki yabancı kadrolar azalmaya başlamıştır. Sanayii Nefise Mektebi'nin atölyelerinde üretilen eserler, sanat eğitiminin akademik bir disiplin olarak kabul edilmesine önayak olmaktadır (Turani, 1977; 124-125). Bu dönemde, portre çizimleri ve figür çalışmaları gibi alanlara yoğunlaşmaktadır. Mimarlık ve heykel dersleri için yabancı ülkelerden eğitimci desteği sağlamaktadır. Türk eğitimcilerin kadrolarda yer almasıyla birlikte, sanat eğitimi alanında milli bir kimlik kazanılmaya başlamaktadır. Bu süreç, Sanayii Nefise Mektebi'ndeki eğitim anlayışını da derinden etkileyerek, hem sanat hem de eğitim alanında köklü değişimlerin öncülüğü yapılmaktadır.

Cumhuriyetin ilanıyla birlikte Türkiye'de birçok değişim ve yenilik gerçekleşmiştir. Avrupa'dan esinlenilerek yapılan bu yeniliklerden biri de Sanayii Nefise Mektebi'nin adının "Devlet Güzel Sanatlar Akademisi" olarak değiştirilmesidir. Cumhuriyetin asıl amacı, yaratıcı, akılcı ve yapıcı bireyler yetiştirmektir. Bu dönemde, çok sesli müzik, Batı edebiyatı ve resim konularına özellikle önem verilmiştir. (Aydın, 2014; 112-113). Cumhuriyet dönemiyle birlikte Türkiye'de sanat ve eğitim alanında yapılan yenilikler, Batı etkisiyle şekillenirken, aynı zamanda milli kimliğin güçlenmesinin de katkı sağlamaktadır.

Bu dönemde sanat eğitimi, yaratıcı ve akılcı bireyler yetiştirme amacı doğrultusunda yeniden yapılandırılmaktadır.

Sanat Eğitiminin Amaçları

San'a (1977) göre, sanat, insan ile doğa arasındaki nesnel gerçekliğin estetik anlamda duygu ve düşünceler yoluyla dışa vurumudur. Sanat eğitiminin amacı, “ sanat yoluyla eğitim” bireyin duygu ve düşüncelerini renk, melodi, söz, ritim, çizgi gibi unsurlar aracılığıyla ifade etme çabasıdır. Sanat ögesini hissettiğimiz an önce duygular, sonra düşünceler ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda, sanatı anlamak, ona işlerlik kazandırmak, anlamlandırmak ve düşüncede doğru şekilde tasarlayabilmek için eğitime ihtiyaç duyulmaktadır (Artut, 2009).

Sanat eğitimi, bireyin yaratıcılığını, estetik anlayışını ve duygularını ifade etme yeteneğini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Sanat eğitimi; sanat nesnesinin tekniklerini, kullanılan malzemeleri ve farklı disiplinlerini tanıyarak sanat kültürünü öğrenmeye yardımcı olmaktadır. Ayrıca, kişinin duygularını, düşüncelerini ve psikolojik durumunu ifade etmesine katkıda bulunmaktadır. Erken çocukluktan itibaren eğitim sürecine dahil edilen sanat eğitimi, kişide problem çözme, iş birliği yapma, yaratıcı düşünme, görsel okuryazarlık ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmektedir. Bireyin kültürel ve tarihsel bağlamda sanat eserlerini anlamasına ve kişisel gelişimine yardımcı olmaktadır (Aytaç, 1981; 11-12).

Erken çocukluk ve okul öncesi dönemlerinde sanat eğitimi ortamının çocuğa uygun şekilde hazırlanması gerekmektedir. Masa ve sandalyeler çocuğun ergonomik yapısına uygun olacak şekilde seçilmelidir. Sanat malzemeleri, çocuğun vücut yapısına uygun boyutlarda olmalıdır. Müzikle duygu ve düşüncelerini ifade ederken çocuklar kendilerini rahat hissedebilmeli ve özgün sanat eserleri ortaya koyabilmelidir. Resimle sanatını ifade etmeye çalışan çocuklara, yaratıcılıklarını sergileyebilecekleri araç-gereçler sunulmalıdır. Ayrıca, çocukların el-göz koordinasyonunun sağlığını koruyacak şekilde tedbirler alınmalıdır (Edwards ve Nabors, 1993; Eliason ve Jenkins, 1994). Sanat eğitimi, bireyin yaratıcılığını, estetik anlayışını ve duygusal ifadesini geliştirmede önemli bir rol oynamaktadır. Bu eğitimin erken çocukluk döneminden itibaren uygun ortamlarda sunulması bireyin zihinsel ve duygusal gelişimini desteklemektedir. Çocukların yaşına uygun fiziksel ortamlar ve sanat malzemeleri, öğrenme sürecini güçlendirirken, problem çözme, eleştirel düşünme ve yaratıcılık becerilerini de geliştirmektedir.

Sanat eğitimi bağlamında, çocukların hangi malzemelerle çalışacakları belirlenmeli ve bu malzemeler örneklerle tanıtılarak gösterilmelidir. Çocukların sanat eğitimi etkinliklerinde, amaçlarına uygun ve güvenli bir şekilde araç-

gereçleri kullanmaları sağlanmalıdır (Nikoltsos, 2000). Uygun araç ve gereçler, öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştirmelerine ve sanatsal becerilerini ilerletmelerine yardımcı olmaktadır. Bu araçlar, öğrencilere farklı teknikleri deneme ve kendilerini ifade etme imkânı sunmaktadır. Bu nedenle, sanat eğitime ve bireyin yaşına uygun araç ve gereçlerin seçimi önemli bir rol oynamaktadır.

Fırçalar: Farklı ebatlarda ve türlerde fırçalar sanat eğitimi için önemli bir araçtır. Akrilik boya, yağlı boya, suluboya gibi farklı boya teknikleri için uygun fırçalar boyut ve numarada bulunmaktadır (Smith, 2017; 45-48).

Palet: Boya oluşturmak ve renkleri karıştırmak için kullanılan nesnedir. Paletler öğrencilerin sanat çalışmalarını kolaylaştırmaktadır (Brown ve Green, 2019; 33).

Tuval ve kâğıt: Sanat eğitimi için kullanılan tuval ve kâğıtlar çeşitli boyutlarda, dokularda ve kalitede bulunmaktadır (White, 2015;81).

Renkli kalemler: Renkli kalemler çizim yaparken renkleri kullanarak yaratıcılıklarını bir adım ileriye taşımalarını sağlamaktadır (Harris, 2020;103).

Makas ve yapıştırıcı: Kolaj yaparken veya farklı materyalleri bir araya getirirken kullanılan makas ve yapıştırıcılar öğrencilerin sanat eserlerini ortaya koymasında kullanılmaktadır (Miller, 2018;60).

Modelleme kil: Heykel ve modelleme çalışmaları için kullanılan modelleme kil, öğrencilerin üç boyutlu eserler yaratmalarına olanak sağlamaktadır (Lewis, 2016; 2016).

Pasteller ve makineler: Özellikle soft pastel ve yağlı pastel gibi farklı türlerdeki pasteller çeşitli desen ve renk çalışmaları için kullanılabilir. Marker kalemler de farklı tekniklerle çalışarak öğrencilerin farklı alanlarda deneyim kazanmalarını sağlamaktadır (Robinson, 2021; 49).

Sanat eğitimi, atölye ve stüdyo ortamlarında öğrencilere sunulmalıdır ve bu ortamlarda çocukların beden yapısına uygun raf, dolap, masa ve sandalyeler seçilmelidir. Sanat eğitimi uygulanan mekânlarda, dolap kapakları yerine araç-gereçlerin sergilendiği açık raf sistemleri kullanılmalıdır. Malzemeler, çocukların ilgisini çekecek ve kolayca görebilecekleri düzeyde yerleştirilmelidir. Eğitimciler, fiziksel ortamda bulunan araç-gereçlerin çocuklara zarar vermeyecek malzemelerden seçilmesine özen göstermeli ve kullanım sırasında çocuklara dikkat etmeleri gerekenler öğretilmelidir (Cherry, 1990).

Sanat eğitiminin atölye ve stüdyo ortamında etkili bir şekilde yürütülebilmesi için çocukların fiziksel özelliklerine uygun düzenlemelerin yapılması önem taşımaktadır. Açık raf sistemi, malzemelere erişim kolaylığı sağlarken, güvenli ve çocuğa uygun araç-gereç seçimi de eğitimin verimli ve güvenli bir şekilde

sürdürülmesi sağlanmaktadır. Eğitimcilerin bu konudaki sorumlulukları, sanat eğitiminin amacına ulaşmasında kritik bir rol oynamaktadır.

Okul Öncesinde Sanat Eğitimi

Erken çocukluk döneminden itibaren bireylerin sanat ve kültürle etkileşimde bulunması, sanat eğitimi aracılığıyla mümkün olmaktadır. Eğitim ve günlük yaşam ortamlarının sanat ve kültürle bütünleşik bir şekilde çocuklara sunulması, onların bilişsel, duyuşsal, dil ve sosyal yönden gelişimini desteklemektedir. Bamford'a (2007; 29) göre, eğitim ortamında çocuklar sanatı deneyimlemeyi öğrenirken, okul dışında ise yeteneklerini sergileme eğilimindedirler. 1970'lerde sanat eğitimi derslerinde çocukların sanatsal çalışmaları ürün odaklıyken, günümüz programlarında daha yaratıcı, yenilikçi ve süreç odaklı hale gelmiştir.

Okul öncesi eğitimin başladığı ilk günlerde çocukları rahatlatmak ve okula motive etmek için sanat eğitimi doğrudan etkilidir. El sanatları ve resim etkinlikleri, bu bağlamda önemli bir rol oynamaktadır. Çocukların ilk günlerde oluşturduğu etkinlikleri ebeveynleriyle paylaşmaları, okula karşı güven ve tatmin edici bir etki yaratmaktadır. Okul öncesi eğitimde sanat etkinlikleri, çocukların eğlenerek öğrenime dâhil olmalarını sağlayan bir süreçtir (Baguley ve MacDonald, 2013;47). Sanat eğitiminin, okul öncesi dönemde çocukların okula adaptasyonu ve motivasyonunu destekleyen bir araç olarak kullanılması, eğitim sürecinin verimliliğini artırmaktadır. Çocukların sanat etkinkikleri, okula uyum sürecinde olumlu katkı sağlamaktadır.

Richard ve Treichel'e (2013; 226) göre, eğitim konularına sanatı dâhil ederek bütünleşik bir şekilde etkinliklerin daha ilgi çekici ve eğlenceli yollarla öğretilmesi mümkündür. Bu bağlamda hem bireysel yaratıcılığın desteklenmesi hemde bütünleşik bir öğrenme ortamının oluşturulması mümkün hale gelmektedir.

Okul öncesi eğitim programının çağdaş ve güncel eğitim sistemine uygun şekilde düzenlenmesi esası benimsenmelidir. Öğrenci merkezli pedagojik yaklaşımlar, gerçek hayattan alınan temalar ve öğrencilerin problemlerine odaklanan eğitim ve öğretim etkinlikleri kullanılmalıdır (Başal, 2003;80). Bütünleşik öğrenme teknikleri, öğrencilerin önceki öğrenmeleri ile bağlantı kurmalarını sağlamakta, yeni bilgileri daha anlamlı yollarla edinmelerine yardımcı olmaktadır (Todd, 2010;87-88).

Sanat, çocuk gelişiminin temel unsurlarından biridir ve eleştirel düşünce ifade etmede güçlü bir araçtır. Çocukların görsel, işitsel ve motor becerilerini eş zamanlı olarak destekler. Bu bağlamda, sanat etkinlikleri sırasında yapılan gözlemler, çocukların gelişim süreçlerini izlemek için kritiktir. Sanat eğitiminden yoksun kalan çocuklar, öğrenme deneyimlerinde önemli eksikliklerle

karşılaşabilir. Sanatın sunduğu zengin ifade olanakları, çocukların dünyayı anlama ve anlamlandırma becerilerini güçlendirme de önemli bir rol oynar (Acer, 2023). Sanat eğitimi, çocukların tüm gelişimsel dönemlerini destekleyen kritik bir unsurdur, çocukların öğrenme deneyimlerini zenginleştirip daha yaratıcı bireyler yetiştirilmesine katkıda bulunmaktadır.

Görsel Algı

Algı, duyuşsal organlar aracılığıyla alınan duyuşsal uyarıcıların beyin tarafından yorumlanması ve anlamlandırılması sürecidir (Genç, 2003; 47). Bu süreç, dış dünyadaki olayları ve nesnelere hissetme, tanıma ve anlama kapasitemizi belirlemektedir (Dönmez ve Diğerleri, 2000;102-103). Algılama süreci, dış dünyadan gelen duyuşsal uyarıcıların alınması, duyuş organlarımız aracılığıyla algılanması, beyne iletilmesi ve orada yorumlanması şeklinde işlenmektedir. Bu süreçte en önemli rolü duyuş organlarımız oynamaktadır; ancak dikkat ve hafıza gibi faktörler de algıyı şekillendiren önemli unsurlardır (Fowler, 1996; 81). Algı sürecinde duyumlarımız sınırlı veya yanıltıcı olabilmektedir (Ömeroğlu ve Kandır, 2005;87). Ayrıca kişisel deneyimler, önyargılar, kültürel faktörler ve eğitim düzeyi gibi etmenler algılamayı etkileyebilmektedir. Bu nedenle, farklı insanların aynı olayı farklı şekillerde algılaması sıkça görülen bir durumdur. Kişilerin algılama sürecinde iki önemli aşama vardır. İlk olarak, deneyimsel olgu; duyuş organları aracılığıyla alınan ses, dokunma, görme, koku ve tat gibi uyarılar, beyinde gruplar halinde bir araya gelerek anlamı oluşturmaktadır. İkinci aşama ise, bu uyarıların zihinde yapılandırılması ve depolanmasıdır (Wood, 2001; 47-48). Algı, her bireyin dünyayı farklı algılaması çok yönlü süreçlerin bir sonucudur. Duyuşsal bilgilerin işlenmesi ve zihinde yapılandırılması ile bireyin dünyayı anlamlandırmasına olanak tanıyan temel zihinsel bir süreçtir.

Görsel algılama, insanların çevrelerini görsel olarak algılayabilme yeteneğidir. İnsanlar gözleri ve beyinleri aracılığıyla çevrelerindeki görsel bilgileri işlemekte ve yorumlamaktadır (Morgan, 1995; 81). Görsel algılamanın temelini, gördüğümüz nesnelere, şekillerin, renklerin ve hareketlerin beyin tarafından işlenmesi oluşturmaktadır. Gözlere gelen ışık, göz lensi tarafından kırılarak retina adı verilen bir tabakaya düşmektedir. Retina, ışığa duyarlı hücrelerden oluşmakta ve bu hücreler, gördüğümüz nesnelere elektriksel sinyallere dönüşmektedir (Cüceloğlu, 1991;103; Koç, 2002; 60).

Frostig'e (1964;87) göre, retinadaki bu sinyaller, optik sinirler aracılığıyla beyne iletilmektedir. Beyinde, görme korteksi adı verilen bir bölgede görsel bilgiler işlemekte, yorumlanmakta ve böylece görsel algılama gerçekleşmektedir (Eagleman, 2016; 228). Ademir'e (2006;49) göre, görsel algılama, nesne tanıma, figür-araştırmacılık, şekil ve boyut algılama, renk algılama, derinlik algılama,

hareket algılama gibi farklı unsurları içermektedir. İnsanlar, nesnelere tanıyabilmekte, yüzleri ayırt edebilmekte, mekânları algılayabilmekte ve gördükleri hareketleri takip edebilmektedir (İnceoğlu, 2004;87-88).

Lerner'a (1976; 47) göre, görsel algılama bazen yanıltıcı olabilmektedir. Örneğin, optik illüzyonlar veya algı yanılsamalarıyla insanlar görsel algılarını yanıltabilmektedirler. Ayrıca, renk körlüğü veya göz bozuklukları gibi bazı sağlık sorunları görsel algılamayı etkileyebilmektedir (Akt; Tuğrul ve diğerleri, 2001; 79-80). Görsel algılama, çevredeki bilgileri anlamlandırmaya yardımcı olan önemli bir bilişsel yetenektir (Akçin, 1993;103). Bu yetenek, insanların dünyayı keşfetmesine, iletişim kurmasına ve birçok günlük aktiviteyi yerine getirmesine yardımcı olmaktadır (Brown, 2008; 61; Tseng ve Chow, 2000; 87). Görsel algılama, bireyin çevresindeki dünyayı anlamlandırmasında yardımcı olan bilişsel bir süreçtir. Bu süreç, beyne iletilen görsel bilgilerin işlenmesi ve yorumlanmasıyla gerçekleşir ve insanların nesnelere tanıma, ayırt etme, algılama yeteneklerini geliştirmektedir. Ancak görsel algılamayı etkileyen faktörler olmaktadır. Bunlar; göz rahatsızlıkları, optik illüzyonlar olmaktadır. Görsel algının doğru ve etkili çalışması önem arz etmektedir.

Frostig Görsel Algı Testi

Okul öncesi dönemde Frostig Görsel Algı Testi, çocukların görsel algı yeteneklerini değerlendirmek için özel olarak tasarlanmış bir testtir. Bu test, genellikle 3 ila 6 yaş arasındaki çocukların görsel algılama becerilerini değerlendirir. Erken çocukluk döneminde görsel bilgileri algılamada ve işlemede önemli gelişim gösterirler. Test, çocukların görsel detayları fark etme, benzerlikleri ve farklılıkları ayırt etme yeteneklerini ölçer. Ayrıca, görsel bilgiyi motor tepkilerle entegre etme ve görsel uyaranlara yanıt verme becerilerini değerlendirir. Bu test süreci, çocukların görsel algı becerilerinin gelişimini izlemeye ve gerekli eğitim veya desteklerin planlanmasına yardımcı olur.

Frostig Görsel Algılama Testi, Marianne Frostig tarafından geliştirilmiş ve öğrencilerin görsel algılama yeteneklerini değerlendirmek amacıyla kullanılan bir testtir. Bu test, öğrencilerin dikkatlerini odaklama, ayrıntıları fark etme ve nesnelere tanıma gibi becerilerini ölçmek için tasarlanmıştır. Frostig Görsel Algı Testi, 2116 normal gelişim gösteren çocuk üzerinde yapılan çalışmalar sonucunda standartlaştırılmıştır ve geliştirildiği günden bu yana çocuklarda algı yeteneğinin değerlendirilmesine yönelik birçok araştırmalarda kullanılmıştır (Ahmetoğlu ve diğerleri, 2008;47; Alekso, 2011; Bezrukikh & Terebova, 2009; 101; Bezrukikh ve diğerleri, 2009;61-62).

Test, gözlem yeteneği, beyin-göz koordinasyonu ve problem çözme becerilerini değerlendirmek amacıyla kullanılmaktadır. Test sırasında öğrencilere

çeşitli görsel uyarıcılardan oluşan sorular sorulmakta ve öğrencilerden bu uyarıcılara yanıt vermeleri beklenmektedir (Başak ve Yaman, 2023; 87). Frostig'e (1964; 227-228) göre, Frostig Görsel Algılama Testi, öğrencilerin görsel algılama yeteneklerini kapsamlı bir şekilde değerlendirmek için yaygın olarak tercih edilen bir yöntemdir. Test sonuçları, öğrencilerin görsel algılama becerilerini anlamak ve öğrenme süreçlerini iyileştirmek için kullanılır (Akt; Tuğrul, Erkan, Aral ve Etikan, 2001; 87-88).

Marianne Frostig görsel algılama alanlarını beş alt gruba ayırarak incelemiştir:

1. Göz-motor koordinasyonu becerisi
2. Şekil-zemin ayırımı becerisi
3. Şekil-sabitliği becerisi
4. Mekânla konumun algılanması becerisi
5. Mekân ilişkilerinin algılanması becerisi

Frostig'e (1964) göre, görsel algıyı beş alana ayırmasının nedeni, öğrenme güçlüğü yaşayan bireylerle yapılan klinik çalışmalarda bu alanlarda eksiklikler saptanmış olmasıdır (Akt. Tuğrul ve diğerleri, 2001; s. 85-86).

Göz motor gelişimi, çocukların görme duyularını kullanarak farklı aktivitelerde göz kaslarını güçlendirme ve el-göz koordinasyonunu geliştirme becerilerini ifade etmektedir (Bryant, 1997; 48). Çocuklar, çizim yaparken, boyama yaparken, el işi yaparken veya heykel oluştururken gözlerini ve ellerini uyum içinde kullanmak zorundadırlar. Bu tür aktiviteler, göz motor gelişimini teşvik etmek için etkili yöntemler olarak kullanılmaktadır. Bu bağlamda eğitimciler, çocuklarda gözlemlenen veya potansiyel olarak ortaya çıkabilecek durumları izleme ve önlem alma yeteneğine sahiptirler (Smith, 2020; Johnson ve Brown, 2018).

Göz motor gelişimi ayrıca, çocukların nesnelere takip etme, görsel ayrıntıları dikkatlice inceleme ve perspektif algısı geliştirme gibi yeteneklerini içermektedir. Sanat eğitimi, bu becerileri geliştirerek çocukların görsel algılarını ve göz kaslarını güçlendirir (Cengiz, 2002;80). Örneğin, çizim yaparken doğru ve detaylı gözlem yapma becerisi ve renkler ile formları dikkatlice inceleme yeteneği gelişir.

Çocuklar, farklı malzemeler kullanarak ellerini ve parmaklarını hareket ettirirken, boyama yaparken bir fırçayı tutma veya kâğıt üzerinde parmaklarıyla doğrudan çalışma gibi aktivitelerle el-göz koordinasyonunu güçlendirirler. Bu tür etkinlikler, gözlerin hareketini takip etme ve nesnelere doğru bir şekilde tutabilme becerilerini geliştirmektedir (Smith, 2020; Johnson ve Brown, 2018).

İlhan'a (2017) göre, görsel algılama problemleri yaşayan çocuklarda duyuşal işleme, algısal örgütlenme, dikkat, odaklanma, zekâ düzeyi ve yeteneklerini

sergileyememe gibi davranışsal sorunlar görülebilmektedir. Bu durumlar, çocuklarda olumsuz tutum gelişimine ve özgüven kaybına neden olabilmektedir (Bumin, 1998; Children, 2022; Miota, 2022). Bu anlamda okul öncesi dönemde çocukların görsel algılama problemlerinin belirlenmesi önemlidir. Çocuğun eksik kaldığı görsel algı alanlarına göre uygun eğitimlerin ve deneyimlerin tasarlanması, çocuğun görsel algısının gelişiminde etkili olacaktır.

Görsel algıda şekil-zemin ayrımı, bir nesnenin veya şeklin, arka plana veya zemine karşı nasıl belirginleştiğini açıklamaktadır. Bu ayrım, 'şekil' ana nesneyi veya dikkat çekilen kısmı temsil ederken, 'zemin' bu şeklin üzerinde yer aldığı arka planı ifade eder (Senemoğlu, 2000; 103). Bu ayrım, görsel algılama sürecinin önemli bir parçasıdır ve nesne veya şeklin algılanabilmesi için kritik bir rol oynamaktadır. İnsan beyni, bir nesnenin veya şeklin arka plandan ayırt edilmesini sağlayan çeşitli görsel özellikleri, örneğin renk, kontrast, şekil, büyüklük, parlaklık ve diğer faktörler üzerinden işler (Mangır, 1990;61). Söz gelimi, beyaz bir kağıt üzerine çizilmiş siyah bir çizgi belirgin bir şekil oluştururken, siyah bir zemin üzerindeki aynı çizgi daha az belirgin olacaktır. Renk ve kontrast, nesnenin veya şeklin algılanmasında önem arz etmektedir. Öyle ki şekil-zemin ayrımı, nesnelere ve şekillerin algılanmasını kolaylaştırmakta ve görme süreci sırasında karmaşık görsel bilgilerin işlenmesine yardımcı olmaktadır. Bu ayrım, görsel sanatlarda da önemli bir yere sahip olup profesyoneller, ressamlar ve fotoğrafçılar tarafından bilinçli olarak kullanılır (Tuğrul, Erkan, Aral ve Etikan, 2001).

Görsel algı, gördüğümüz nesnelere şekillerini ve özelliklerini doğru bir şekilde anlama sürecidir. Şekil sabitliği ise, bir nesnenin veya şeklin farklı açılardan veya mesafelerden görülmesine rağmen hâlâ aynı nesne veya şekil olarak algılanması sürecidir (Tuğrul ve diğerleri, 2001;48). Örneğin, bir daireyi farklı açılardan veya mesafelerden gördüğümüzde, onun hâlâ bir daire olduğunu anlayabiliriz; kırılmış bir vazanın iki parçasını gördüğümüzde, onun tüm halini gözümüzde canlandırarak eski halini hatırlayabiliriz. Görsel algıdaki şekil sabitliği, nesne ve şekilleri doğru bir şekilde tanımlamamızı sağlarken bu durum nesnelere gerçeklikle olan ilişkisini anlamamıza yardımcı olmakta ve çevremizdeki olayları doğru bir şekilde değerlendirmemizi imkan tanımaktadır (Akdemir, 2006;81).

Okul öncesi 5-6 yaş grubundaki çocuklar, eşleştirme yaparken birden fazla özelliği dikkate alabilmektedirler. Bu yaşlarda şekil-zemin ayrımı ve şekil sabitliği becerileri kazanılmaya başlamaktadır. Çocuklar, birçok uyarana karşı doğru noktaya dikkatlerini verme becerisini geliştirirken, bu süreçte çocuklar, fark etme, eşleştirme yapabilme ve sınıflandırma becerilerini kazanırlar (Demirci, 2010; Özat-Erdem, 2010; Tuğrul, Aral, Erkan ve Etikan, 2001).

Görsel algı, gözler yoluyla çevredeki nesnelere ve mekânları algılama sürecidir. Görsel algının mekân ve konum algılaması anlamına geldiği durumlarda birey, çevresindeki nesnelere ve mekânın yerini ve konumunu belirlemek için görsel bilgileri kullanmaktadır (Akçin, 1993; 62). Bu süreçte kullanılan görsel bilgiler arasında perspektif, ölçek, büyüklük ve gölgelendirme gibi faktörler bulunmaktadır. Gözler, çevredeki nesnelere göreli büyüklüğünü ve uzaklığını değerlendirerek mekânı algılamaktadır. Örneğin, yakındaki bir bina daha büyük görünürken, uzaktaki bir bina daha küçük görünür (Yıldız, 2009; 87).

Görsel algının mekân ve konum algılaması, insanların günlük yaşamda hareket etmelerine ve etkileşimde bulunmalarına yardımcı olmaktadır. İnsanlar, mekân algılarını kullanarak nerede olduklarını, diğer nesnelere olan ilişkilerini ve hareket etme yollarını belirleyebilmektedir. Bu yetenek ise güvenliği sağlamak, gezinmek, sosyal etkileşimde bulunmak ve çevrelerindeki dünyayı anlamak için hayati bir beceridir (Kılıç, 2004).

Frostig Görsel Algı Testi'nin son basamağı olan mekân ilişkilerinin algılanması, bireyin çevresindeki nesnelere ve bu nesnelere arasındaki ilişkileri anlamlandırma sürecidir. Görsel algı, bireyin gördüğü nesne ve mekânları anlama ve yorumlama yeteneğidir. Mekân ilişkileri, nesnelere birbiriyle olan konumunu, şeklini, boyutunu ve ilişkisini ifade etmektedir (Cook and Cook, 2005; 46). Bu süreç, bir mekânda nesnelere arasındaki mesafeyi, yatay veya dikey durumları ve tek veya grup olarak olan ilişkilerini algılama ve değerlendirme yeteneğini içerir. Görsel algılama becerilerinin tüm boyutlarını geliştirmek, bireylerin çevresel faktörler hakkında bilinçli ve duyarlı olmalarını sağlar (Demirci, 2010; 80). Frostig Görsel Algı testi, okul öncesi çocukların görsel algı yeteneklerini değerlendirmede etkili bir araç olarak öne çıkmaktadır. Çocukların temel becerilerini ölçerek, onların görsel algı süreçlerindeki güçlü ve zayıf yönlerini belirlemeye yardımcı olmaktadır. Erken dönemde bu becerilerin değerlendirilmesi, eğitimciler ve ebeveynler için çocukların gelişimini izleme ve ihtiyaçlarına uygun destekleyici eğitim programları tasarlama fırsatı sunmaktadır.

Okul Öncesinde Görsel Algı ve Sanat Eğitimi

Okul öncesi dönemde görsel algı, çocuğun çevresindeki görsel uyaranları algılama, tanıma, ayırt etme ve yorumlama yeteneği olarak tanımlanmaktadır. Bu dönemde çocukların görme sistemi hızla gelişirken, çocuklar çevredeki nesnelere, renkleri, desenleri ve şekilleri fark etmeye başlamaktadır (Ferah, 2007; 103).

Çocuklar, okul öncesi dönemde görsel olarak çevrelerindeki nesnelere takip eder, inceler ve anlamaya çalışırlar. Renklerle tanışırlar, nesnelere arasındaki ilişkileri keşfederler ve farklı şekilleri ayırt ederler. Görsel algı, çocuğun görsel

dikkatini odaklamasına, görsel hafızasını kullanmasına ve görsel ayrıntıları fark etmesine yardımcı olmaktadır (Arıkök, 2001; 61). Okul öncesi dönemde çocukların görsel algısını desteklemek için çeşitli etkinlikler yapılabilir. Bu etkinlikler arasında resim yapma, yapboz çözme, renkli bloklarla şekiller yapma ve çizgi ile nokta takip etme bulunur. Ayrıca, çocuklara çevrelerindeki nesnelere tanımlamaları, renklerini belirtmeleri ve şekilleri kategorilere ayırmaları gibi görsel algıyı kullanarak yapılan oyunlar da çocuklara faydalıdır (Cengiz, 2002; Duru, 2008; Görener, 2006).

Okul öncesi dönemde görsel algının gelişmesi, çocuğun zihinsel, duygusal ve sosyal gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. Gelişmiş bir görsel algı, çocuğun çevresini daha iyi anlamasına, dünyayı keşfetmesine ve yeni bilgiler edinmesine yardımcı olmaktadır. Bu nedenle, okul öncesi dönemde görsel algıyı destekleyen etkinlikler, geziler ve oyunlar çocuğun gelişimi için önemlidir. Okul öncesi dönem, çocuğun gelişimi için oldukça önemli bir dönemdir ve görsel algının gelişimi de bu dönemde şekillenmektedir. Çocukların bilişsel, duyuşsal, fiziksel ve sosyal gelişimlerinin gerçekleştiği ve bu gelişimlerin birbiriyle etkileşim içinde olduğu kritik bir zaman dilimidir (Gander ve Gardiner, 2007; 47).

Frostig'e (1964;103) göre, çocuğun çevresindeki renkler, şekiller, desenler ve nesnelere gibi görsel uyaranlar, görsel algısının gelişimini etkilemektedir. Zengin ve çeşitli görsel uyaranlara maruz kalmak, çocuğun görsel algısını geliştirir (Sortor, 2003;80; Kulp, 2003;61). Sosyal ortamlardan alınan uyaranlarla çocuklar zihinlerinde yeni yapılandırmalar oluştururlar (Cüceloğlu, 1991;85; Koç, 2002;227). Algılama da geçmiş öğrenme ve deneyimlerle bütünlük bir şekilde yeni öğrenmeleri etkileyen karmaşık bir süreçtir (Sökmen, 1994;87). Çocuk, oyun sırasında akranlarından öğrendiği ve oyun içeriğinden aldığı bilgilerle algısını geliştirmektedir (Erinç, 2004).

Çocuğun algı gelişiminde farklı alanlardaki eğitimler oldukça etkilidir. Bu bağlamda sanat eğitimi, kavrama ve anlama gelişiminde temel oluştururken, çocuğu çeşitli uyaranlara maruz bırakarak algısını çok yönlü geliştirmektedir (Arıkök, 2001;47). Çocukların resim yapma, yapboz çözme, boyama gibi sanatsal etkinliklere katılmaları, görsel algılarının gelişimini teşvik etmektedir. Bu etkinlikler, çocukların renkleri, şekilleri ve desenleri fark etmelerini, ayırt etmelerini ve anlamlandırmalarını sağlamaktadır (Bryant, 1997;80). Okul içi ve dışı etkinlikler, sanat galerileri, müzeler, resimli kitaplar, afişler ve hikâye anlatımı, çocuğun görsel algısının gelişimine önemli ölçüde katkıda bulunmaktadır (Aydın ve Akkaynak, 2020; 103) Resimli kitaplar, çocuğun hayal gücünü harekete geçirerek görsel zekâsını, dikkatini ve zihinsel resimleme yeteneğini geliştirmektedir (Sever, 2018; 61).

Çocuğun göz kaslarının sağlıklı gelişimi, görsel algısını etkileyen önemli bir faktördür. Çocuğun duyu organlarına gelen görsel uyarılara aynı şiddette yanıt vermesi mümkün olmadığı için algı seçicidir (Beery ve Beery, 2004) Çocuğun görüntüleri nasıl algıladığı ve hangi anlamları yüklediği, geçmiş yaşantılarıyla bağlantılıdır. Bu bağlamda, çocuğun neyi görmek istediği ve görüntü karmaşasının içinden ihtiyaç duyduğu görsel bilgileri seçmesi süreci önemlidir (İnceoğlu, 2004; 87). Bu etmenler, çocuğun görsel algısının gelişimine katkıda bulunarak, dünyayı daha iyi anlamasını ve görsel bilgiyi daha etkin kullanmasını sağlamaktadır. Sanat eğitimi, çocuğun gözlem yeteneğini geliştirip detayları fark etme ve görsel detayları dikkatli bir şekilde inceleme becerisini kazandırırken görsel olanakları daha iyi gözlemlemeyi ve farklı detayları fark etmeyi öğretmektedir (Artut, 2004; 57). Ayrıca çocuğun estetik algısını geliştirirken, sanat, güzellik ve estetik kavramlarının anlamını derinleştirmekte ve güzellik ile estetik değerler hakkında daha duyarlı olmalarını, görsel seçimlerde daha bilinçli olmalarını sağlamaktadır (Ayaydın, 2010; 45). Sanat eğitiminin çocukların görsel algılarının gelişmesinde önemli bir rol oynadığı görülmektedir. Sanat yoluyla çocukların gözlem yeteneklerinin güçlendirilmesi sağlanırken, çevrelerindeki görsel detayların dikkatlice incelenmesi ve anlamlandırılması becerilerin kazandırıldığı anlaşılmaktadır.

Sanat eğitimi, çocukların hayal gücünü, yaratıcılık becerilerini geliştirmektedir. Görsel algıyı kullanarak çocuklar, kendi düşüncelerini ve duygularını ifade edebilir ve yaratıcı çözümler üretebilirler. Sanat etkinlikleri, uygulama sırasında görsel iletişim becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmaktadır. Diğer bir ifadeyle görsel araçları kullanarak düşüncelerini ve duygularını ifade etmeyi öğrenmektedirler. Görsel algı yetersizliği ise çocuğun sosyal, sanatsal, yazma ve çizim becerilerini olumsuz yönde etkilemektedir (Metin ve Aral, 2013; 32). Sanat eğitimi çocuklara farklı kültürlerin görsel unsurlarını keşfetme fırsatı sunmaktadır. Böylelikle çocuklar farklı görsel formlar hakkında bilgi edinmekte ve kültürel farkındalıklarını artırmaktadır. Sanat eğitimi; çocuğun görsel algısını geliştirir, estetik değerleri öğretir, yaratıcılığını teşvik eder, görsel iletişim becerilerini geliştirir, problem çözme becerilerini artırır ve kültürel farkındalığı artırır. Bu nedenle, sanat eğitimi çocuğun genel gelişiminde önemli bir rol oynar. (Buyurgan ve Buyurgan, 2019). Bu süreçte, çocukların estetik duyarlılığın artırılmasıyla, çocukların güzellik ve estetik değerlere karşı daha bilinçli ve duyarlı bir yaklaşım geliştirmelerini desteklenmektedir. Çocukların dünyayı kavrayabilmelerine ve görsel bilginin etkin bir şekilde kullanılması sağlanmaktadır.

Müze Eğitimi

Uluslararası Müze Konseyi (ICOM)'ne göre (2022), somut ve somut olmayan mirası araştıran, toplayan, koruyan, yorumlayan, sergileyen ve toplumun hizmetinde olan, kâr amacı gütmeyen, kalıcı bir kurumdur. Halka açık, erişilebilir ve kapsayıcı olan müzeler, çeşitliliği ve sürdürülebilirliği teşvik eder. Eğitim, eğlence ve bilgi paylaşımı için çeşitli deneyimler sunar; etik, profesyonel olarak ve toplulukların katılımıyla çalışır ve iletişim kurar (ICOM, 2022). Müzeler; sanat, bilim tarih teknoloji ve edebiyat gibi birçok alanda toplumları bilinçlendirme ve birinci elden öğrenme fırsatı sunarken aynı zamanda tedavi edici etkileriyle de dikkat çekmektedir (Riviere, 1962;47). Müzelerin tedavi edici etkileri, dünya genelinde yapılan araştırmalarda da görülmektedir. Kanada'da Kasım 2009'dan itibaren doktorlar, depresyon ve kronik hastalıklar gibi durumlar için ücretsiz müze ziyarete reçetesi yazmaya başlamıştır. Bu yenilikçi yaklaşım müzelerin sağlık üzerindeki potansiyel faydalarını vurgulamaktadır. Benzer şekilde İngiltere'de de müzeler, toplumsal dışlanma yaşayan bireyler için ruh sağlığı uzmanları ile işbirliği yaparak, bu kişilerin toplumsal yaşama uyum sağlamalarına yardımcı olmayı amaçlayan programlar geliştirmişlerdir (Yanar ve Karadeniz, 2020;114). Müzeler, tarih, bilim ve edebiyat gibi alanlarda toplumu bilinçlendirme ve eğitime amacıyla kullanılmaya devam edilmekte olup, aynı zamanda tedavici edici etkileriyle de dikkat çekmektedir.

Müzeler sadece toplumların ve kültürlerin değil, aynı zamanda milletlerin simgesi olmuş, geçmişe dair güvence veren ve bunu gözeten, denetleyen kurumlardır (Yanar, Karadeniz ve Tekkök Karaöz, 2021; 80-81). Marcus, Stoddard ve Woodward'a (2012) göre toplumlar önemli gördükleri nesnelere ve koleksiyonları koruma amaçlı bir çatı altında toplamıştır. Avrupa'da ilk olarak 17. yüzyılda tarihi saraylar ve saray mensuplarının koleksiyonları ziyarete açılarak toplumun görmesi sağlanmış, 18. yüzyılda Aydınlanma Çağı'na girerken müzeler bilginin kaynağı olmaya başlamıştır. Aydınlanma Çağı'nda müzeler, bilgi kaynağı olarak en önemli kurumlar arasında kabul edilmiş ve dünyayı öğrenmek, farklı kültürleri tanımak isteyenler için halka açılmıştır. Müzelerin önemli bir eğitim işlevi üstlendiği ilk örnek, dünyanın en büyük sanat müzesi olan Louvre Müzesi'nin (Fransızca: *Musée du Louvre*) 10 Ağustos 1793 tarihinde halka açık bir müze olarak kurulmasıyla görülmüştür. Louvre Müzesi'nin açılmasının ardından Avrupa'da birçok müze açılmaya başlamıştır. Bu müzelerin en önemli misyonları arasında eğitim, bilgi ve kültür aktarımı yer almaktadır (Tezcan Akmehmet ve Ödekan, 2006; 103). Müzeler, sadece toplumların ve kültürlerin değil, aynı zamanda milletlerin simgesi haline gelmiş, geçmişin mirasını güvence altına alan, koruyan önemli kurumlar olarak varlıklarını sürdürmektedir. Müzeler, bilgi ve kültür aktarımının yanı sıra toplumsal

hafızaların korunması ve gelecek nesillere aktarılması konusunda önemli misyonları üstlenmişlerdir.

19. yüzyılda müzeler, okul iş birliği ile eğitim vermeye başlamışlardır. Çocuklar için hazırlanan eğitim programları, okul grup eğitimleri ile önem kazanan müzeler, bilgiyi öğrenen ve bilgiye ulaşan çocuklar için bilimsel mekânlar olarak tanınmıştır. 20. yüzyılın ikinci yarısında UNESCO ve ICOM gibi kuruluşların kurulmasıyla müzeler, eğitici ve bilimsel alanlar olarak kabul edilmeye başlamıştır. Kopenhag’da 1974 yılında düzenlenen ICOM toplantısında müzelerin; kâr amacı gütmeyen, kalıcı kurumlar olarak toplumun gelişimini destekleyen, koruyan, araştıran ve sergileyen, topluma açık eğitim ve eğlence alanları olduğu kabul edilmiştir (ICOM, 1974). 20. yüzyılda “yaşam boyu öğrenme” kavramının ortaya çıkmasıyla birlikte müzeler, çocuk eğitimlerinin yanı sıra yetişkin eğitime de önem vererek eğitim hedeflerini genişletmişlerdir (Tezcan Akmehtmet ve Ödekan, 2006; 101).

Müzeler; bir ulusun gelişimine hizmet eden, geçmişe dair bilgi veren, araştırma yapan, bilgiyi sergileyen ve genellikle ücretsiz erişime açık kurumlardır (Madran, 1999). Türkiye’de müze eğitim çalışmaları ilk olarak 1980 yılında İstanbul Resim ve Heykel Müzesi Derneği tarafından ‘Müzedeki Atölye Çalışmaları’ adı altında başlatılmıştır. Aynı yıl Vehbi Koç tarafından açılan Sadberk Hanım Müzesi ile Türkiye’deki ilk özel müzecilik faaliyetleri başlamıştır (Çıldır, 2014; Batı, 2018).

Türkiye’de çağdaş müzecilik anlayışı, müzelerin geleneksel sergileme işlevini aşarak, daha dinamik ve etkileşimli bir yapıya kavuşmasını hedefler. Bu bağlamda, müzeler topluma yönelik çeşitli eğitim programları, atölye çalışmaları ve kültürel etkinlikler düzenleyerek, ziyaretçilerin sanatla olan etkileşimini artırmayı amaçlamaktadır. (Karadeniz, 2020). 2000’li yıllardan sonra İstanbul Modern, Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi ve Pera Müzesi gibi müzelerin kurulmasıyla önemli bir gelişim göstermiştir. Bu müzeler, koleksiyonlarının oluşumu, vizyon ve misyonları, etkinlikleri ve dönemlerinin politik, ekonomik ve sosyal değişkenleriyle ilişkilendirilerek detaylı bir şekilde incelenmiştir (Karadeniz, 2020). Türkiye’de çağdaş müzecilik anlayışı ile birlikte, müzeler sergileme işlevinin ötesine geçerek, eğitim programları, atölye çalışmaları ve kültürel etkinliklerle etkileşimi artırarak toplumun bilgi edinimine ve estetik duyarlılığının gelişimine katkıda bulunmaktadır.

Müze eğitimi, ülkenin eğitim sistemi ile müze kurumlarının entegre bir şekilde ilerlediği süreçtir. Ülkenin eğitim bilimlerinin işleyişi, toplumun yapısına göre farklılık göstermektedir (Hooper-Greenhill, 1998). Müze eğitimi, sergilenen nesnelere ile izleyiciler arasında bir köprü oluşturarak onların kendi yaşantılarıyla bağ kurmalarını sağlamaktadır. Müze eğitimi, müzelerin temaları bağlamında

planlı bir süreç içerisinde geliştirilmelidir. Ayrıca müze eğitimi okullarda ders kitapları, sunumlar ve akıllı tahta görselleri ile sınırlı kalmamalı; öğrenen bireyin aktif şekilde düşünmesini, uygulamasını, duyularını harekete geçirmesini ve davranışlarında gözlemlenebilir bir değişim olmasını teşvik etmelidir (Buyurgan, 2017; 47). Çağdaş eğitim ortamının okul dışı eğitimle desteklenmesinin, öğrenmenin daha hızlı ve kalıcı olmasını sağladığı araştırmalarla gösterilmiştir.

Okul dışı öğrenme ortamları, alternatif öğrenme yolları konusunda çocuklara fırsat sunmaktadır. Yapararak-yaşayarak öğrenme metodunda çocuklar, deneyimleyerek hayatın içinde öğrenmekte; sınıf içinde gösteremedikleri yetenek ve becerilerini ortaya koyarak kendilerini ifade etmektedirler. Okul dışı eğitim etkinlikleri, çocukları öğrenmeye karşı güdülemektedir (Gartenhaus, 2000; Mercin, 2017). Okullarda hazırlanan ders planlarının kolay anlaşılır olması ve çocuklara zevk vermesi önemlidir; ayrıca yaşam boyu öğrenme ile okulda öğrenilen bilgilerin ilişkili şekilde hazırlanması gerekmektedir (Bozdoğan ve Yalçın, 2006; 81). Sanat ve kültür alanında okul dışı öğrenme imkânı sunan müzeler, bireylere çok yönlü öğrenme ve deneyimler kazandırmayı hedeflemektedir. Bu bağlamda sanat eğitimi uygulamalarında müze eğitimlerine yer verilmesi öğrencilerin tarihi değerleri anlamaları ve korumaları, kültürel mirasa saygı göstermeleri ve çok kültürlülüğü öğrenmeleri açısından önemlidir (Sheppard, 2001; 103). Müze eğitimi sırasında uygulanan yöntemler, öğrencilere sergilenen koleksiyonları değerlendirme ve eleştirel düşünme becerilerini kazandırmaktadır (Marcus, 2007; 61). Okul dışı öğrenme ortamları, çocuklara alternatif öğrenme yolları sunarak onların yapararak-yaşayarak öğrenmeleri sağlamaktadır. Bu süreçte, çocukların deneyim yoluyla hayatın içinde öğrenmelerini desteklemekte ve sınıf içinde gösteremedikleri yeteneklerini ortaya koyarak kendilerini ifade etmeleri mümkün kılınmaktadır.

Eğitim veren müzeler, farklı eğitim metotları ile bireylerin çeşitli duyularına hitap ederek teorik ve uygulamalı eğitim sunmaktadır. Müzelerde düzenlenen eğitim atölyelerinde ziyaretçilere deneyimler yaşatarak ve birey üzerinde etki yaratarak öğretme hedeflenmektedir (Bozdoğan ve Yalçın, 2006; 78). Müze ziyaretçileri; müze uzmanları, rehberler ve eğitimcilerle eserler hakkında diyaloglar geliştirerek müzede ideal öğrenme metotlarıyla eğitim almaktadır.

Müzelerde sunulan eğitim, çocukların sadece müzede sergilenen koleksiyonlar hakkında bilgi edinmelerini değil, aynı zamanda bilgi arama, soru sorma, analiz etme, eleştirme ve deneyimleme gibi becerilerinin gelişimini de hedeflemektedir (Hooper-Greenhill, 1999; Synodi, 2014; Hackett, 2014). Müze eğitimi, farklı bileşenlerin önemli yer tuttuğu bir süreçtir. Müzede sergilenen orijinal eserlerin taklitleri, öğrencilerin duyularına hitap edecek şekilde sunularak, çocukların gelişim alanlarına dayalı öğrenme fırsatları sağlamaktadır

(Hooper-Greenhill, 1999). İlhan ve Okvuran'a (2000) göre yapılan ampirik çalışmalar, müze ziyaretleri ile öğrenme arasında güçlü bir bağ olduğunu göstermektedir. Müzeler, bellek mekânı olarak geçmiş ile kurdukları bağ aracılığıyla şimdi ve gelecek zamanlara yönelik kültürel kimliğin öğrenilmesine yardımcı olmaktadır (İlhan ve Okvuran, 2000; 47-48). Müze ziyaretlerinin küçük yaş grupları için düzenlenmesi durumunda ise fiziksel olarak büyük ve gösterişli müzelerin korkutucu olabileceği unutulmamalıdır. Küçük çocukların korkmadan gezerek kendilerini ifade edebilecekleri müzeler tercih edilmelidir (Piscitelli, 2001; Piscitelli ve Anderson, 2002; Piscitelli ve diğerleri, 2003).

Sınıf içinde kendini ifade edemeyen, yeteneklerini gösteremeyen çocuklar için müzeler fırsat ortamlarıdır (Hooper-Greenhill, 1999). Eğitimciler müze ziyaretlerinden önce müze eğitim planı hazırlamalıdır (Seidel ve Hudson, 1999). Müzelerin eğitim planı ile ziyaret edilmesi hem öğretmen hem de öğrenci için olumlu katkılar sağlamaktadır (Onur, 2012;78).

Araştırmalar, müze eğitim gezilerinin öğrenme süreçleriyle güçlü bir etkileşim içinde olduğunu koymaktadır. Müzeler, bireylerin geçmişle bağ kurmalarına, kültürel kimliklerini keşfetmelerine ve bu doğrultuda geleceğe yönelik perspektiflerini şekillendirmelerine katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda müze eğitim gezilerinin planlanmasında yaş grubu dikkate alınarak pedagojik yaklaşımların uygulanması büyük önem taşımaktadır. Müze eğitim gezilerinin etkili olabilmesi için, ziyaret edilen mekanların çocukların gelişim düzeylerine uygun şekilde tasarlanması ve içeriklerin bu doğrultuda hazırlanması gerekmektedir.

Müze Eğitimi Planı

Eğitim planı, öğrencilerin öğrenmesi gereken bilgi ve becerileri kapsamakla kalmayıp, aynı zamanda eğitim sırasında yapılacak etkinlikleri detaylandıran bir öğretmen kılavuzudur (Helm, 2003). Eğitimci, planlama sürecini hazırlarken çocukların ihtiyaç duyduğu bilgilerin ve becerilerin farkına varmalıdır. Bu süreçte kullanılacak malzemeler, kaynaklar, amaçlar ve hedefler belirlenmektedir. Ampartzaki, Kypriotaki, Voreadou, Dardioti ve Stathi (2013) göre, Eğitim planında ayrıca değerlendirme araçları da yer almaktadır. Eğitim planları günlük, aylık ve yıllık olarak hazırlanabilmekte ve okul eğitim gezileri de bu planlara dâhil edilmektedir. Okul eğitim gezileri arasında yer alan müze eğitim gezileri; müze eğitimi öncesi, sırası ve sonrası olmak üzere üç ayrı aşamada planlanmaktadır (Driscoll ve Nagel, 2005; 103).

Eğitimci müze eğitim planı hazırlarken 'Ne yapmalıyım?', 'Hangi amaçlar doğrultusunda ilerlemeliyim?', 'Öğretme yöntem ve tekniğim ne olmalı?' ve 'Nasıl bir uygulama yapmalıyım?' gibi soruları sorarak planı yapılandırmalıdır.

Müzeye gidilmeden önce müzenin içeriği ve okuldaki hedeflenen öğrenme amaçlarına uygun bir plan hazırlanması önemlidir (Kristinsdóttir, 2017; 61). Eğitim planlarını oluşturulma sürecinde, öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarına yönelik bilgi ve becerilerin belirlenmesi gerekmektedir. Bu planlama sürecinde, kullanılacak malzemeler, kaynaklar, hedefler eğitimciler tarafından dikkatlice tanımlanmakta ve yapılandırılmaktadır. Değerlendirme araçlarının planlara dahil edilmesiyle, öğrencilerin ilerleme süreçleri sürekli olarak izlenmektedir.

Müzelerin eğitim planı dâhilinde ziyaret edilmesinin öğretmene katkıları aşağıda sıralanmaktadır:

- Plan, öğretmenin müze eğitimi sırasında hangi bilgileri sunacağını, hedeflerini ve öğrencilere konuyu nasıl kavratılacağını düşünmesine olanak tanır.
- Okul dışı etkinlikler arasında yer alan müze eğitimi için plan, zaman ve konu bileşenlerinin paralel işlenmesini sağlayarak müze eğitim programının zamanında tamamlanmasına yardımcı olur.
- Müze eğitimi öncesi, sırası ve sonrası için hazırlanan planlar, öğretmeni ve öğrencileri olası dağınıklıktan korur, velilere ve öğrencilere güven verir.
- Müze eğitimi planlamak, öğretim yöntemleri ve teknikleri konusunda karar verilmesini, kullanılacak araç ve gereçlerin seçilip temin edilmesini kolaylaştırır.
- Plan, müze eğitimi sonrasında öğretmenin kendi performansını ve öğrenci başarısını değerlendirebilmesi için önemlidir.
- Eğitim-öğretim süreçlerinde planlama yapmak, öğretmenin bilgi içeriklerini ve uygulama alanlarını eksiksiz olarak hazırlaması açısından hayati öneme sahiptir.
- Müze eğitimi sonunda, öğretmenin kendini, müze eğitim sürecini ve öğrenci kazanımlarını değerlendirme fırsatı sunar (Driscoll ve Nagel, 2005; 101-102).

Eğitim planı dâhilinde müzelerin öğrenciye sağladığı katkılar;

İletişim: Müze ziyaretlerinde çocukların sunulan kataloglar ve koleksiyonlar hakkında birbirleriyle ve öğretmenleriyle iletişim kurmaları, müze görevlileriyle sohbet etmeleri dilsel gelişimleri için önemlidir (Onur, 2012; 78).

Keşfetme: Müze gezileri, öğrencilerin nesnelere ve koleksiyonları keşfetmelerini sağlarken, sorular sorma ve deneyim kazanma yönünden de teşvik eder. Bu tür informal öğrenme etkinlikleri bilişsel gelişimi destekler (Onur, 2012; 78).

Sosyalleşme: Okul dışı etkinliklerde arkadaşlık etkileşimlerinin arttığı ve öğrencilerin toplumsal ilişkilerde özgüven kazandığı gözlemlenir. Vygotsky'ye

göre bilgili bir yetişkin veya yaşıt aracılığıyla yapılan iş birlikli öğrenme, bilginin zihinde kalıcılığını artırır (Onur, 2012; 79).

Estetik bakış açısı: Müze ziyaretleri çocukların heyecan, duygusal tepki ve deneyimlerine yer vererek kişisel tepkilerini (hoşlanma, beğenmeme, hayran kalma, şaşırma) geliştirmelerine olanak sağlar (Onur, 2012; 80).

İş birliği: Müze ziyaretleri sırasında grup halinde hareket eden öğrenciler, birbirlerinden ayrılmamak için iş birliği yaparlar. Etkinlikler sırasında araç gereç konusunda birbirlerini destekleyerek birlikte hareket ederler. Okul öncesi çocukların müze eğitimi etkileşimlerini incelediğinde, çocukların oyunlarında ve etkinliklerinde birlikte hareket ettiklerini belirtmiştir (Kalessopoulou, 2011; 47)

Müze eğitim ziyaretlerinin öğrenmeyi kalıcı kılmak için plan dâhilinde yürütülmesi hedeflenmelidir. Bloom'un Bilişsel Gelişim Taksonomisi'ne göre, müze eğitimi süreci öğrenme hedeflerini destekleyecek şekilde yapılandırılmalıdır.

- Müze ziyareti öncesi; bilme, kavrama ve uygulama basamaklarına odaklanılmalı,
- Müze ziyareti sırasında; kavrama, uygulama ve analiz aşamaları işlenmeli,
- Müze ziyareti sonrası; uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme basamakları uygulanmalıdır (Hurley, 2006; 84).

Dillon, Rickinson, Teamey, Morris, Choi, Sanders ve Benefield (2006) tarafından yapılan 150 araştırmanın incelenmesi sonucunda okul dışı etkin öğrenmenin öğrenci üzerindeki etkisinin, planlama dâhilinde olduğuunda arttığı sonucuna varılmıştır. Müze eğitim gezileri öğrencinin yaş grubuna, gelişimsel özelliklerine ve ilgilerine göre planlanmalıdır. Müze eğitim planlamaları, eğitim-öğretim yılının başında okul ve müze yönetiminin iş birliği ile oluşturulmalıdır. Müze öncesi planlamada çocukların motivasyonunu ve merak duygusunu harekete geçirecek aktiviteler ile uygulamalar yapılmalıdır. Müze ziyaretlerinde çocuklar açısından merak, oyun ve iletişim gibi unsurlar önem taşımaktadır. Müze ziyaretine gidecek her yaş grubundan öğrenci dokunarak ve hissederek öğrenmeye meyillidir (Okvuran, 2012; 47).

Müze eğitimi öncesi planlama yapılırken dikkate alınması gereken adımlar şunlardır;

- Eğitimciler tarafından müzeler ziyaret edilmeli, öğrenciler için güvenlik tedbirleri kontrol edilmelidir.
- Müze katalogları edinilmeli ve varsa atölye mekânları için randevular ayarlanmalıdır.
- Velilere müze ziyareti hakkında detaylı bilgi verilmeli ve öğrenciler için izin nüshaları hazırlanmalıdır.

- Öğrencilere müze hakkında bilgi verilmeli, müze kavramının sorgulanması teşvik edilmelidir.
- Müze alanının tanıtımı yapılmalı ve ziyaret sırasında uyulması gereken kurallar açıklanmalıdır.
- Müze koleksiyonu hakkında detaylı bilgiler sunulmalıdır (İlhan, Artar, Okvuran ve Karadeniz, 2011; 59-60).

Müze eğitiminde çocukların soru sorma, tartışma, oyun oynama ve sanatsal aktivitelere katılma imkânları desteklenmelidir. Okvuran'a (2012) göre, müze eğitimi sırasında çocukların güven duygusu, tartışma ve iletişim becerileri önemlidir. Çocukların müzede soru sorma, özgürce gezebilme ve sanatsal etkinliklere katılma fırsatları vazgeçilmezdir.

Müze eğitimi sırasında planlama yapılırken dikkate alınması gereken adımlar şunlardır;

- Koleksiyonlar hakkında bilgi verilmeli, müzede levha ve sembollerin dikkatlice incelenmesi sağlanmalıdır. Bu süreçte, öğrencilerin ilgisini çekecek güdüleyici sorular sorulmalıdır.
- Müzede sunulan aktivite ortamı veya atölye imkânlarından (resim, seramik, drama gibi) faydalanarak öğrencilerin aktif katılımı teşvik edilmelidir.
- Müzede gerçekleştirilecek etkinlikler için gerekli malzemeler önceden sağlanmalıdır.
- Müze eğitimi sırasında yeni kavramlar ve bilgiler, çağrışımlar yoluyla öğrencilere aktarılmalıdır.
- Öğrenmeyi teşvik etmek için açık uçlu sorular sorulmalıdır.
- Etkinliklerin daha verimli geçmesi için öğrenciler küçük gruplar halinde gezdirilmelidir (Önder, Abacı, ve Kamaraj, 2009); (İlhan, Artar, Okvuran ve Karadeniz, 2011; Onur, 2012).

Müze eğitim sonrasında planlama yapılırken dikkate alınması gereken adımlar şunlardır;

Müze eğitim sonrası yapılan etkinlikler, müze öncesi ve sırasında yapılan etkinliklerin pekiştirilmesini amaçlamaktadır. Sınıf içinde müze, koleksiyonlar ve deneyimler hakkında konuşmalar yapılmalıdır. Böylelikle öğrencilerin müze deneyimlerini derinlemesine anlamaları ve yansıtmaları sağlanmaktadır (Greenhill, 1999).

- Öğrenciler, gördükleri nesnelere hakkında geçmiş zaman, şimdiki zaman ve gelecek zaman karşılaştırmaları yaparak zaman kavramı üzerinde düşünmeye teşvik edilmelidir. Ayrıca geleceğe yönelik tasarımlar yapmaları için etkinlikler düzenlenmelidir (Abacı, 2008; 87).
- Çocukların müze ziyaretinde nelerden etkilendikleri ve ilgilerini çeken konular hakkında sorular sorulmalı, tartışma ortamı oluşturularak öğrenmenin kalıcılığı artırılmalıdır (İlhan, Artar, Okvuran ve Karadeniz, 2011; 60).
- Drama, resim, seramik gibi sanat etkinlikleri ile müze deneyimlerinin pekiştirilmesi sağlanmalıdır. Bu etkinlikler, öğrencilerin sanatsal ifade ve yaratıcılık becerilerini geliştirirken aynı zamanda müze deneyimlerini bütünsel olarak işlemelerine olanak tanır (Aral ve Can Yaşar, 2014; Kandır, Can Yaşar ve Tuncer, 2012; Önder, Abacı ve Kamaraj, 2009; Saul, 1993)

Ambrose ve Paine (1993) göre, okul öncesi dönemde müze eğitimi, çocuklara zaman kavramlarını, yani bugünü, şimdiki ve geleceği anlama, kendi kültürleri ile diğer ulusların kültürlerini karşılaştırma, tarihi eserleri koruma ve çeşitli bilimsel disiplinlerle tanışma fırsatı sunmaktadır. Hein'e (2002) göre, müze eğitimleri çocukları tarih, sanat, arkeoloji, bilim ve kültür alanlarında ilk deneyimlerle tanıştırmakta ve bu süreçte müzeler uygulamalı atölye işlevi görmektedir.

Okul öncesi çocuklar, duyuşsal öğrenme yoluyla etkinliklere katılarak ve sosyal çevreleriyle etkileşimde bulunarak öğrenmektedirler (Abacı, 2005;87). Müze eğitimi, çocukların gözlem yapmalarını teşvik etmekle kalmayıp eğitimcilerin sunduğu sözel bilgilerle bilgi edinmelerini sağlamakta, atölye çalışmalarına aktif katılım ile deneyim kazanmalarını desteklemektedir. Böylece çocukların bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişimlerine katkıda bulunmaktadır. (Akamca, Yıldırım ve Ellez, 2017; 47-48).

Okul öncesi dönem, çocukların kendine farkındalık geliştirdiği, yeteneklerini keşfettiği ve bu yetenekleri geliştirdiği en kritik hayat evresidir. Bu dönemde duyuşsal, dilsel ve sosyal eğitimler öne çıkmaktadır ve müze eğitimi bu alanda önemli bir destek sağlamaktadır (Dilli ve Dümenci, 2015; 103). Müze eğitim ziyaretlerinin öğretim sürecine düzenli olarak entegre edilmesi ve müfredat içerisinde planlanarak yürütülmesi öğretmen ve öğrenciler için büyük önem taşımaktadır (Güleç ve Alkış, 2003; 47). Okul müze eğitim gezilerinde, etkinliklerin üç aşamalı bir yapı çerçevesinde planlanması gerekmektedir. Planların eğitimciler tarafından, müzenin içeriği ile öğrenme hedeflerine uygun olacak şekilde düzenlenmesi beklenmektedir. Müze eğitim gezilerinin her

aşaması planlanarak eğitimsel hedeflerin karşılanması ve eğitimsel etkinliklerin öğrencilerin gelişimine uygun olarak şekillendirilmesi oluşturulması önemlidir.

Okul Öncesinde Müze Tabanlı Sanat Eğitimi

MEB'in Temel Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan “Okul Öncesi Eğitim Programı Kılavuzu (2024)”, sanat eğitimi dersinin ülke çapında uygulanabilirliği açısından esnek bir yapıda düzenlenmiştir. Atölye çalışmaları ve okul dışı faaliyetler kurumların kendi sorumluluğuna ve zümre kararlarına bırakılmıştır. Ancak sanat eğitimi konusunda okul dışı eğitim ve atölye ortamına erişimi olmayan öğrenciler, eğitim süreçlerinde dezavantajlı durumda kalabilmektedirler. Bu bağlamda, sanat eğitiminin tüm çocuklar için erişilebilir kılınması, eğitimde eşitlik ve kapsayıcılık açısından kritik önem taşır. Ewing'e (2010) göre çocukların öğrenme biçimleri göz önünde bulundurularak onların çevrelerini anlamaları ve keşfetmeleri için sanatla öğrenme büyük önem taşımaktadır. Müze tabanlı eğitim ile desteklendiğinde çocuklar işaretler, semboller ve çoklu temsilleri öğrenme konusunda daha fazla beceri kazanabilmektedirler.

Eğitimde müze tabanlı sanat eğitimlerinin okul dışı etkinlikler olarak çocuklarda oyun ve eğlence kavramlarını çağrıştırması öğrenmeyi kolaylaştırmakta, yaratıcılığı ve hayal gücünü artırmaktadır. Örneğin bir tablo veya heykel hakkında yapılan tartışmalar sırasında çocuklar renkler ve şekiller üzerine eleştirel yorumlar yapabilmekte, “Bu eseri ben yapmış olsaydım” gibi ifadelerle eserin tasarımı üzerine değişiklik yapabilecekleri yerleri tartışarak eleştirel düşüncüyü sohbete taşıyabilmektedirler (Usbaş, 2010). Sanat eğitiminin, çocukların yaratıcı düşünme yeteneklerinin gelişiminde ve kültürel farkındalıklarının artırılmasında önemli rol oynamaktadır. Metin odaklı olmayan müzik, dans ve görsel imgelerle zenginleştirilmiş öğrenme ortamlarının kullanılması, çocukların bütünsel ve farklı öğrenme yaklaşımlarıyla eğitim almalarına olanak sağlamaktadır.

Akademik çalışmalar, müze eğitimlerinin çocukların bilişsel kazanımlarını doğrudan etkilediğini göstermektedir (Stronck, 1983; Griffin, 2004). Müze eğitimleri, çocuklarda öğrenmeye karşı ilgi, istek ve motivasyonu artırmakla birlikte olumlu tutumların gelişimine de katkı sağlamaktadır (Borun ve Flexer, 1983; Griffin, 2004). Bu tür eğitimler, çocukların etkileşimli ve uygulamalı öğrenme deneyimlerinden faydalanmalarını sağlayarak, onları yeni bilgileri keşfetmeye ve özümsemeye teşvik etmektedir. Müze eğitimleri ayrıca öğrenciler arasında sosyal etkileşimi ve iş birliğini de desteklemekte, bu sayede çocuklar hem akranlarıyla hem de yetişkinlerle etkili iletişim kurma yeteneklerini geliştirmektedirler (Bamford, 2007). Sanatın çok boyutlu doğası, çocukların

bireysel öğrenme tarzına uygun çeşitli yollara bilgiye erişimlerini ve bunu anlamlandırmalarını desteklemektedir.

Alanla İlgili Çalışmalar

Bu bölümde, okul öncesinde müze tabanlı sanat eğitiminin çocuğun gelişim alanlarına etkisi, görsel algı kapsamında incelenmiş ve ilgili literatür taranmıştır. Literatürde, görsel algı gelişiminin önemli bir bileşeni olarak sanat eğitimi üzerine çeşitli araştırmalar bulunmaktadır. Çalışmalar, çocukların sanat aktiviteleri aracılığıyla görsel algılamalarını nasıl iyileştirdiklerini ve bu sürecin bilişsel, sosyo-duyusal, motor ve dil gelişimlerine nasıl katkı sağladığını göstermiştir. Araştırmalar da Frostig Görsel Algı Testi ölçme aracının, çocukların görsel algı yeteneklerini değerlendirmede nasıl kullanıldığı ve bu testlerin sonuçlarının nasıl yorumlandığı üzerine yapılan çalışmalar mevcuttur.

Okul Öncesi Eğitimde Frostig Görsel Algı Ölçeği Uygulanan Çalışmalar

Yıldırım, Akman, Alabay'ın (2012) yaptıkları araştırmada "Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Sunulan Montessori ve Mandala Eğitiminin Görsel Algılama Davranışlarına Etkisinin İncelenmesi" başlıklı araştırma, bu eğitim yöntemlerinin görsel algı davranışlarına olan etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın örneklemini, 5-6 yaş grubunda, bağımsız anaokuluna devam eden toplam 36 çocuk oluşturmuştur. Çalışma, öntest-sontest deneysel desen kullanılarak, kontrol grubu olmaksızın gerçekleştirilmiştir. Veri toplama sürecinde, Frostig Görsel Algı Testi (1961) öntest ve sontest ölçümleri için kullanılmıştır. Analiz sonuçları, Montessori eğitiminin çocukların görsel algı davranışı alt boyutlarından şekil-zemin ayrımı ve mekân-zemin algısı puanlarında anlamlı bir iyileşme sağladığını, mandala eğitiminin ise çocukların şekil-zemin ayrımı ve mekân ilişkileri algılamasında olumlu etki yarattığını göstermiştir. Montessori ve mandala eğitimlerinin görsel algı davranışlarına etkilerinin karşılaştırılmasında, mekân-zemin algısında Montessori eğitimi lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.

Akaroğlu'nun (2014) "Sanat Eğitim Programının Altı Yaşındaki Çocukların Görsel Algı Düzeylerine Olan Etkisi" araştırılmıştır. Bu programın, öğrencilerin görsel algı gelişimine olan etkisinin değerlendirildiği çalışma, ön test-son test kontrol gruplu deneysel model kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma grubunu, 60-72 ay aralığındaki çocuklar oluşturmuştur. Çalışma, 34 deney ve 30 kontrol grubu olmak üzere toplam 64 çocuk üzerinde yapılmıştır. Araştırmada Frostig Görsel Algı Testi kullanılmıştır. Bağımlı ve bağımsız grupların son test sonuçlarına göre; deney grubundaki çocukların göz-motor koordinasyonu, şekil-

zemin algısı, şekil sabitliği, mekân-konum algısı ve mekânsal ilişkilerde anlamlı gelişmeler gösterdiği belirlenmiştir.

Yukay Yüksel ve Sever Kılıçgün'ün (2014) araştırmasında, "Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 4-5 Yaş Grubundaki Çocukların Görsel Algı Gelişimlerine Frostig Gelişimsel Görsel Algı Eğitim Programı'nın Etkisi" incelenmiştir. Çalışmanın amacı, bu yaş grubundaki çocukların görsel algı gelişimini değerlendirmektir. Araştırma, ön test-son test kontrol gruplu deneysel model çerçevesinde yürütülmüştür. Çalışma grubunu, okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 161 deney ve 161 kontrol grubu olmak üzere toplam 322 çocuk oluşturmuştur. Bu programda görsel algı becerileri; el-göz koordinasyonu, şekil-zemin algısı, şekil sabitliği algısı, mekân ve konum ilişkisi algısı ve mekânsal ilişkiler algısı başlıkları altında değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, 4-5 yaş grubundaki çocuklara yönelik görsel algı gelişimini destekleyici çalışmaların, çocukların görsel algı becerilerini olumlu yönde etkilediği ortaya konmuştur.

Ho, Tang, Fu, Leung, Pang & Cheong (2015), Hong Kong Okul Öncesi Çocuklarda Görme ve Görsel Algı Arasındaki İlişki "Relationship Between Vision and Visual Perception in Hong Kong Preschoolers" çalışmanın amacı, Hong Kong Çin nüfusundaki okul öncesi çocuklar için görsel-motor ve görsel algısal testlerin normatif değerlerini belirlemek ve temel görsel işlevlerin bu beceriler üzerindeki etkisini araştırmaktır. Daha önce bu becerilerde üstün performansın Çin popülasyonunda belgelenmiş olmasına rağmen, normatif veri tabanı yalnızca ABD nüfusu için mevcuttur. Hong Kong'daki altı farklı anaokulundan toplam 174 çocuk çalışmaya alınmıştır. Uzak görüş keskinliği, yakın görme keskinliği ve stereopsis test edilmiş, ayrıca iki görsel algı ölçümü: Görsel-Motor Entegrasyonu ve Görsel-Algısal Beceri Testi uygulanmıştır. Hong Kong'lu çocuklar, görsel hafıza ve mekansal ilişkiler alt testlerinde ABD'li akranlarından daha iyi performans göstermiştir. Yaş, becerileri için en güçlü öngörücü olarak bulunmuştur. Yakın görme keskinliği performansı ve görsel ayırt etme ve mekansal ilişkiler alt testleri ile zayıf bir ilişkiye sahiptir. Hong Kong'lu okul öncesi çocukları, alt testlerinin görsel hafıza ve mekansal ilişkilerinde ABD'li akranlarından daha iyi performans göstermiştir. Bu durum, belki de okul öncesi dönemde bu tür materyallere daha fazla maruz kalmalarına atfedilmiştir.

Aral ve Bütün Ayhan'ın (2016) gerçekleştirdiği "Frostig Görsel Algı Testinin Türkçeye Uyarlanması" başlıklı çalışma, çocukların görsel algı düzeylerini belirlemek ve geliştirmek amacıyla sıkça kullanılan bu testin Türkiye'deki uyarlanmasını yapmayı amaçlamıştır. Araştırmanın hedefi, Frostig Görsel Algı Testinin 4-7 yaş aralığındaki Türk çocuklarına uygulanabilirliğini ve testin psikometrik özelliklerini değerlendirmek olmuştur. Çalışmada, 4-7 yaş aralığında

1.382 çocuk örneklem olarak belirlenmiştir. Frostig Görsel Algı Testinin geçerliliğini sağlamak amacıyla öncelikle yapı geçerliliği üzerine analizler yapılmıştır. Araştırma bulguları incelendiğinde, çocukların görsel algı becerilerinin yaşlarına bağlı olarak farklılık gösterdiği ortaya konmuştur. Daha büyük yaş grubundaki çocukların görsel algı becerilerinin daha gelişmiş olduğu saptanmıştır. Bu çalışma, Frostig Görsel Algı Testinin Türkçeye uyarlanması sürecinde, Türk çocukları üzerindeki geçerlilik ve güvenilirlik testlerinin yapılması için önemli bir temel sunmaktadır.

Fang, Wang, Zhang, ve Qin (2017) "Motor Koordinasyon, Görsel Algı ve Yürütme İşlevinin 4-6 Yaşındaki Çinli Okul Öncesi Çocukların Görsel Motor Entegrasyon Becerilerinin Gelişimi İle ilişkisi" "The Relationship of Motor Coordination, Visual Perception, and Executive Function to the Development of 4-6-Year-Old Chinese Preschoolers' Visual Motor Integration Skills" çocukluk gelişiminde birçok fonksiyonel becerinin performansı ile ilişkili hayati bir yetenek olan görsel motor entegrasyonu (VMI) becerilerinin normatif değerlerini belirlemek ve bu becerilerin Hong Kong Çin nüfusundaki okul öncesi çocuklar üzerindeki etkisini araştırmaktır. Ayrıca, temel görsel işlevlerin bu görsel-motor ve görsel algısal beceriler üzerindeki etkisini incelemek de bu çalışmanın hedefleri arasındadır. Çalışma, 4 ila 6 yaş arasındaki 151 Çinli okul öncesi çocuk arasında VMI gelişiminin ve onun faktörlerinin (görsel algı, motor koordinasyon ve yürütme işlevi) araştırılmıştır. Sonuçlar, çocukların VMI becerilerinin 4 yaşında hızla arttığını, 5 yaşında zirveye ulaştığını ve 5 ila 6 yaş civarında azaldığını göstermektedir. Sonuç olarak, bu çalışmada okul öncesi dönemdeki çocuklarda VMI becerilerinin gelişimi istikrarlı değil ancak dinamik olarak değiştiği anlaşılmaktadır. Bu arada VMI faktörleri okul öncesi çocuklar için farklı yaş aralıklarında çalışılmıştır.

Başak (2023) "Görsel Sanatlar Dersinin Görsel Algı Gelişimindeki Rolü ve Etkileri" çalışmasında, Frostig Görsel Algı Eğitim Programının yaş, cinsiyet, velilerin eğitim durumu, anaokulu eğitimi alma durumu ve ailelerin ekonomik durumu gibi demografik değişkenlerle ilişkilendirmiştir. Araştırmasında programın içeriğinde yer alan sistematik etkinlikler, görsel algının gelişimini desteklemiş, özellikle okuma-yazma öğrenme sürecinde görsel algının önemini vurgulamıştır. Bu bulgular, Görsel Sanatlar derslerinin, görsel algı geliştiren eğitim uygulamalarıyla zenginleştirilebileceğini ortaya koymaktadır.

Okul Öncesi Eğitimde Müze Eğitimi Çalışmaları

Munley & Center (2012)'in "Müzelerde Erken Öğrenme. Bir Literatür İncelemesi" "Early Learning in Museums. A Review of Literature" başlıklı araştırmasında, müze ortamlarında müzeler tarafından tasarlanan öğrenme

kaynakları ve materyalleri kullanılarak yürütülen ve küçük çocukların öğrenmesine odaklanan araştırmanın sonuçları özetlenmektedir. Gerçek nesnelere, diyoramaları ve sürükleyici sergileriyle müzeler, küçük çocukların öğrenmesini teşvik etmek için benzersiz derecede olumlu bir ortam sağlar. Küçük çocuklar geleneksel müzelerdeki eserler ve sergilerle ilgilenirler ve tarih veya biyoloji gibi disiplinlere özgü bilgileri, resmi okul ortamlarında bu disiplinlerle karşılaşmadan çok önce öğrenebilirler. Küçük çocuklar eserlere ve sergilere kendi bireysel motivasyonları ve ilgileri doğrultusunda yaklaşırlar; başkalarıyla konuştukları, bazen tepkilerini çeşitli sözlü ve sanatsal yollarla ifade ettikleri gerçek eserlerle karşılaşarak öğrenirler. Yetişkinlerin uygun yönlendirmesi çocukların müzelerdeki öğrenme ve keşfetme davranışlarını geliştirebileceği bulunmuştur.

Samur, Koçyiğit, İnci, Aydoğan ve Baydilek'in (2013) TUBİTAK 4004-112B076 Numaralı Projesi, "Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Çocuklara Uygulanan Müze Eğitimi: Pilot Uygulama" başlığını taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı, okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 4-5-6 yaş grubundaki çocuklara yönelik müze eğitiminin, çocukların müze kavramı hakkında bilgi ve farkındalık seviyelerine ve müzelerle ilgili kurallara dair bilgilerine etkisini incelemektir. Araştırma, kontrol grubu olmadan öntest ve sontest deneme modeli şeklinde tasarlanmıştır. Proje; oyun, drama, sanat, hikâye etkinlikleri ve alan gezilerini içermektedir. Çalışma modeli, tek grup öntest sontest modeline göre planlanmış olup, araştırmaya anasınıfı ve anaokuluna devam eden 55 çocuk katılım sağlamıştır. Araştırma verileri, etkinlik öncesinde ve sonrasında çocukların yaptıkları çizimler ve yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla toplanmıştır. Bulgular, uygulanan müze eğitimi programının çocukların müze ile ilgili farkındalık düzeylerini ve kurallara dair bilgi birikimlerini artırdığını ve hazırlanan programın geniş çaplı uygulamalar için uygun olduğunu göstermektedir.

Ampartzaki, Kyriotaki, Voreadou, Dardioti, ve Stathi (2013) "Uygulama Toplulukları ve Katılımcı Eylem Araştırması: Erken Çocukluk Dönemi İçin Müze Programlarının Geliştirilmesinde Bir Sinerjinin Oluşumu" "Communities of Practice and Participatory Action Research: The Formation of a Synergy for The Development of Museum Programmes for Early Childhood" başlıklı çalışması, iki temel fikrin ve çalışma çerçevesinin entegrasyonunu araştırmaktadır. Bu çalışma, yenilikçi müze programlarının oluşturulmasını amaçlayan katılımcı eylem araştırmasını üstlenen bir doğa tarihi müzesi ile bir üniversitenin okul öncesi eğitim bölümü arasındaki sinerjiyle oluşturulan bir eğitim uygulamaları topluluğunu içermektedir. Veri analizi ve araştırma sürecinin değerlendirilmesi, topluluğun öğrenme hedeflerini, çocuk

etkinliklerinin doğasını ve yetişkinlerle öğrenciler arasındaki etkileşimin doğasını yeniden değerlendirerek yerleşik bilgiyi ve önermesel bilgiyi sorgulayabildiğini göstermektedir. Ayrıca, küçük çocuklara sunulan mevcut ve yeni tasarlanmış programlarda kullanılan kaynakların niteliğini de sorgulayabilmektedir. Araştırmanın sonucu, katılımcı eylem araştırması ile oluşturulan çalışma grubunun müze topluluğunun değerinin farkına varmasına yardımcı olmuştur. Araştırma başlangıçta eğitim programlarının geliştirilmesiyle ilgili spesifik konu ve sorunlara odaklanmışken, topluluk geliştikçe, üyeler okul öncesi çağıdaki çocuklara yönelik yeni eğitim programları geliştirmenin yanı sıra, yerel halkla paylaşılacak 'sistematik bir bilgi bütünü' de geliştirdiklerini fark etmeye başlamışlardır.

Foreman-Peck ve Travers (2013), "Müze Pedagojisini Farklı Kılan Nedir ve Müzeler Okullardaki Öğrenmeyi En İyi Şekilde Nasıl Destekleyebilir? Üç Bölgesel Müzenin Uygulamalarına Dair Bir Eylem Araştırması İncelemesi" "What is Distinctive About Museum Pedagogy and How can Museums Best Support Learning in Schools? An Action Research Inquiry into The Practice Of Three Regional Museums" adlı çalışmada, müzelerin öğrencilere ilham verme potansiyeline sahip olduğu genel olarak kabul edilmekte, ancak bu potansiyelin ne anlama geldiği ve nasıl yönetilmesi gerektiği konuları karmaşıklığını korumaktadır. Müze eğitimcilerinin çalışmaları, genellikle ziyaretçi hedefleri doğrultusunda şekillenmekte ve merkezi öğretme ile öğrenme girişimleri 'iyi uygulama' olarak sunulmaktadır. Bu çalışmada tartışılan eylem araştırması, katılımcıların kendi bağlamlarındaki zorlukları incelemelerine, bu zorluklar üzerinde düşünmelerine ve uygulamaya yönelik 'ısmarlama' fikirler geliştirmelerine olanak sağlamayı amaçlamaktadır. Araştırma süreci, okullar ve müzeler arasındaki ilişki, müzelerin eğitsel değeri ve müze pedagojisinin kendine özgü doğası gibi önemli konuları gündeme getirmiştir. Araştırmanın sonuçları; Müzede öğrenmenin farklılığı ve değeri konusunda daha net bir anlayış geliştirilmiş ve bu anlayış paylaşılmıştır. Bu süreç, müzeleri kullanmayan okullarla ilişkiler kurma ve mevcut kullanıcı okullarla daha güçlü ilişkiler geliştirme çabalarını artırmıştır. Müze eğitimcilerinin profesyonel kimlik duygusu, üst düzey yöneticilerin onları genellikle 'etkinlik yöneticileri' olarak görme eğiliminde olduğu bir dönemde yeniden doğrulanmıştır. Müzelerin faaliyet gösterdiği sistemin elverişli olup olmadığı konusunda netlik sağlanmıştır.

Dilli ve Dümenci'nin (2015) çalışmasında, "Okul Öncesi Dönemi Çocuklarına Anadolu'da Yaşamış Nesli Tükenmiş Hayvanların Öğretilmesinde Müze Eğitiminin Etkisi" ele alınmıştır. Bu araştırmanın amacı, müze eğitiminde katılımcı öğrencilere sadece didaktik bilgi değil, aynı zamanda sanat, müzik ve drama gibi etkinlikler aracılığıyla yaparak yaşayarak öğrenebilecekleri aktif bir

öğrenme ortamı sunmaktır. Araştırmanın çalışma grubunu, kamu kurumu kreşinde eğitim gören 6 yaş grubundaki 13 öğrenci oluşturmuş ve bu deney grubuna 3 hafta boyunca haftada 6 saat olmak üzere toplam 18 oturumluk müze eğitimi verilmiştir. Oturumlar, görsel sanatlar ve çocuk gelişimi alanında uzman iki kişi tarafından hazırlanmış ve uygulanmıştır. Anket sonuçlarına göre, deney grubunun Anadolu'da yaşamış nesli tükenmiş hayvanlara ilişkin bilişsel becerilerinde istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir artış olduğu tespit edilmiştir.

Atilla ve Bulut'un (2017) çalışması, "Müze Eğitiminin Çocuğun Görsel Sanatlar Eğitimine Etkileri"ni incelemiştir. Bu araştırmanın amacı, öğrencilerin aktif öğrenme sürecinde sınıf ortamından çıkarılarak, sanat eserleriyle etkileşim kurabilecekleri ortamlarda eğitim görmelerini sağlamaktır. Çalışma, 8. sınıf öğrencilerinden oluşan 30 deney ve 30 kontrol grubu üzerinde gerçekleştirilmiştir. Gruplara eğitim öncesi ve sonrası çoktan seçmeli bir başarı testi uygulanmış ve elde edilen veriler analiz edilmiştir. Sonuçlar, deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğunu göstermiştir. Bu bulgular, müze eğitiminin çocukların görsel sanatlar eğitimine olumlu etkileri olduğunu ortaya koymaktadır (Atilla ve Bulut, 2017).

Othman, Aman, Anuar, & Ahmad, (2021). "Yaşayan Bir Müzede Oyun Tabanlı Öğrenme Kullanarak Çocukların Kültürel Miras Deneyimini Geliştirme" "Improving Children's Cultural Heritage Experience Using Game-Based Learning At A Living Museum" ampirik bir çalışma olan makale, Sarawak Kültür Köyü'nde (SCV) çocukların oyun tabanlı mobil rehber (GBMG) uygulamasıyla deneyimlerini tasarlamak, geliştirmek ve değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Araştırma, GBMG uygulamasının sistematik olarak geliştirilmesi için Etkileşim Tasarımı yaşam döngüsü modelini kullanmıştır. Çalışmaya iki gruba ayrılan toplam 45 çocuk katılmıştır: Kâğıt bazlı broşür grubu ve GBMG uygulama grubu. GBMG uygulamasıyla ilgili genel deneyimi değerlendirmek için Müze Deneyimi Ölçeği (MES) kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçları; mobil tabanlı gruplardaki çocukların MES'in dört boyutu için daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğu bulunmuştur. Ancak, bu farkın yalnızca duygusal bağlantı boyutu için anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, oyun tabanlı mobil rehber uygulamasının SCV'deki çocukların müze deneyimini genel olarak önemli ölçüde iyileştirmedigini, sadece duygusal bağlar açısından olumlu etkileri olduğunu göstermektedir. Altı bilgisayar etkileşimi uzmanıyla yapılan Sezgisel Değerlendirme, GBMG'nin çocukların SCV'deki ziyaretçi deneyimini neden iyileştirmedigine dair daha derin bir anlayış sunmuştur. Bu değerlendirme, uygulamanın kullanıcı deneyimini tam anlamıyla optimize edemediği belirli alanları ortaya koymuştur. Çalışma, çocukların yaşayan müzelerdeki deneyimlerini geliştirmek için oyun tabanlı mobil uygulamaların potansiyelini ve

sınırlamalarını anlamada önemli bilgiler sunmaktadır. Araştırma, bu alanda daha ileri çalışmalar için çeşitli konuları gündeme getirmiştir. Bu sonuçlar, müzelerde çocukların öğrenme deneyimlerini iyileştirmek için teknoloji kullanımının nasıl optimize edilebileceği konusunda değerli bilgiler sağlamaktadır.

Su'nun (2022) gerçekleştirdiği araştırma, "Okul Öncesi Eğitimde Müzelerin Etkin Kullanımını" incelemiştir. Bu çalışma, okul öncesi öğretmenlerinin müzelerin eğitimde nasıl etkili kullanılabileceğine ilişkin görüşlerini ve müzede öğrenmeye dair beklentilerini ortaya çıkarmayı hedeflemiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim deseni kullanılarak tasarlanan bu çalışmada, anaokullarında görev yapan on okul öncesi öğretmeni ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiş ve elde edilen veriler içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Sonuçlar, müzelerin eğitimde etkin kullanımında bürokratik süreçlerin uygulamada sınırlayıcı olduğunu ve mesleki gelişim bağlamında müze eğitimi ve müzede öğrenme konusunda teorik ve pratik süreçlerin çok yönlü olarak geliştirilmesi gerektiğini ortaya koymuştur.

Okul Öncesi Eğitimde Sanat Eğitimi Çalışmaları

Görener (2006) tarafından gerçekleştirilen "Beş-Altı Yaş Grubu Çocuklarda Yapılandırılmış Görsel Sanat Eğitiminin Görsel Algılamaya Etkisinin İncelenmesi" başlıklı tez çalışmasında, görsel algı ve becerilerin gelişimini hedefleyen bir sanat eğitimi modeli oluşturulmuş ve bu programın çocukların görsel algı gelişimine olan etkisi araştırılmıştır. Araştırma, 2006 yılında Ankara ili Çankaya ilçesinde Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna bağlı özel anaokulları ve Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ilköğretim okullarının ana sınıflarına devam eden çocukları kapsamaktadır. Çocukların normal gelişim düzeyinde olup olmadığını belirlemek için Denver II Gelişimsel Tarama Testi kullanılmış ve toplamda 100 çocuk (50 kız ve 50 erkek) çalışmaya dahil edilmiştir. Çocukların görsel algı düzeylerini ölçmek için Frostig Görsel Algı Testi öntest olarak uygulanmıştır. Test sonuçlarına göre çocuklara, göz-motor koordinasyonu, şekil-zemin algısı, şekil sabitliği, mekân-konum algısı ve mekânsal ilişkileri geliştirecek bir görsel sanat eğitimi programı uygulanmıştır. Bu program, haftada üç gün olmak üzere on iki hafta boyunca devam etmiştir. Eğitim programının tamamlanmasının ardından, Frostig Görsel Algı Testi son test olarak tekrar uygulanmıştır. Araştırmanın sonuçları, çalışma grubundaki çocukların göz-motor koordinasyonu, şekil-zemin algısı, şekil sabitliği, mekân-konum algısı ve mekânsal ilişkiler alanlarında anlamlı bir gelişme gösterdiğini ortaya koymuştur.

Kraehe & Acuff (2013) "Sanat Eğitimi Araştırmalarında, Hizmetten Yoksun Bırakılmış Topluluklar İle İlgili Kuramsal Değerlendirmeler", "Theoretical

Considerations for Art Education Research with and about "Underserved Populations" makalenin amacı, sanat eğitiminde sıkça kullanılan "yetersiz hizmet" kavramını daha derinlemesine kuramsallaştırmaktır. Sanat eğitimi alanının, sosyokültürel ve ekonomik gruplar arasındaki kalıcı eğitim eşitsizliklerini etkili bir şekilde ele alabilmesi için, yetersiz hizmet yaratan ve gizleyen karmaşık sosyokültürel ve politik süreçlerin anlaşılması gerekmektedir. Bu bağlamda, "yetersiz hizmet" terimi, belirli grupların yüksek kaliteli sanat deneyimlerine ve etkili eğitim kaynaklarına tam erişimini ve bunlardan faydalanmasını engelleyen kültürel eklemlemelere ve maddi koşullara dikkat çekmektedir. Araştırmanın sonucu, sanat eğitiminde yetersiz hizmet konusunu ele almak için dört teorik perspektifin (eleştirel ırk teorisi, kesişimsellik, eleştirel çokkültürlülük ve sosyal adalet eğitimi) nasıl kullanılabileceğini tartışmaktadır. Bu teorik perspektifler, sanat eğitiminde adalet ve eşitlik konularını derinlemesine ele alarak, farklı grupların eğitim deneyimlerini daha kapsayıcı ve adil hale getirmeyi amaçlamaktadır.

Kelekçi Olgun ve Kahraman' ın (2016) "Okul Öncesi Dönemde Sanat Eğitiminin Farklı Teknikler Kullanılarak Öğretilmesi" başlıklı çalışmanın amacı, okul öncesi dönemde teknolojiyi kullanarak çocuklara sanatı sevdirmek ve sanatın zihinlerinde kalıcı bir yer edinmesini sağlamaktır. Bu çalışmada, çocuklara sanat eserlerini bir aplikasyon kullanarak oyun yoluyla öğretmek hedeflenmiştir. Böylece önemli ressamların eserlerini öğrenmeleri sağlanmış ve bu dönemde verilen sanat eğitiminin kazanımları incelenmiştir. Araştırma sonuçları, çocukların farklı materyalleri kullanarak dünyayı farklı bir bakış açısıyla görmeleri ve algılamaları sağlanmıştır. Yaratıcılıklarının ön plana çıkarılması ve kendilerine güvenen bireyler olarak yetişmeleri desteklenmiştir. Sanatçıların eserlerini severek tanıdıkları ve bir oyun tekniği ile öğrendikleri bir ortam oluşturulmuştur. Okul öncesi dönemde sanat eğitimi, çocukların sanata olan ilgilerini artırmakta, yaratıcılıklarını geliştirmekte ve kendine güvenen bireyler olarak yetişmelerine katkı sağlamaktadır.

Özdağ' ın (2019) "Okul Öncesi Dönemde Yaratıcılık ve Seramik Eğitimi" çalışmada amacı; okul öncesi dönemde yaratıcılığın geliştirilmesinde seramik eğitimi ve kil ile çalışma sürecine ilişkin bilgilerin ortaya çıkarılmasını sağlamaktır. Araştırma, okul öncesi eğitimde sanat ve yaratıcılığın geliştirilmesine yönelik programları inceleyerek, bu programların genellikle iki boyutlu etkinliklerle (kâğıt, karton, plastik, hamur vb.) sınırlı olduğunu tespit etmektedir. Üç boyutlu düşünme ve üretmenin sanatsal yaratıcılığın gelişimi açısından önemli olduğu vurgulanmıştır. Özellikle seramik eğitiminin, alan uzmanları tarafından doğru bir şekilde ele alındığında yaratıcılığın gelişiminde büyük rol oynadığı belirtilmektedir. Okul öncesi eğitimde seramiğe ilişkin

bilgiler genellikle kile şekil verilmesiyle sınırlıdır. Ancak, seramik eğitimi belirli aşamaları olan ve birçok disiplini bünyesinde barındıran kapsamlı bir süreçtir. Kil çeşitleri ve çalışma süreci hakkında bilgi sahibi olmak, doğru uygulama ortamını oluşturmak yaratıcılığı mümkün kılan özelliklerdir. Çalışma, okul öncesi dönemde seramik eğitimi ve kil ile çalışmanın, çocukların yaratıcılığını geliştirmede önemli bir araç olduğunu ortaya koymuştur. Bu eğitimlerin, çocukların sanatsal becerilerini ve üç boyutlu düşünme yeteneklerini artırdığı sonucuna varılmıştır. Bu sonuçlar, sanat eğitiminin ve özellikle seramik çalışmalarının, okul öncesi eğitim programlarında daha fazla yer alması gerektiğini ve bu alanın, çocukların yaratıcılıklarını geliştirmede etkili bir yöntem olduğunu göstermektedir.

Şahin (2020) "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görsel Sanat Etkinliklerine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi" başlıklı araştırma, sanat etkinliklerinin okul öncesi dönemde çocukların gelişimi üzerindeki etkilerini ve öğretmenlerin bu etkinliklere yönelik tutumlarını ele almaktadır. Okul öncesi kurumda görev yapan 23 öğretmenle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucunda, öğretmenlerin sanat eğitimi derslerini yetersiz buldukları ancak sanatsal etkinlikleri çocukların kendini ifade etmesi ve yaratıcılığın geliştirilmesi için önemli gördükleri ortaya çıkmıştır.

Türkiye'deki çalışmalar, görsel algı testlerinin Türkçeye adaptasyonu ve bu testlerin Türk çocuklarının bilişsel gelişimi üzerindeki etkilerine odaklanarak, ulusal düzeyde geçerli ve güvenilir ölçüm araçları geliştirilmesine katkı sağlamaktadır. Bu süreçte, görsel algı testlerinin Türk çocukları bağlamına uygun hale getirilmesi amaçlanmakta ve testlerin çocukların görsel algı becerilerini doğru şekilde ölçülebilmesi hedeflenmektedir. Türk çocukları üzerinde yapılan araştırmalarda, bu testlerin çocukların öğrenme süreçlerine olan etkilerini incelemekte ve görsel algının, akademik başarıya olan yansımalarını değerlendirilmektedir. Buna karşın, yurt dışındaki araştırmalar, görsel algı becerilerini ölçmekle kalmayıp, bu becerilerin geliştirilmesine yönelik çeşitli yöntemler, stratejiler ve müdahale programları üzerinde durulmaktadır. Yabancı araştırmalar, görsel algı alt test becerilerinin değerlendirilmesi yoluyla, bireysel öğrenme farklılıklarının belirlenmesi ve bu farklılıkların giderilmesine yönelik çözüm önerileri sunulmaktadır. Bu çalışmalar uluslararası alanda görsel algı üzerine geniş bir perspektif sunmaktadır.

BÖLÜM 3

ARAŞTIRMA UYGULAMASI

Uygulama Mekânı

Araştırma uygulama alanı olarak tercih edilen Kocaeli Arkeoloji Müzesi, İzmit ilçesinde bulunmaktadır ve sanat eğitimi etkinlikleri kapsamında gerçekleştirilen sanat eğitimi araştırmaları için ideal bir ortam sunmaktadır. Araştırmanın hazırlık ve gezi eğitimi sürecinde uygun bir mekân olarak seçilmesinin nedeni, müzenin konferans salonu, sandık müzesi, eğitim atölyesi ve arkeoloji kazı alanı gibi zengin imkânlarla sahip olmasıdır.

Araştırma sürecinde müze müdürü ve müze arkeoloğu tarafından destek sağlanmıştır. Müze eserlerine erişim imkânı sunularak incelemelerin yapılması ve eserlerin tarihsel ve kültürel bağlamı hakkında bilgi verilmesiyle akademik süreç desteklenmiştir. Sanat etkinliklerinde, atölye alanı ve materyal düzeni konularında çocuklar için müze atölye personeli tarafından destek sağlanmıştır. Veri toplama, gözlem yapma ve çocuklarla etkinlik düzenleme aşamalarında, izinlerin alınması ve lojistik ihtiyaçların karşılanması konularında müze müdürü ve personeli tarafından gerekli destek sağlanarak, eğitim sürecinin sorunsuz ilerlemesi temin edilmiştir.

Kocaeli Arkeoloji Müzesi, İzmit merkezindeki Eski Gar adı ile bilinen alanda yer almaktadır ve 21 dönümlük bir arazi üzerine kurulmuştur. Alman Otto Ritter tarafından çizilen plan doğrultusunda 1873-1910 yılları arasında inşa edilen yapılar arasında eski gar ve ambar binaları özellikle dikkat çekmektedir. Bu binaların tamamı değerlendirilmiş ve Kocaeli Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından restorasyon çalışmaları tamamlanarak koruma altına alınmıştır (Aslan, 2023). Arkeoloji ve Etnografya Müzesi bünyesinde tamir atölyesi, su deposu ve lojman binası gibi farklı fonksiyonlara sahip yapıları barındırmaktadır. İki tekel deposunun birleştirilmesiyle oluşturulan teşhir salonları, arkeolojik eserlerin sergilenmesine olanak sağlamaktadır.

Müze, ziyaretçilere Paleolitik, Helenistik, Roma, Bizans ve Osmanlı dönemlerine ait birçok eseri sergilemektedir. Ayrıca açık alan teşhir sergisi, tematik sergiler ve müzenin girişinde bulunan devasa Herakles (Herkül) heykeli gibi önemli unsurlar antik dünyanın büyüleyici atmosferini yansıtmaktadır. Müzenin sol tarafındaki bölümde sualtı kültürel mirasını temsil eden amforalar ve antik denizcilikle ilgili bilgiler bulunmaktadır. Aynı zamanda Kerpe kıyılarında 2020 yılında gerçekleştirilen sualtı araştırmalarında ortaya çıkan eserler de burada ziyaretçilere sunulmaktadır (Çibuk, 2019; 132).

Müzenin giriş bölümünde, sikke seksiyonu bulunmaktadır ve diğer bölümlerinde, Klasik ve Helenistik dönemlere ait eserler ile Roma dönemine tarihlenen zafer kazanmış komutanlar, başarılı sporcular ve onurlandırılmış insanlara ait mermer büstler sergilenmektedir. Ayrıca Orta Çağ ve Bizans dönemine ait buluntular da müzenin bu kısmında yer almaktadır. Roma İmparatorluğu'nun çöküşüyle başlayan ve feodal beyliklerin egemen olduğu Orta Çağ dönemine ait seramik, bronz ve kandil gibi günlük yaşamı yansıtan eserler (Çibuk, 2019; 145). Bu bölümde ziyaretçilere sunulmaktadır.

Araştırma, Kocaeli ili İzmit ilçesinde, Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı bir devlet anaokulunda yürütülmüş olup, okul öncesi sanat eğitimi etkinlikleri uygulanmıştır. Anaokulu iki sınıftan oluşmakta olup, sabah 08:00 ile 14:00 saatleri arasında tekli öğretim yöntemiyle eğitim vermektedir. Her sınıf 20 kişilik mevcuda sahiptir. Ancak bölgedeki ekonomik zorluklar nedeniyle sınıf kontenjanları yeterince dolmamaktadır. Bu durum, ailelerin maddi sıkıntılarından kaynaklanmaktadır. Araştırmada bu anaokulunun seçilmesindeki öncelikler müzeye olan yakınlığı ile okul müdürünün, öğretmenlerinin, öğrencilerinin ve velilerinin gönüllü katılımcı olmasıdır.

Araştırmacının Rolü

Bu kitabın konusunun uygulanabilirlik aşamasına getirilmesindeki temel motivasyonum, sanat eğitiminin çocuk gelişimi üzerindeki etkilerini derinlemesine inceleme arzumdan kaynaklanmaktadır. Sanatın eğitim boyutunu nasıl geliştirebileceğimiz ve çocukların sanat yoluyla hangi gelişim alanlarında desteklenebileceği, araştırma alanımda daima özel bir ilgi odağım olmuştur.

Lisans ve yüksek lisans eğitimlerimi el sanatları ve sanat eğitimi alanlarında tamamlamış bir araştırmacı olarak, özellikle yüksek lisans sürecimde okul öncesi dönemde sanat eğitimi alanına yoğunlaştım. Bu süreçte çeşitli özel kurumlarda sanat eğitimcisi olarak çalışırken, sanat eğitimi etkinliklerinin, kullanılan ders anlatım yöntem ve tekniklerine göre belirgin farklılıklar gösterdiğini gözlemledim. Bu gözlemler, sanat eğitimine dair farkındalığımı artırarak yüksek lisans tezimde derinleşmemi sağladı. "Görsel Sanatlar Eğitiminde Montessori Eğitimi Yaklaşımının, Okul Öncesi Çocuklarının Yaratıcılık Gelişimine Etkisi" başlıklı yüksek lisans çalışmam, sanat eğitimi uygulamalarındaki farklı metodolojilerin çocukların yaratıcılığı üzerindeki etkisini araştırma amacını taşıyordu. Bu çalışmadan elde ettiğim bulgular, sanat eğitimi uygulamalarına ilişkin metodolojik bir arayış içerisine girmemi sağladı.

Doktora eğitimim sırasında aldığım "Müze Eğitimi" dersi, araştırma motivasyonumu derinleştirdi. Müze tabanlı sanat eğitiminin çocukların görsel algı ve gelişim özelliklerine olan etkilerini araştırma fikri bu süreçte olgunlaştı.

Okul öncesi eğitimcisi olarak görev aldığım dönemde, okul öncesi sanat etkinlikleri için düzenlenen müze gezilerinde sistemli bir plan dahilinde hareket edilmediğini ve sanat eğitimi ile müze eğitiminin yeterince entegre edilmediğini fark ettim. Bu gözlemlerim, araştırma sorusunun şekillenmesinde etkili oldu: "Müze tabanlı sanat eğitimi, okul öncesi çocukların görsel algı gelişimini nasıl etkiler?"

Bu bağlamda, Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir devlet anaokulunun müdürü ve okul öncesi öğretmenleri ile görüşmeler yaparak araştırmamı başlattım. Araştırmanın içeriği ve amacı hakkında kapsamlı bilgilendirme sağladım. Sanat eğitimcisi olarak, Millî Eğitim Bakanlığı'nın öğrenci gelişim kazanım planına uygun sanat eğitimi etkinlikleri tasarladım. Bu etkinlikler, çocukların aktif katılımını ve öğrenme süreçlerine etkileşimli olarak dahil olmalarını sağlamak amacıyla uzman görüşleri doğrultusunda geliştirdim.

Araştırma kapsamında müze eğitim gezilerine hazırlık aşaması detaylı olarak planlandı. Müze önceden ziyaret edilerek, müze müdürü ve arkeolog ile iş birliği sağlandı. Müze gezilerinin üç farklı günde düzenleneceği, konferans salonunda gösteri yöntemiyle interaktif eğitim verileceği, müze bahçesinde arkeoloji kazı çalışması etkinlikleri yapılacağı kararlaştırıldı. Müze müdürü, araştırmanın kitap kapsamında yer almasından memnuniyet duyduklarını ve müzenin tüm olanaklarının eğitim amacıyla kullanılabileceğini belirtti. Bu iş birliği, resmi bir protokol ile kayıt altına alındı.

Araştırmanın alandaki sanat eğitimcileri, okul öncesi öğretmenler ve müze eğitimcilerine katkı sağlaması beklenmektedir. Araştırmacı olarak, süreç boyunca etkin bir katılımcı rol üstlendim. Müze gezileri öncesinde, sırasında ve sonrasında sanat eğitimi etkinliklerini bizzat yönettim ve rehberlik ettim. Araştırma sonucunda, müze tabanlı sanat eğitiminin çocukların görsel algı gelişimini nasıl zenginleştirdiğine dair elde ettiğim bulgular, sanat eğitimi literatürüne önemli katkılar sunmaktadır. Bu bulgular, araştırmanın akademik çerçevesinde detaylı olarak raporlanmıştır.

Sonuç olarak, bu çalışma, müze tabanlı sanat eğitimi uygulamalarının çocukların gelişim alanlarına etkilerini inceleyen ve alandaki eksiklikleri gidermeye yönelik önemli bir referans niteliğindedir.

Araştırma Uygulama Planı

Tablo 1 Müze Eğitimi Sanat Çalışmaları Planı

Müze Eğitimi Sanat Çalışmaları Planı		
Müze Eğitimi Öncesi	Müze Eğitimi Sırası	Müze Eğitimi Sonrası
Üç Boyutlu Sanat Çalışması (Seramik çalışması)-3. hafta	Heykelimi Tamamlıyorum (Müzeye Gidiyoruz-Mitolojik Kahramanlar)-6. hafta	Üç Boyutlu Sanat Çalışması (Seramik çalışması)-9. hafta
Asamblaj Çalışması (Servis Aracımı Tasarlıyorum)-4. hafta	Arkeoloji Kazı Çalışması (Müzeye Gidiyoruz-Küçük Arkeologlar)-7. hafta	Asamblaj Çalışması (Servis Aracımı Tasarlıyorum)-10. hafta
Kolaj Çalışması (Hayalimdeki Müze) 5.hafta	Bul-Çiz Etkinliği (Müzeye Gidiyoruz-Su Altında Amphora Bulma Sandık Müze)-8. hafta	Kolaj Çalışması (Hayalimdeki Müze)-11. hafta

Bu araştırmada, okul öncesi dönem çocuklarının bireysel farkındalıklarına uyum sağlamak ve eğitim gezilerinde esneklik sağlayarak çocukların düşüncelerini almak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Briggs'e (1986) göre yarı yapılandırılmış görüşme formu, araştırmanın konusu ve katılımcıların bireysel farklılıklarına uyum sağlayabilmesi için esneklik sağlamaktadır. Bu teknik, araştırmanın yapıldığı ortamdaki ani değişikliklere uyum sağlayarak araştırmayı olgunlaştırmakta, ayrıca araştırma katılımcılarının şikâyetlerini, tutumlarını, duygularını ve deneyimlerini anlamamızı sağlamaktadır (Özsoy, 2011; 87).

Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği, araştırmacının gözlem amacıyla doğrudan ortama katıldığı alan araştırmalarında sıkça kullanılmaktadır. Bu teknikte sorular ve konular karşılıklı etkileşimin doğal akışı içinde ortaya çıkar, önceden yapılandırılmazlar. Analiz yapılırken açık uçlu sorular sorularak zengin bilgi toplanması hedeflenir ve her iki tarafın süreçte dinamik olarak katılımı sağlanır (Sevencan ve Çilingiroğlu, 2007; 102).

Eğitim sistemi içinde öğrencilerin gelişimlerine uygun olarak planlanan sanatsal projeler ve okul dışı öğrenme etkinlikleri öğrencilerin birey olma niteliğini geliştirirken, öğrenmelerine yardımcı olma ve sosyal olarak gelişmelerini destekleme açısından önemli bir teknik olarak değerlendirilmektedir (Artut, 2009). araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formuyla elde edilen veriler, ilgili başlık altında detaylı bir şekilde açıklanmış ve

sürecin ve sonuçların tutarlı, diğer araştırmacılar tarafından tekrar edilebilir olmasına özen gösterilmiştir. Bu bağlamda, görüşme formları aracılığıyla elde edilen verilerin güvenilirliğini, aktarılabilirliğini ve tutarlılığını sağlamak için tüm süreç açıkça kaydedilmiş ve raporlanmıştır.

Bu araştırmada okul öncesi çocukların Görsel Algı Süreçleri izlenmiştir.

1. Göz-Motor Becerisi
2. Şekil-Zemin Ayrımı Becerisi
3. Şekil Sabitliği Becerisi
4. Mekânla Konumun Algılanması Becerisi
5. Mekân İlişkilerinin Algılanması Becerisi (Frostig, Lefever ve Whitlesey, 1963).

Müze Tabanlı Sanat Eğitimi Etkinliklerinin Geliştirme Süreci

Araştırma kapsamında müze ziyareti öncesinde, müze uygulamaları sırasında ve müze ziyareti sonrasında üç farklı sanat çalışması gerçekteştirilmiştir. Bu çalışmaların planlanması aşamasında, üniversitelerin Temel Eğitim bölümü, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-iş Eğitimi Anabilim dalı'ndan birer öğretim üyesinden görüş alınmıştır.

Temel Eğitim (Okul Öncesi Eğitim Anabilim Dalı Uzmanı) Önerisi: Çocukların müzeleri eğitim alanları olarak anlamalarını sağlamak amacıyla yapılandırılmış bir temel oluşturmanın önemi vurgulanmıştır. Bu bağlamda, çocuklara koruma, kültürel miras ve sanat tarihi kavramlarını basitleştirilmiş ve ilgi çekici terimlerle tanıtan sanat etkinlikleri önerilmiştir. Ayrıca, çocukların ilgisini uyandırmak ve görebilecekleri nesnelere tanıştırmak için müze eserlerinin görüntüleri veya animasyonlar gibi görsel yardımcıların kullanılması önerilmiştir.

Görsel Sanatlar Uzmanı (Sanat Eğitimi Etkinlikleri) Önerisi: Çocukların görsel algı, gözlem ve sanatsal yeteneklerini geliştirmek amacıyla müzede sunulacak dokular, formlar ve çeşitli sanat unsurlarını içeren etkinliklerin planlanması önerilmişdir. Bu etkinliklerin, çocukların doğrudan sanat eserleriyle etkileşime geçmelerini sağlamak ve görsel algılarını harekete geçiren ayrıntıları fark etmelerine yardımcı olacak etkinliklerin planlanması önerilmiştir. Uzman, çocukların sanat eserleriyle doğrudan etkileşimde bulunabilecekleri ve gözlemlerini ifade edebilecekleri etkinliklerin önemini vurgulamıştır.

Görsel Sanatlar Uzmanı (Müze Eğitim Etkinlikleri) Önerisi: Müze ziyaretlerinin, çocukların yalnızca sanat eserlerini görmelerinin ötesinde bir gözlem ve işlem süreci olarak değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Çocukların özel detaylara odaklanmalarını ve dikkatli bir gözlem yapmalarını sağlamak için, müzede dikkat çekici görsel öğelerin belirgin işaretlerle desteklenmesi önerilmiştir. Görsel öğeler hakkında çocuklarla aktif bir sohbet ortamı oluşturulması, gözlemlerini

paylaşacakları ve eserler üzerindeki düşüncelerini ifade etmelerini sağlayacak etkinlik planları oluşturulması önerilmiştir. Böylece, müze ziyaretleri, çocukların yalnızca görsel bir deneyim yaşamalarının yanı sıra, sanatı derinlemesine anlama ve yorumlama yeteneklerini pekiştireceğini ifade etmiştir.

Bu adımın amacı, sanat çalışmalarının çocukların gelişim seviyelerine ve öğrenme ihtiyaçlarına uygun olarak planlanması ve uygulanmasıdır. Üniversitelerden gelen uzman görüşleri, sanat çalışmalarının etkili bir şekilde gerçekleştirilmesine ve çocukların sanatsal yeteneklerinin gelişimine önemli bir rehberlik sağlamıştır. Bu şekilde, araştırmanın rolü ve etkisi açısından kaliteli ve uygun içerikli sanat etkinlikleri düzenlenmiştir.

Oluşturulan planlar Tez İzleme Komite üyeleri ile birlikte tekrar değerlendirilerek müze eğitim gezisi sırası planlarında “açık alanda arkeoloji çalışması” ve “okul aracını tasarlıyorum planına, servis kuralları anlatılması” eklenmiştir. Bu eğitim etkinliklerinin eklenmesinin amacı, çalışmanın hedef kitesinin (okul öncesi çocukların) gelişimsel ihtiyaçlarına daha iyi yanıt verecek şekilde kapsamının genişletilmesi ve zenginleştirilmesi amaçlanmıştır.

Açık Alan Arkeoloji Çalışması: Açık alan arkeoloji çalışmasının, çocukların tarih ve kültürel miras konularında farkındalık kazanmaları için önemli bir eğitim yöntemi olduğu vurgulanmıştır. Tarihsel öğelerin somut olarak gözlemlenmesi ve incelenmesi yoluyla, geçmişe dair anlamlar oluşturulmasına olanak sağlandığı ifade edilmiştir. Arkeolojik kazılar sırasında, geçmiş uygarlıkların kalıntılarının keşfedilerek, tarih ve kültürün nasıl şekillendiğinin öğrenildiği belirtilmiştir. Bu süreçte, çocukların keşif ve araştırma becerilerinin geliştirildiği ve tarihsel olaylar ile kültürel öğelerle etkileşimde bulunmalarının sağlandığı belirtilmiştir. Merak duygusunun teşvik edildiği ve keşfetme sürecinin, çocuklarda öğrenmeye karşı olumlu bir tutum geliştirilmesine katkı sağladığı dile getirilmiştir. Merak duygusuyla motive olunarak, bilgiye ulaşmak için daha fazla çaba gösterildiği ve bilgilerin daha kalıcı hale getirildiği ifade edilmiştir. Arkeoloji çalışmalarının, problem çözme ve eleştirel düşünme becerilerini desteklediği ve bir kazı alanında bulguların keşfedilmesi ve yorumlanması yoluyla bilimsel düşünme süreçlerine yönlendirme yapıldığı vurgulanmıştır.

Servis Kuralları Anlatılması: Okul öncesi dönemde çocukların toplumsal kuralları anlaması ve uygulamasının, sosyal gelişimleri açısından kritik öneme sahip olduğu belirtilmiştir. Servis kurallarının anlatılmasının, çocukların günlük hayatta karşılaşacakları davranış biçimlerini öğrenmelerine katkı sağladığı ifade edilmiştir. Toplu taşıma araçlarında güvenlik kurallarının öğretilmesiyle, çocukların hem kendi güvenliklerini sağlamalarının hem de çevrelerindeki diğer bireylerle uyumlu bir şekilde hareket etmelerinin gerekliliği vurgulanmıştır. Bu eğitimin, sosyal becerilerin kazandırılmasına yardımcı olduğu ve servis araçlarında sırayla binmek, başkalarının

haklarına saygı göstermek ve güvenli bir şekilde hareket etmek gibi kurallar aracılığıyla empati ve sorumluluk bilincinin geliştirildiği belirtilmiştir.

Her iki uygulamanın da çocukların bütünsel gelişiminin desteklenmesi hedeflendiği ve yaşam boyu öğrenme süreçlerinde önemli kazanımlar elde edilmesine olanak tanındığı belirtilmiştir. Eğitim planlarının, çocukların farklı gelişim alanlarını desteklemek amacıyla daha kapsamlı ve etkili hale getirildiği ifade edilmiştir.

Araştırma Kitabında Destek Alınan Programlar; Görsel Sunum ve Destekleyici Programlar: Araştırmanın bulgular kısmında, elde edilen verilerin görselleştirilmesi için Canva Programı ve ChatGPT-4o kullanılmıştır. Bu araçlar, verilerin tematik yapılarını ve elde edilen bulguları görsel açıdan daha anlaşılır hale getirmek amacıyla kullanılmıştır. Görseller, bulguların daha açık ve etkili bir şekilde sunulmasını sağlamıştır.

Müze Tabanlı Sanat Eğitimi Programının Uygulanması

Araştırmanın uygulama süreci 2023-2024 eğitim öğretim yılının I. döneminde Kocaeli ilinin İzmit ilçesinde bulunan Alikahya Anaokulu öğrencileri ile sanat eğitimi etkinlik kapsamında haftada 1 saat olarak yürütülmüştür. 13 haftalık uygulama süreci araştırmanın bulgularının temelini oluşturduğu için haftalara ayırarak program uygulanmıştır.

Araştırma Sürecinde Öğrencilere Yönlendirilmiş Görüşme Soruları (Bilşsel, Sosyo-Duyusal, Dil, Motor Gelişim Kazanım doğrultusunda hazırlanmış sorular).

1. Müze nedir biliyor musun?
2. Müze mekân tasarım sanat çalışması hoşuna gitti mi?
3. Müzeye gittin mi?
4. Müze eğitim gezisi duyurusu seni heyecanlandırdı mı?
5. Neden müzeye gideriz?

Müze Gezisi Sırasında Öğrenciye Sorulan Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları

1. Sanat eserleri neden müzede sergilenir?
2. Müzedeki eserler değerli midir?
3. Müzede kurallar olmalı mıdır?
4. Müzedeki “Nike Heykeli” sanat eserinin tamamlama çalışması hoşuna gitti mi?
5. Arkeolog olmak ister miydin, anlatır mısın?

Müze Gezisi Sonrası Öğrenciye Sorulan Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları

1. Müzede neler öğrendin?
2. Müzedeki hangi eser seni daha çok etkiledi, anlatır mısın?
3. Müzede neden kurallara uymalıyız?
4. Müzedeki hangi eserler senin sanat çalışman için fikir verdi?
5. Müzede neler yaptın?

Görüşme Soruları, Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalından Uzman Görüşü değerlendirmesidir.

Sanat Eğitimi Uygulamaları ve Planları

Seramik Nesnelere Sanat Etkinliği

Müze Öncesi: 03.10.2023- Müze Sonrası: 20.11.2023

Etkinliğin İşlenişi

Masaların Hazırlanması Öğretmen, çocukların oturacağı masaları naylon ile kaplar. Bu işlem, çamurun naylon üzerinde daha kolay şekil alabilmesi ve tahta masalara yapışmaması için yapılır. Bu şekilde, çocukların çalışmaları sırasında rahat ve temiz bir ortam sağlanmış olur.

Müze Hakkında Bilgi Verme Öğretmen, çocuklara "Müze nedir biliyor musunuz?" sorusunu yönelterek interaktif eğitime başlar. Çocuklardan gelen fikirler ve yorumlar doğrultusunda, öğretmen müzenin tanımını yapar. Bu aşama, çocukların konuyla ilgili mevcut bilgilerini değerlendirmek ve ilgilerini çekmek için önemlidir.

Animasyon Gösterimi Öğretmen, sınıfta "Kuzucuk - Müze" animasyon filmini açar. Animasyon film, çocukların dikkatini çekmek ve müze kavramını eğlenceli bir şekilde anlatmak için kullanılır.

Uygulama ve Atölye Çalışması

Seramik Kili Dağıtımı Öğretmen, çocukların seramik kili tanımları için sınıfa kil dağıtır. Çocuklar kili ellerine alarak malzemeyi tanır ve nasıl çalışacakları hakkında fikir sahibi olur.

Seramik Çalışmasına Başlama Öğretmen, çocukları masalara yönlendirir ve seramik kili elle şekillendirme tekniğini anlatır. Çocuklara, kilin nasıl şekillendirileceği konusunda temel bilgiler verilir ve kendi tasarımlarını oluşturmaları için teşvik edilirler.

Araç ve Gereçlerin Kullanımı Öğretmen, masaların üzerinde bulunan merdane, ebaşuar ve kâselerdeki suyun nasıl kullanıldığını anlatır. Bu araçlar,

çocukların seramik kilini daha kolay şekillendirmeleri için gereklidir. Ardından, öğretmen çocuklara uygulamaya başlamaları için yönerge verir.

Yaratıcı Çalışma Öğrenciler, öğretmenin yönlendirmesi ile "Herkes kendi fikrini ve hayal gücünü kullanarak eski çağlarda kullanılan seramik nesnelere oluştursun" ifadesini kullanır. Bu süreç, çocukların yaratıcı düşünme ve el becerilerini geliştirmek için önemlidir. Seramik nesnelere çalışması bu aşamada tamamlanır.

Değerlendirme ve Yansıtma

Eserlerin Değerlendirilmesi Sınıfta, çocuklara müzedeki eserlerin resimleri gösterilir ve kendi yaptıkları eşyalara benzer olanların yanına koymaları istenir. Öğrencilere tek tek söz verilerek, eserlerin ne ifade etmek istediği konusunda konuşmaları sağlanır.

Öğretmen, öğrencilere seramik çalışmasının başlangıcında kullanacakları araç gereçler hakkında bilgi vermiştir. Öğretmenin kendine ait ebuşuar seti sınıfa getirilerek öğrencilerin araç-gereçler ile etkinlik yapılması sağlanmıştır. Bu esnada öğretmen, çocuklara "Müze nedir biliyor musunuz?" sorusunu yönelterek interaktif eğitime başlamıştır. Çocukların verdikleri yanıtlar ve yapılan yorumlar doğrultusunda, müzenin tanımı yapılmıştır. Ardından sınıfta "Kuzucuk - Müze" animasyon filmi gösterilmiştir.(<https://www.youtube.com/watch?v=TNiqMe0Vc3U>).

Görsel 1. Kuzucuk Animasyon Film

Animasyon film gösteriminin ardından seramik kili dağıtılarak malzemeyi tanımaları sağlanmıştır. Seramik çalışmalarına başlanmadan önce, çocuklara seramik kili elle şekillendirme tekniği anlatılmış ve masaların üzerinde bulunan merdane, ebeşuar ve kâselerdeki suyun nasıl kullanılacağı açıklanmıştır. Çocuklara uygulamaya başlamaları için gerekli yönergeler verilmiştir. Öğretmenin yönlendirmesiyle, çocuklara "Herkes kendi fikrini ve hayal gücünü kullanarak eski çağlarda kullanılan seramik nesnelere oluştursun" denilmiş ve bu süreçte çocukların yaratıcı düşünceleri teşvik edilmiştir. Öğrencilerin bu sanatsal faaliyete büyük bir ilgi gösterdikleri ve bir an önce tasarımlarına başlamak istedikleri gözlenmiştir. Görsel 2’de, etkinlik fotoğrafları gösterilmiştir.

Görsel 2. Seramik Nesnelere Uygulaması

Çocuklar, seramik nesnelere oluştururken büyük bir heyecan ve ilgiyle çalışmışlardır. Seramik nesnelere tamamlandıktan sonra, sınıfta çocuklara müzedeki eserlerin resimleri gösterilmiş ve kendi yaptıkları eşyalarla benzer olanları yanlarına koymaları istenmiştir. Öğrencilere tek tek söz verilerek, yaptıkları eserlerin ne anlama geldiği konusunda konuşmaları sağlanmıştır. Bu süreç, çocukların kendilerini ifade etmeleri ve çalışmalarını değerlendirmeleri için önemli bir fırsat sunmuştur.

Öğrencilere aynı etkinlik planı müze eğitim gezisi öncesi ve müze eğitim gezisi sonrası iki kez uygulanmıştır. Görsellerde müze öncesi uygulanan sanat etkinlikleri şekil vermeye dayalı iken, müze sonrası yapılan uygulamalar müzede gördükleri heykeller, oyuncaklar ve eski eşyalara benzetmeye çalışmışlardır. Görsel 3’de ekteki fotoğraflarda müze eğitim gezisi öncesi ve sonrası bitmiş seramik etkinlikleri gösterilmiştir. Öğrenciler sanat çalışmalarını tasarlarken müzeye dair fikirleri ve düşüncelerini ve yaşantısal deneyimlerini birbirleriyle sohbet ederek paylaşmışlardır.

Müze Eğitim Gezisi Öncesi Sanat Etkinlikleri

Müze Eğitim Gezisi Sonrası Sanat Etkinlikleri

Görsel 3. Seramik Nesnelere Sergisi

Geometrik Şekilleri Tanıyorum- Müze Servis Aracımı Tasarlıyorum Etkinliği

Müze öncesi: 10.10.2023 - Müze Sonrası: 27.11.2023

Öğretmen sanat eğitimi etkinlik kapsamında sınıfa girdiğinde tüm çocuklar koşarak öğretmene sarılmışlardır. Selamlaşma ve haftalarının nasıl geçtiğine dair sorular sorarak etkinliğin ilk giriş bölümü başlatılmıştır. Sınıfta 14 öğrenci bulunmaktadır.

Etkinliğin İşlenişi

Servis Aracının Tanıtımı Öğretmen, "Müze Servis Aracımı Tasarlıyorum" sanat çalışması için servis aracının ne işe yaradığını anlatır. Servis aracında uyulması gereken kuralları kısaca açıklar ve geometrik şekillerin bir arada anlatıldığı bir animasyon izletir. Öğretmen, "Buster (Bustur: okul servis aracı karakteri) Arkadaşlarına Şekilleri Öğretiyor" başlıklı anaokulu animasyonunu gösterir.

Etkinlik Tanıtımı Öğretmen, sınıfta yapılacak etkinliğin müze servis aracı tasarımı olduğunu ve animasyonda gösterilen şekilleri kullanarak etkinliğin gerçekleştirileceğini ifade eder. Bu aşama, çocukların etkinliğin amacı ve içeriği hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlar.

Asamblaj Tekniği ile Sanat alışması Öğretmen, "Müze Servis Aracımı Tasarlıyorum" sanat çalışmasının asamblaj tekniği ile yapılacağını belirtir. Çocuklara atık malzemeleri göstererek yapacakları etkinliği anlatır.

Uygulama ve Atölye alışması

Gruplara Ayrılma ve Malzemelerin Dağıtımı Öğrenciler, masalarda gruplara ayrılır. Her grubun masasına kâğıt parçaları ve çeşitli materyallerin bulunduğu kutular dağıtılır. Bu aşama, çocukların grup çalışması yaparak işbirliği içinde çalışmalarını sağlar.

Kesme ve Yapıştırma Yöntemi ile Etkinlik Öğretmen, öğrencilere masaların üzerinde bulunan malzemeleri kesme ve yapıştırma yöntemi kullanarak etkinliklerini oluşturmaları yönünde rehberlik eder. Öğrenciler, kutulardaki malzemeleri kullanarak müze servis araçlarını tasarlamaya başlarlar.

Asamblaj Eserlerin Sergilenmesi Asamblaj tekniği ile yapılan eserler, sınıfta sergilenir. Öğrenciler, yaptıkları çalışmaları sergileyerek birbirlerinin eserlerini incelerler. Bu aşama

Değerlendirme ve Yansıtma

Eserlerin Değerlendirilmesi Öğretmen, öğrencilerin eserlerini değerlendirirken şu soruları sorar:

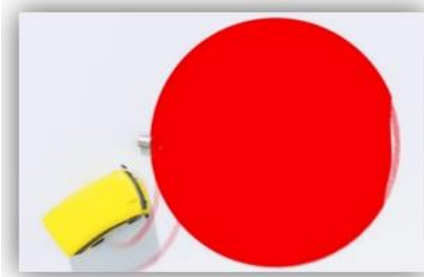
- Müze servis aracını oluştururken hangi malzemeleri kullandın?
- Müze servis aracını oluştururken hangi şekilleri kullandın?
- Başka nerelerde geometrik şekiller görürüz?

Bu değerlendirme soruları, çocukların yaptıkları çalışmaları düşünmelerini ve öğrendikleri bilgileri pekiştirmelerini sağlar. Ayrıca, öğrencilerin yaratıcılıklarını ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmeye yardımcı olur.

Sanat çalışmasının işlenişi sırasında öğretmen, "Müze Servis Aracımı Tasarlıyorum" etkinliği için servis aracının ne işe yaradığını ve bu araçta uyulması gereken kuralları anlatarak etkinliğe başlamıştır. Ardından, geometrik şekillerin bir arada anlatıldığı bir animasyon izletilmiştir. Öğretmen, "Buster (Bustur: okul servis aracı karakteri) Arkadaşlarına şekilleri Öğretiyor" başlıklı anaokulu animasyonunu izleterek çocukların ilgisini çekmiştir. Animasyon film, şekiller gösterilirken durdurulup sınıfa tekrar edilmiştir. Bu aşamada öğretmen, sınıfta yapılacak etkinliğin müze servis aracı tasarımı olduğunu ve animasyonda gösterilen şekilleri kullanarak etkinliğin gerçekleştirileceğini ifade etmiştir. Etkinliğin amacı ve içeriği hakkında bilgi sahibi olan çocuklara, sanat çalışmasının resim ve asamblaj tekniği ile yapılacağı belirtilmiştir. Öğretmen, geometrik şekillerden olan otobüs şeklinin çizili olduğu fotokopileri dağıtmıştır.

Görsel 4. Sanat Etkinliği Uygulama Etkinliği Örneği

Görsel 5. Buster Çizgi Film Şekilleri Öğreniyorum.

Çizgi film seyredilirken geometrik şekillerin ve renklerin kavranabilmesi için video durdurulup Buster'ın gösterdiği şekil ve renk aynen uygulanmıştır. FGAT'nin şekil ve renkler uygulaması animasyon ile eş değerlilik

göstermektedir. Öğrenciler resimlerini oluştururken müze öncesi dikkatlerini şekillere verememeleri ve dikkatlerinin çabuk dağılması fark edilmiştir. Müze servis aracını tasarlıyorum etkinliğini uzun süre yapmak istemeyip "Ben bitirdim öğretmenim" diyerek teslim etmişlerdir. Fakat müze eğitim gezisi sonrası servis aracı kurallarını öğrenmeleri, özellikle emniyet kemerinin takılması kuralı çocukların çok hoşuna gitmiştir. Servis aracını tanımaları, yolda giderken hep birlikte şarkılar söylenmesi ve servis şoförünün yolculuk bitiminde şeker vermesi çocuklarda olumlu yaşantılar oluşturmuştur.

Görsel 6. Servis Aracı ile Müze Eğitim Gezisi Yolculuğu

Müze eğitim gezisi sonrasında oluşturulan resimlerde geometrik şekillerin olması gerektiği renkte çizmişler, resimlerini bitirmişler ve hatta gezi yolculuğu esnasında çevrelerinde gördükleri nesnelere çizmek istemişlerdir. Yolculuk esnasında öğretmen çocuklar ile sohbet ederken trafik kuralları anlatmıştır. Sanat etkinliği resimlerinde yol çizgileri ve trafik levhalarını çizmeleri çocukların algılarının her yönde geliştiğini göstermektedir. Sanat etkinlikleri resimlerinde çocuklarda derinlik algısı oluşmaya başladığı fark edilmiştir. Görsel 7'de, etkinlik fotoğrafları müze eğitim gezisi öncesi ve sonrası sanat etkinlikleri gösterilmiştir.

Müze Eğitim Gezisi Öncesi Sanat Etkinliği

Müze Eğitim Gezisi Sonrası Sanat Etkinliği

Görsel 7. Geometrik Şekilleri Tanyorum, Müze Servis Aracımı Tasarlıyorum

Öğretmen, animasyon bittikten sonra çocuklardan istediği atık malzemeleri dolaplarından getirmelerini istemiştir. Çocuklar heyecanla getirdikleri atık malzemeleri göstermişlerdir. Öğretmen atık malzemeleri kullanarak yapacakları etkinliği anlatmıştır. Öğrenciler, masalarda gruplara ayrılarak her grubun masasına "Atık malzemeler" kâğıt parçaları (dört renk kare, üçgen, kare, daire ve dikdörtgen) sınıfa çizilerek getirilmiştir. Görsel 8'de Şekiller ve Materyaller başlığı altında gösterilmiştir. Bu konuda önemli nokta çocukların doğru yönergelerde hareket edebilmeleridir. Yönergeler öğrencilere iletilmiştir. Otobüsümüzün kare camları; mavi üçgen camı sarı olacaktır. Otobüsümüzün orta kısmı yeşil dikdörtgen olacaktır. Daire olan tekerleri kırmızı olacaktır şeklinde ifade edilmiştir.

Çeşitli materyallerin bulunduğu kutular dağıtılmıştır. Öğretmen, öğrencilere masaların üzerinde bulunan malzemeleri kesme ve yapıştırma yöntemi kullanarak etkinliklerini oluşturmaları yönünde rehberlik etmiştir. Öğrenciler, kutulardaki malzemeleri kullanarak müze servis araçlarını tasarlamaya başlamışlardır.

Görsel 8. Şekiller ve Renkler Meteryal

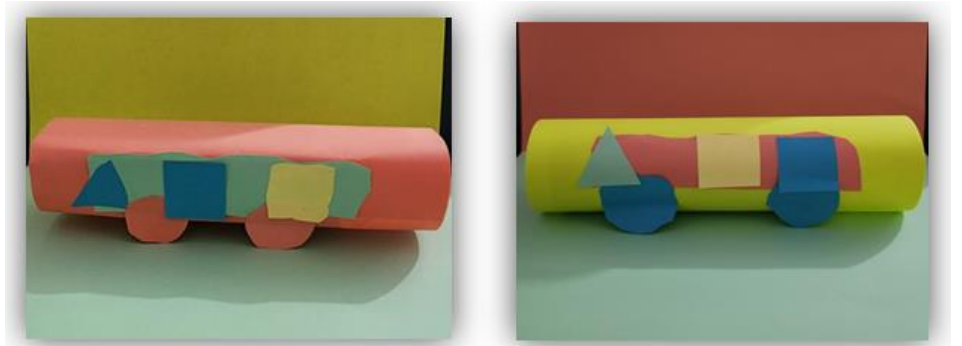
Görsel 9. Asamblaj Sanat Etkinliği Öğrenci Uygulamaları

Asamblaj tekniği ile yapılan eserler, sınıfta sergilenmiş ve öğrenciler yaptıkları çalışmaları birbirlerine göstererek inceleme fırsatı bulmuşlardır. Son olarak, öğretmen, öğrencilerin eserlerini değerlendirirken onlara müze servis aracını oluştururken hangi malzemeleri kullandıklarını, hangi şekilleri tercih ettiklerini ve geometrik şekilleri başka nerelerde görebileceklerini sormuştur. Bu değerlendirme soruları, çocukların yaptıkları çalışmaları düşünmelerini ve öğrendikleri bilgileri pekiştirmelerini sağlamıştır. Ayrıca, öğrencilerin yaratıcılıklarını ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmeye yardımcı olmuştur.

Müze öncesi oluşturulan sanat etkinlikleri doğru şekiller doğru renklerde seçilmemiştir. Fakat müze eğitim gezisi sonrası doğru şekiller kullanıldığı gibi

öğrenciler sınıfın boya malzemelerini kullanma konusunda izin isteyip asamblajların üzerine resim çizmişlerdir. Etkinlik görsel 10'da etkinlik fotoğrafları gösterilmiştir. Öğrenciler sınıfta fazla kalan malzemeler ile asamblaj heykel ve oyuncaklar yapmak isteyip evlerine götürmek istemişlerdir.

Müze Eğitim Gezisi Öncesi Sanat Etkinliği

Müze Eğitim Gezisi Sonrası Sanat Etkinliği

*Görsel 10. Geometrik Şekilleri Tanıyorum,
Müze Servis Aracımı Tasarlıyorum-Asamblaj Etkinliği*

Hayalimdeki Müze- Müze Kurallarını Öğreniyorum Sanat Etkinliği **Müze Öncesi: 17.10.2023- Müze Sonrası: 05.12.2023**

Öğretmen sınıfa girdiğinde öğrenciler sevinçle karşılayarak "Bugün ne yapacağız öğretmenim" sorusunu sormuşlardır. Müze tabanlı sanat etkinlikleri çocukların dikkatini çekerek sevdiklerini gösteren bu ifadeler araştırma verilerinde önemi sonuçlar elde etmemizi sağlamıştır. Sınıf mevcudu 14 olarak belirlenmiştir.

Etkinliğin İşlenişi

Müze Eğitimi Bilgilendirmesi Öğretmen, müze eğitimi uygulanacak müze hakkında önceden hazırlanan fotoğraflar göstererek çocukları bilgilendirir. Müzelerin önemi, neden müzelerin olması gerektiği, müze çeşitleri konuları üzerine sohbet edilir. Akıllı tahtadan gösterilen görseller ile eğitim desteklenir.

Gezi ve Taşıt Kuralları Gezi kuralları, taşıt kuralları ve dikkat edilmesi gereken kurallar konuşulur. Yüksek sesle konuşmamak, dağınık gezmek, taşıta inip binerken ve taşıt içinde kendini tehlikelerden ve kazalardan korumak, tehlike anında bir yetişkinden yardım istemenin önemi üzerinde durulur.

Hayalindeki Müze Çocuklara "Gideceğimiz müzeyi nasıl hayal ediyorsunuz?" sorusu sorulur. Sohbetin ardından her çocuğa etkinlik kâğıdı, keçeli kalem ve müze eserleri fotoğrafları dağıtılır. Dağıtılan etkinlik kâğıdı ortadan katlatılır. Kâğıda ilk baktıkları bölümün müzenin dış kapağı, açtıklarında ise müzenin içi olacağı ifade edilir.

Uygulama ve Atölye Çalışması

Müze Tasarımı Çocuklara, "*Müzenizde hangi eserlerin olmasını istiyorsanız eser fotoğraflarını kesip yapıştırabilirsiniz. İsterseniz çizerek de eser oluşturabilirsiniz*" şeklinde yönergeler verilir. Çocuklar, hayallerindeki müzeyi kolaj çalışmasıyla oluşturur.

Eserlerin Sergilenmesi Çocuklar, tamamladıkları müze tasarımlarını sınıfta birbirlerinin incelemesi için sınıfın kitaplık bölümüne yerleştirirler.

Değerlendirme ve Yansıtma

Eserlerin Değerlendirilmesi Öğretmen, çocuklara eserlerini değerlendirirken şu soruları sorar:

- Müzeni tasarlarken hangi malzemeleri kullandın?
- Müzeni tasarlarken hangi eserleri sergiledin?

Bu değerlendirme soruları, çocukların yaptıkları çalışmalarını düşünmelerini ve öğrendikleri bilgileri pekiştirmelerini sağlar. Ayrıca, öğrencilerin yaratıcılıklarını ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmeye yardımcı olur.

Sanat çalışmasının işlenişi sırasında öğretmen, müze eğitimi uygulanacak müze hakkında önceden hazırlanan fotoğraflar göstererek çocuklar bilgilendirilmiştir. Müzelerin önemi, neden müzelerin olması gerektiği ve müze çeşitleri gibi konular üzerine sohbet edilmiştir. Akıllı tahtadan gösterilen görsellerle eğitim desteklenerek, gezi sırasında dikkat edilmesi gereken kurallar hakkında konuşulmuştur. Öğrencilere yüksek sesle konuşmamak, gruptan ayrılmamak, taşıta inip binerken ve taşıt içinde kendilerini tehlikelerden ve

kazalardan korumak, tehlike anında bir yetişkenden yardım istemenin önemi anlatılmıştır. Bu bilgilendirmelerin ardından çocuklara "Gideceğimiz müzeyi nasıl hayal ediyorsunuz?" sorusu sorulmuştur. Çocuklar kendilerine ait fikirleri dile getirirken müze öncesi çevrelerinde gördükleri bahçe, piknik alanı, deniz kenarı ve park anımsayarak anlatmaya başlamışlardır. Sohbetin ardından her çocuğa etkinlik kâğıdı, keçeli kalem ve müze eserleri fotoğrafları dağıtılmıştır. Dağıtılan etkinlik kâğıdı ortadan katlanarak kâğıda ilk baktıkları bölümün müzenin dış kapağı, açtıklarında ise müzenin içi olacağı ifade edilmiştir. Görsel 11'de etkinlik fotoğraflarda uygulama dosyaları gösterilmiştir.

Uygulama aşamasında çocuklara, "Müzenizde hangi eserlerin olmasını istiyorsanız eser fotoğraflarını kesip yapıştırabilirsiniz. İsterseniz çizerek de eser oluşturabilirsiniz" şeklinde yönergeler verilmiştir. Çocuklar, hayallerindeki müzeyi kolaj çalışmasıyla oluşturmuşlardır. Öğrencilere akıllı tahtadan örnekler gösterilmesine rağmen sanat etkinliklerinde müzeye ait görsellere az veya hiç kullanmamaları öğretmenin dikkatini çekmiştir. Fakat müze eğitim gezisi sonrası öğrenciler müze kolaj resimlerinin arasından sanat eserlerini seçtikleri gibi kendileri de boyalar ile müze içinde beğendikleri eserleri çizmişlerdir. Görsel 12'de etkinlik fotoğrafları gösterilmiştir.

Görsel 11. Sanat Etkinliği Çalışma Dosyaları

Görsel 12. Hayalimdeki Müze Sanat Uygulamaları

Değerlendirme ve yansıtma aşamasında öğretmen, çocuklara eserlerini değerlendirirken "*Müzeni tasarlarken hangi malzemeleri kullandın?*" ve "*Müzeni tasarlarken hangi eserleri sergiledin?*" gibi sorular sormuştur. Öğrenciler heyecanla yaptıkları müzenin tasarımını anlatmaya başlamışlardır. Etkinliğin sonunda, çocukların müze ziyaretlerinin ardından gördükleri eserlerin etkisiyle tercihlerinin değiştiği ve müzeden ilham alarak seçim yaptıkları gözlemlenmiş görsel 13 ve 14'de etkinlik fotoğrafları gösterilmiştir.

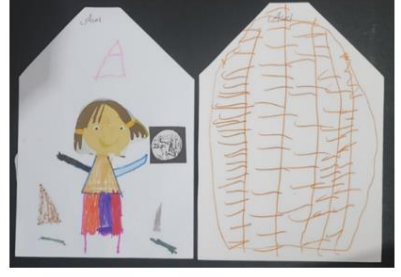
Müze Girişi Tasarımı

Müze Öncesi

Müze Sonrası

Müze Dışı Tasarımı

Müze Sonrası

Müze Öncesi

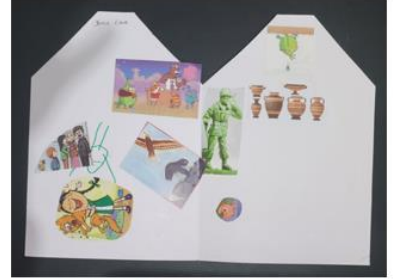
Görsel 13. Hayalimdeki Müze- Müze Girişi ve Müze Dışı Tasarımı

Müze İçi Tasarımı

Müze Öncesi

Müze Dışı Tasarımı

Müze Öncesi

Müze Sonrası

Müze Sonrası

Görsel 14. Hayalimdeki Müze Eserleri, Müze İçi Tasarımı

Müzeye Gidiyoruz -Mitolojik Kahramanlar Sanat etkinliği

Müze Öncesi: 24.10.2023

Öğrenciler gün içinde müze eğitim gizesine gideceklerinde dolayı sınıf mevcudu 14 olarak heyecanla okula gelmişlerdir. Öğretmenin sınıfa girmesiyle birlikte çılgınlıklar ve sorular ile çocuklar öğretmene sarılmışlardır. Sınıfta selamlaşmanın ardından etkinlik başlamıştır.

Etkinliğin İşlenişi

Öğrenme Süreci

Müze Günü Yola Çıkmadan Önce

Bilgilendirme ve Kurallar: Öğrencilere gidilecek yerin Kocaeli Arkeoloji Müzesi olduğu söylenir. Müze hakkında kısa tekrar bilgi verilir. Ardından gezi kuralları, taşıt kuralları ve müzede dikkat edilmesi gereken kurallar konuşulur. Bu kurallar arasında yüksek sesle konuşmamak, gruptan ayrılmamak, taşıta inip binerken ve taşıt içinde kendini tehlikelerden ve kazalardan korumak, tehlike anında bir yetişkinden yardım istemek gibi konular bulunur.

Hazırlık: Çocukların giysilerini kendilerinin giymelerine fırsat verilerek hazırlanmalarına rehberlik edilir. Hazırlıklar tamamlandıca yola çıkılır. Gezi yerine varıldığında, taşıttan inip ikişerli sıra olmaları konusunda yönerge verilir.

Müze Gezisi

Müze Kuralları ve Bilgilendirme: Kocaeli Arkeoloji Müzesine girerken müzede uyulması gereken kurallar kısaca öğrencilere tekrar edilir. Müzenin Mitolojik Kahramanlar heykel bölümü gezileceği anlatılır.

Gözlem ve Bilgilendirme: Gezi sırasında çocukların ilgilerini çekerek gözlem yapmaları sağlanır. Gözlem yapılırken öğrencilere müzede mitolojik kahramanlar hakkında kısa bilgi verilir. Meraklarını uyandıracak hikâyeler anlatılır ve sorular sorulur. Örneğin, "Mitolojik kahraman nedir?" sorusu ile masalarda anlatılan iyi ve kötü karakterler, kahramanlıkları ile ünlü, doğüstü güçleri olan karakterler açıklanır.

Hikâye ve Sunum: Müzenin mitolojik kahramanlar bölümü gezildikten sonra, müzenin konferans salonunda "Ben RODİN" hikâyesi sunum şeklinde izletilir. YouTube Link: Ben RODİN

Oyunlaştırma: Heykeller hakkında konuşulurken çocuklardan heykel pozları vermeleri istenerek etkinlik oyunlaştırılır.

Atölye Çalışması: Müzenin atölye bölümünde yarım resmedilmiş mitolojik kahramanın resminin tamamlanması istenir.

Değerlendirme

Sanat Çalışması: Müze gezisi sırasında, resim kâğıtları ve pastel boyalar dağıtılarak çocuklardan gezide gördükleri eserin yarısını tamamlayarak çizmeleri ve boyamaları istenir. Eserini tamamladığı mitolojik kahraman hakkında konuşulur. Bu değerlendirme, çocukların gözlemlerini ve öğrenimlerini pekiştirmelerini sağlar.

Öğretmen müze eğitim gezisine çıkmadan önce kısa bir konuşma yapmaya başlamıştır. "*Çocuklar, bugün Kocaeli Arkeoloji Müzesi'ne gidiyoruz! Hepinizin heyecanlı olduğunu biliyorum. Şimdi, müze hakkında kısa bir bilgi vereceğim. Müze, geçmişten kalan eserlerin sergilendiği ve tarihi öğrendiğimiz bir yerdir. Şimdi, gezi*

ve taşıt kurallarımızı hatırlayalım. Müze içinde yüksek sesle konuşmuyoruz, dağınık gezmeyoruz ve taşıta binerken dikkatli oluyoruz. Bir tehlike anında hemen bir yetişkinden öğretmeniniz ve görevlilerden yardım istiyoruz. Anlaştık mı? Öğrenciler hep birlikte heyecanla anlaştık şeklinde bağırıyorlar. Öğretmen, şimdi, hepinizin giysilerini kendi başınıza giymenizi istiyorum. Hazırlanırken size rehberlik edeceğim. Hazırlıklar tamamlanunca yola çıkacağız. Gezi yerine vardığımızda, taşıttan inip ikişerli sıra olmanızı istiyorum. Hazır mıyız?" Çocuklar hep birlikte hazır olduklarını ifade ederler. Sınıf öğretmenimiz ile birlikte servis kuralları dâhilinde servise binilmiş ve görseller ile sunulmuştur.

Görsel 15. Müze Eğitim Gezisi için Servis Aracına Binerken

Müze alanına geldikten sonra servis içerisinde öğretmen tekrar hatırlatma konuşması yapmıştır. "Şimdi müzeye girerken, müzede uyulması gereken kuralları tekrar hatırlayalım. İçeride sakın ve dikkatli olacağız. Bugün müzenin Mitolojik Kahramanlar heykel bölümünü gezeceğiz, sırayla servisten inelim der. Müze giriş kapısının önünde öğretmen, Mitolojik kahramanların kim olduğunu merak ediyor musunuz? Hadi bakalım, öğrenelim! Gezi sırasında gözlerinizi dört açın! Mitolojik kahramanları göreceğiz ve onlar hakkında konuşacağız. Masallarda anlatılan iyi ve kötü karakterleri biliyor musunuz? Mitolojik kahramanlar, kahramanlıkları ile ünlü ve doğüstü güçleri olan karakterlerdir. Bakın bakalım, burada hangi kahramanlar var?" Diyerek Herkül heykeli ile müze eğitim gezisi başlamıştır. Heykeller ve büstler sıra ile öğretmen tarafından anlatılmıştır. Nike Heykeli önünde durmalarını ve incelemelerini ve neler gördüklerini söylemelerini istemiştir. Çocuklardan ilginç ve farklı söylemler gelmiştir. Öğretmen Nike heykelinin kanatları açık bir şekilde rüzgârla dolmuş giysisini anlatmıştır. "En hızlı uçan kadındır" diyerek Nike markasının logosunu hatırlatarak çocukların ilgilerini çekmiştir. Heykeller hakkında konuşurken, "Şimdi sizden heykel pozları vermenizi isteyeceğim. Kim heykel gibi durabilir? Hadi bakalım, eğlenelim" diyerek gülüşmeler başlamış ve çocuklar heykellerin şekillerini vücutlarıyla oluşturmaya başlamışlardır. "Şimdi, müzenin

konferans salonuna geçeceğiz ve size 'Ben RODİN' hikâyesini izleteceğim. Bu hikâye heykeller ve onların yaratıcıları hakkında. Hazır mısınız? " (YouTube Link: Ben RODİN).

Görsel 16. 'Ben RODİN' hikâyesi görselleri

"Burada yarım resmedilmiş bir mitolojik kahramanın resmini tamamlayacağız." Görsel 17' de sanat etkinlik dosyası gösterilmiştir. "Kimler kahramanını tamamlamak ister?" Okuldan getirilen araç gereçler dağıtılır ve müze atölyesindeki araçlar ile birlikte kullanılmaya başlanmıştır. Öğretmen yarım Nike heykeli görselini öğrencilere dağıtmıştır ve "Yarisını hatırladığınız gibi tamamlayın sonra, tamamladığınız mitolojik kahraman hakkında konuşacağız. Hadi başlayalım, bakalım neler yapacağız!"

Görsel 17. Görsel Müzedeki Mitolojik Kahramanlar-Nike Heykeli Tamamlama Sanat Etkinliği

Öğrenciler başarıyla sanat etkinliklerini tamamlamışlardır. Müzede ve serviste uyulması gereken kurallara uymuşlardır. Müze sanat atölyesi malzemeleri toplanmış ve öğrenciler ile okula sorunsuz dönmüştür. Sınıfa gelindiğinde heyecanla "Öğretmenim bizi yine müzeye götür" diyerek heyecanlarını göstermişlerdir.

Görsel 18. Sanat Etkinliği Uygulama Etkinliği Örneği

Hayalimdeki Müze- Küçük Arkeologlar-Müzeye Gidiyoruz Sanat Etkinliği Müze Öncesi: 31.10.2023

Öğretmen sınıfa girdiğinde öğrenciler sevinçle karşılayarak “ Bugün müzeye gidecek miyiz öğretmenim?” sorusunu sordular. Sınıf mevcudu 14 olarak belirlenmiştir.

Arkeoloji ve Arkeologların Tanıtımı: Öğretmen, arkeolojinin ne olduğunu ve arkeologların nasıl çalıştığını, hangi tür çalışmalar yaptıklarını anlatır. Arkeolojik kazıların önemi ve bulguların tarihimize nasıl ışık tuttuğu konusunda bilgi verir.

Küçük Arkeologlar Sanat Çalışması Öğretmen, çocukları "küçük arkeologlar" olarak kazı alanına yönlendirir. Öğrenciler, alanda gruplara ayrılır.

Ekipman ve Alan Tanıtımı

Öğrenci grubu bir araya toplayarak, kazı alanının yanında hazırlanan şapka, önlük, kürek, fırça, elek, örnek alma poşetinin ve sit alanının ne işe yaradığı gösteri yöntemi ile anlatılır. Bu süreç toplam 15 dakika sürer.

Kazı Alanına Geçiş ve Kazı İşlemi

Toplanan gruplar, öğretmenin yönlendirmesi ile kendi kazı alanının başına geçerler. Öğretmenin "*Küçük arkeologlar iş başına*" demesiyle birlikte kazı işlemine başlarlar ve örneklerin toplanması beklenir. Kazı çalışması 15 dakika sürer ve ardından kazı çalışması bitirilir.

Kazı Örneklerinin İncelenmesi: Kazı örneklerinin incelenmesi için öğrencilere 5 dakika süre verilir.

Buluntuların Değerlendirilmesi: Gruplara tek tek söz verilerek, buldukları eserlerin boyutu, şekli ve ne ifade ettiği konuşulur. Gruplar, buldukları eserleri müzedeki eserlerin yanına götürürler. Bu süreç 20 dakika sürer.

Tarihi Sanat Eserlerinin Korunması: Tarihi sanat eserlerimizin korunmasının önemi, kazı simülasyonu ile öğrencilere kavratılarak ilgili etkinlik tamamlanır. Bu süreç 5 dakika sürer.

Değerlendirme

- Arkeolog kime denir?
- Tarihi sanat eserleri neden önemlidir?
- Kazı çalışması etkinliğimizi sevdiniz mi?
- Kazı çalışmasında bir arkeolog olarak neler buldunuz?

Bu etkinlik, çocukların arkeolojiye olan ilgilerini arttırırken, tarihi eserlerin korunmasının önemini anlamalarını sağlar ve onların yaratıcı düşünme ve grup çalışması becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmaktadır.

Öğretmen sınıfa girdiğinde, öğrenciler sevinçle *"Bugün müzeye gidecek miyiz öğretmenim?"* diye sormuşlardır. Öğretmen, *"Evet, bugün küçük arkeologlar olacağız ve Kocaeli Arkeoloji Müzesi'ni ziyaret edeceğiz,"* demiştir. Öğrencilerin her biri büyük bir heyecan içindeydi. Müze ziyareti öncesi görüşülen Arkeolog bizi müze girişinde karşılamış ve kazı alanına yönlendirmiştir. Kazı alanını gören öğrenciler çok sevinerek ve zıplamaya başlamışlardır. Öğretmen öğrencileri sohbeti ile sakinleştirerek ilk olarak arkeolojinin ne olduğunu ve arkeologların nasıl çalıştığını anlatmıştır. *"Arkeologlar, geçmişi araştırmak için kazılar yaparlar. Onlar, buldukları eserlerle tarihe ışık tutarlar,"* dedi. Ardından, çocukları *"küçük arkeologlar"* olarak kazı alanına yönlendirilmişlerdir. Öğrencilere arkeoloğu tanıtmıştır. Arkeolog, öğrenciler ile sohbet ederek kazı alanının içinde nasıl kazı yapmaları gerektiğini anlatmıştır. Öğrenciler sessizlik içinde arkeoloğu dinlemişlerdir. Öğrenciler gruplara ayrılmış ve öğretmen, kazı alanının yanında hazırlanan şapka, önlük, kürek, fırça, elek, örnek alma poşeti gibi malzemelerin ne işe yaradığını gösteri yöntemiyle anlatmıştır. *"Bu şapkaları takacağız, önlüklerimizi giyeceğiz ve bu küçük küreklerle toprağı kazacağız,"* dedi. Görsel 19'da etkinlik fotoğrafları verilmiştir.

Görsel 19. Arkeolog Kıyafeti Giyen Öğrenciler

Toplanan gruplar, öğretmenin yönlendirmesiyle kendi kazı alanlarının başına geçmişlerdir. Öğretmen, "*Küçük arkeologlar iş başına!*" demiştir ve öğrenciler kazı işlemine başlamışlardır. Öğrenciler, buldukları küçük parçaları dikkatle toplamışlardır. "*Şimdi, bulduğumuz örnekleri inceleyeceğiz*" demiştir. Öğretmen gruplara tek tek söz vererek, buldukları eserlerin boyutu, şekli ve ne ifade ettiği konuşulmuştur. Bir öğrenci, "*Ben küçük bir çömlek parçası buldum. Üzerinde güzel desenler var,*" demiştir. Bir başka öğrenci ise, "*Ben de bir taş buldum ama üzerinde çizgiler var,*" demiştir. Gruplar, buldukları eserleri müzedeki eserlerin yanına götürmüşlerdir.

Görsel 20. Arkeoloji Sanat Etkinliği Uygulama Örneği

Öğretmen öğrencilere "*Şimdi herkes bulduğu tarihi eseri eline alsın ve sıraya girerek müzenin içine gideceğiz*" demiştir. Öğrenciler şaşkınlık içinde "*Neden?*" sorusunu sormuşlardır. Öğretmen "*Müzedeki aynı eserlerden bulunmuş mu? Karşılaştırma yapalım, bakalım kimler buldukları eserleri müze içinde bulabilecek?*" demiştir.

Öğrenciler müze eserleri ile nüzenin içine girerek heyecanla buldukları müzedeki eserleri yanyana getirmişlerdir. FGAT içinde önemli olan bu çalışma Şekil Zemin Ayırımı Becerisi ve Şekil Sabitliği Becerisi açısından önem arz etmektedir. Görsel 21’de yer verilmiştir.

Görsel 21. Arkeoloji Sanat Etkinliği Uygulama Örneği

Etkinliğin sonunda, öğretmen, "Arkeolog kime denir?" diye sormuştur. Bir öğrenci, "Arkeologlar, kazılar yapar eski eşyaları bulurlar," diye cevap vermiştir. Öğretmen devam etti, "Tarihi sanat eserleri neden önemlidir?" Öğrencilerden biri, "Çünkü eskiden yaşayan insanları öğreniriz," dedimiştir. Öğretmen son olarak, "Kazı çalışması etkinliğimizi sevdiniz mi? Bir arkeolog olarak neler buldunuz?" diye sormuştur. Öğrenciler hep bir ağızdan, "Evet, çok sevdik! Çok eser bulduk ve çok eğlendik!" diye cevaplamışlardır.

Bu etkinlik, sonlandığında servise binip okula doğru giderken öğrencilerin kendileri aralarında eski eşyalardan, müze içindeki eserlerden bahsetmeleri gözlenmiştir. Öğrenciler servisten inerken daha sakin birbirlerini beklemelemlerini itirmeden sırayla inmeleri süreç içerisinde kurallara uymaları konusunda gelişme yaşandığı gözlenmiştir.

Müzeye Gidiyoruz - Su Altında Amfora Bulma ve Sandık Müze

Müze Öncesi: 06.10.2023

Öğretmen sınıfa girdiğinde öğrenciler sevinçle karşılayarak "*Bugün müzeeye gidecek miyiz öğretmenim?*" sorusunu sordular. Müze tabanlı sanat etkinlikleri çocukların dikkatini çektiği ve sevdiklerini gösteren bu ifadeler araştırma açısından önemli sonuçlar bulunmuştur. Sınıf mevcudu 14 olarak belirlenmiştir.

Öğrenme Süreci

Su Altında Amfora Bulma Etkinliği Gezisi Öğretmen, çocukları müzenin girişinden itibaren başlayan su altı temalı bölümde gezdirir. Su altında bulunan tarihi eserler hakkında bilgi vererek gezdirir ve öğrencilerin sorularını cevaplar. Bu bölüm 1 saat sürer.

Sandık Etkinliği Müzenin konferans salonuna geçilir ve sahneye bir sandık getirilir. Öğretmen, bu sandığın da bir müze olduğunu anlatır. Sandık, öğrencilerin ilgisini çekecek şekilde meraklandırıcı ve ilgi çekici sözlerle açılır.

Sandık İçindekilerin İncelenmesi Sandığın içindeki fotoğraflar ve eserler karşılaştırılır. Öğretmen, öğrencilerle sohbet ederek sandıktaki eserler hakkında soruları cevaplandırır.

Bul-Çiz Etkinliği Tanıtımı Öğretmen, çocukları müzenin atölye bölümündeki masalara yönlendirir. Su Altında Amfora Bulma etkinliği için çocuklara Bul-Çiz etkinliğini anlatır.

Bul-Çiz Etkinliğinin Uygulanması Çocuklara Bul-Çiz etkinlik kâğıtları dağıtılır. Yeşil, mavi, kırmızı ve kahverengi kalemler verilir. Öğretmen, çocuklardan resimde bulunan denizaltında 4 adet amforayı yeşil kalemle çizmelerini ister. Etkinliği tamamlayan çocuklardan kalemlerini bırakmaları istenir. Bu süreç Frostik Görsel Algı Testi 2- Şekil Zemin Ayrımı testi desteklenerek 30 dakika sürer.

Değerlendirme

- Su Altında Amfora Bul-Çiz etkinliğinde 4 amforayı bulabildi mi?
- Su Altında Amfora Bul-Çiz etkinliğinde 4 amforayı yeşil kalem ile çizebildi mi?
- Günümüzde amforanın yerini hangi eşya tutar? Sorusu soruldu.

Bu değerlendirme soruları, çocukların etkinlik sırasında edindikleri bilgileri ve görsel algı becerilerini ölçmeyi amaçlar.

Öğretmen, çocukları müzenin girişinden itibaren başlayan su altı temalı bölümde gezdirmiştir. Su altında bulunan tarihi eserler hakkında bilgi vererek öğrencileri bilgilendirmiştir. Bu bölümde, çocuklar ilgiyle öğretmeni dinlemiş ve sorular sormuşlardır. Öğretmen, "Burada gördüğünüz amforalar, antik çağlarda su altındaki kazılarda bulunmuş. Amforalar, eski zamanlarda sıvı veya katı yiyeceklerin saklandığı kaplardır." tanımlamasını yapmıştır. Öğrencilerden biri "Öğretmenim, bu amforaları kim buldu?" sorusunu yöneltir. Öğretmen, "Bu amforaları su altı arkeologları buldu. Onlar, denizlerin altında çalışarak bu tür tarihi eserleri keşfederler." Başka bir öğrenci, "Peki, bu amforaların içinde ne varmış?" Öğretmen: "Genellikle, zeytinyağı ya da tahıl gibi yiyecekler saklanmıştır." diyerek müze içinde yer alan su altı arkeologları gösteren led tv lere yönlendirmiştir. Öğretmen, "Merak ettiğini su altı arkeologları ve amforaların çıkarılışını videodan izleyelim" demiştir. Görsel 22 etkinlik fotoğrafları gösterilmiştir. Öğrenciler ile geziye devam edilir. Su Altı Müzesinde bulunan bölümler ve akvaryum öğrencilerin çok ilgisini çekmiştir.

Görsel 22. Müzeye Gidiyoruz, Su Altında Amfora Bulma

Sandık Müze Etkinliği, Müzenin konferans salonuna geçilir ve Arkeolog tarafından sahneye bir sandık getirilmiştir. Öğretmen, bu sandığın da bir müze olduğunu anlatmış ve merak uyandırıcı sözlerle sandığı açmıştır. Görsel 23' de etkinlik fotoğrafları gösterilmiştir. Öğretmen, *"Bu sandık, tıpkı bir müze gibi içinde tarihi eserler barındırıyor. Bakalım içinde neler var?"* Öğrencilerden biri merak ile *"Hemen açalım öğretmenim, çok merak ediyorum!"* demiştir. Arkeolog, sandığı açar ve içindeki fotoğrafları ve eserleri çıkartmıştır. Sandık Müze içindeki nesne ve fotoğrafların nelenmesine başlanmıştır. Öğretmen, sandığın içindeki fotoğraflar ve eserleri öğrencilerle incelemiş, karşılaştırmış ve soruları cevaplandırmıştır. Öğretmen: *"Bu fotoğrafta gördüğünüz amfora, sandıktaki amforayla aynı mı?"* Öğrenci, *"Evet, öğretmenim! Aynı desenler var üzerinde."* Öğretmen: *"Harika! Şimdi bu amforaların nasıl kullanıldığını konuşalım. Kim bu amforaların ne için kullanıldığını hatırlıyor?"* Öğrenci *"Yiyecek ve içecek saklamak için kullanıldığını söylemişsiniz."* demişlerdir.

Görsel 23. Müzeye Gidiyoruz, Sandık Müze

Görsel 24. Sandık Müze ve Eser Fotoğraflarının Replikalar ile Karşılaştırılması

Öğrenciler etkinliklerini tamamladıktan sonra müze sanat atölyesi kısmına geçilerek bul-çiz etkinliği anlatılmıştır. Öğretmen, çocukları müzenin atölye bölümündeki masalara yönlendirilmiş ve Su Altında Amfora Bulma etkinliği için Bul-Çiz etkinliğini anlatılmıştır. Öğretmen: *"Şimdi, Bul-Çiz etkinliğini yapacağız. Her birinizin önünde bir kâğıt olacak ve bu kâğıtta deniz altında 4 adet amfora bulunacak."* Görsel 25'de etkinlik fotoğraflarına yer verilmiştir. Öğretmen çocuklara, *"Göreviniz, yeşil kalemle bu amforaları bulup geminin içine götürmek."* Çocuklara Bul-Çiz etkinlik kâğıtları dağıtılmıştır. Yeşil, mavi, kırmızı ve kahverengi kalemler verilmiştir.

Görsel 25. Bul-Çiz Etkinliği

Öğretmen: "Amforaları bulduktan sonra yeşil kaleminizle etraflarını çizin. Bitirenler kalemlerini bırakın." Çocuklar amforaları bulup çizmeye başlamışlardır. Etkinlik 30 dakika sürmüştür ve Bu çalışma FGAT'nin 2- Şekil Zemin Ayrımı testini desteklemiştir.

Görsel 26. Su Altında Amfora Bulma Uygulama Örneği

Etkinlik sonunda öğretmen, çocukların yaptıkları çalışmalarını değerlendirmiştir. Öğretmen, "Su Altında Amfora Bul-Çiz etkinliğinde 4 amforayı bulabildiniz mi?" Öğrenciler hep birlikte "Evet!" diye bağırılmışlardır. Öğretmen, "Bulduğunuz amforaları yeşil kalem ile çizebildiniz mi?" Öğrenciler hep birlikte "Evet!" diyerek cevap vermişlerdir. "Günümüzde amforanın yerini hangi eşya tutuyor?" Öğrencilerden biri "Şişeler" diyerek cevap vermiştir. Diğer öğrenciler de yorumlarda bulunmuşlardır.

Araştırmanın son müze tabanlı sanat eğitimi etkinlikleri uygulama haftası tamamlandıktan sonra Frostig Görsel Algı Testi uygulanmıştır. Öğrenciler test alanına öğretmen tarafından çağrılırken keçeli kalemlerini alarak masaya oturup tüm renkleri çıkarmak yerine FGAT uygulan kırmızı, mavi, kahverengi ve yeşil renklerini masaya çıkarttıkları gözlenmiştir. Öğrenciler dağıtılan testi öğretmen yönergesi olmadan başlamamışlardır. Öğretmenin "Başlayabilirsiniz" yönergesiyle acele etmeden, anlayarak ve odaklanarak testi yapmaya başladıkları görülmüştür.

Testi, müze tabanlı sanat eğitimi öncesi dikkat dağınıklığı yaşayan öğrenciler, müze tabanlı sanat eğitimi sonrası odaklanmış sadece kendi testlerine dikkat ederek ve özellikle "Öğretmenim diğer sayfaya geçebilir miyim?" sorularını sorarak yönerge takibi ve kurallara uymanın önemini bilerek testi tamamlamışlardır.

Test bitirme süreleri kısa sürmüş, test kağıtlarındaki buruşmalar yaşanmamış ve testin yazısız zeminleri karalanmamış olduğu gözlenmiştir. Görsel 27’de etkinlik fotoğrafları gösterilmiştir.

Görsel 27. Frostig Görsel Algı Testi Uygulama

BÖLÜM 4 DEĞERLENDİRME

Müze Tabanlı Sanat Eğitiminin Okul Öncesi Çocukların Gelişim Alanlarına Etkisi ve Öğrenci Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Araştırmanın bu bölümünde, müze tabanlı sanat eğitiminin okul öncesi çocukların gelişim alanlarında meydana getirdiği değişiklikleri ve uygulanan programa yönelik öğrenci görüşlerini değerlendirmek amacıyla yapılan bulgular sunulmuştur.

Araştırmanın okul öncesi çocukların müze eğitim ziyareti öncesi bilgi düzeylerinin tespit edilmesine yönelik önemli veriler sağlamaktadır. Araştırmada sanat eğitimi etkinliğinde uygulanan altı farklı eğitim planı ve bu planlara ilişkin çocukların görüşleri incelenmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme soruları, öğrencilere 11 hafta boyunca uygulanan müze tabanlı sanat eğitiminin görsel algı düzeylerine etkisi hakkında görüş belirtmeleri istenerek uygulanmıştır. Öğrenciler, görüşlerini belirtirken sözleri kesilmeden ve yönlendirilmeden dinlenmiş, ardından kayıt altına alınmıştır. Sorular, sanat eğitimi etkinliği sırasında sohbet aralarında sorularak, öğrencileri tedirgin etmeden etkinliğin dersin doğal akışında yönlendirilmiştir. Sınıf mevcudu, 14 çocuktan oluşmaktadır.

Yarı yapılandırılmış görüşme soruları, yönlendirilmiş olup, araştırma sürecinde sınıftan öğrenci eksilmemiştir. Öğrencilerin verdiği cevaplar, zihin haritası görselleri ile ifade edilip değerlendirilmiştir. Öncelikle müze ziyareti öncesi, sırası ve sonrasında çocukların bilgi düzeylerini anlamak üzere görüşme soruları kullanılmıştır. Bu görüşme soruları, çocukların müze hakkında ne kadar bilgiye sahip olduklarını ve müze ziyareti öncesi görsel algılarını belirleyebilmek ve müze ziyareti sırası ve sonrasında gelişim sürecini takip edebilmek amacıyla yönlendirilmiştir. Okul öncesi yaş grubuna yönelik olarak, okuma ve yazma becerisine sahip olmayan çocuklar için sorular sözel olarak sorulmuş olup cevaplar kaydedilmiştir. Araştırmanın teması olan ‘Müze Tabanlı Sanat Eğitimi’ bağlamında, müze ziyareti öncesi, sırası ve sonrasında çocukların müze hakkındaki bilgi düzeylerini değerlendirmek için belirli kodlar kullanılmıştır. Bu kodlar; müzenin tanımı, müze eserleri, müze kuralları, müzenin işlevi ve müzede sanat eğitimidir.

Müze tabanlı sanat eğitiminin etkinliğini değerlendirmek ve çocukların müze ziyareti ile ilgili bilgi düzeylerini anlamak için önemli bir kaynak oluşturmaktadır. Elde edilen verilerin, müze eğitimi öncesinde ve müze eğitimi uygulandıktan sonra çocukların görsel algı seviyelerini değerlendirerek eğitim

programlarının daha etkili bir şekilde tasarlanmasına ve uygulanmasına yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Tablo 2 Müze Tabanlı Sanat Eğitimi Kapsamında Okul Öncesi Çocuklara Müze Eğitim Gezisi Öncesi Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları ve Kodlar

Müze Tabanlı Sanat Eğitimi Kapsamında Okul Öncesi Çocuklara Müze Eğitim Gezisi Öncesi Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları ve Kodlar	
SORULAR	KATEGORİ
Müze nedir biliyor musun?	Müze Nedir
Müze mekân tasarım sanat çalışması hoşuna gitti mi?	Müze Eserleri
Müzeye gittin mi?	Müze Kuralları
Müze eğitim gezisi duyurusu seni heyecanlandırdı mı?	Müzedede Sanat Eğitimi
Neden müzeye gideriz?	Müzenin İşlevi

Tablo 3 Müze Tabanlı Sanat Eğitimi Kapsamında Okul Öncesi Çocuklara Müze Gezisi Sırasında Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları ve Kodları

Müze Tabanlı Sanat Eğitimi Kapsamında Okul Öncesi Çocuklara Müze Gezisi Sırasında Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları ve Kodlar	
SORULAR	KATEGORİ
Sanat eserleri neden müzede sergilenir?	Müze Nedir
Müzedeki eserler değerli midir?	Müze Eserleri
Müzedeki kuralları olmalı mıdır?	Müze Kuralları
Müzedeki “Nike Heykeli” sanat eserinin tamamlama çalışması hoşuna gitti mi?	Müzedede Sanat Eğitimi
Arkeolog olmak ister miydin, anlatır mısın?	Müzenin İşlevi

Tablo 4 Müze Tabanlı Sanat Eğitimi Kapsamında Okul Öncesi Çocuklara Müze Eğitimi Sonunda Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları ve Kodları

Müze Tabanlı Sanat Eğitimi Kapsamında Okul Öncesi Çocuklara Müze Gezisi Sonunda Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları ve Kodlar	
SORULAR	KATEGORİ
Müzedede neler öğrendin?	Müze Nedir
Müzedeki hangi eser seni daha çok etkiledi, anlatır mısın?	Müze Eserleri
Müzedede neden kurallara uymalıyız?	Müze Kuralları
Müzedeki hangi eserler senin sanat çalışman için fikir verdi?	Müzedede Sanat Eğitimi
Müzedede neler yaptın?	Müzenin İşlevi

Öğrenciye Yönlendirilmiş Görüşme Soruları ve Cevapları Müze Eğitim Gezisi Öncesinde: *Müze Nedir Biliyor musun?*

Yarı yapılandırılmış görüşme soruları öğrencilere 11 Hafta boyunca uygulanan müze tabanlı sanat eğitiminin öğrencilerin görsel algı düzeyine ilişkin görüş belirtmeleri istenmiştir. Öğrenciler görüşlerini belirtirken sözleri kesilmeyerek ve yönlendirilmeden dinlenmiş ve kayıt altına alınmıştır.

Sorular, sanat eğitimi etkinliği sırasında sohbet aralarında sorularak öğrencileri tedirgin etmeden etkinliğin doğal akışında yönlendirilmiştir. Sınıf mevcudu 14 çocuktan oluşmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme soruları çocuklara yönlendirilmiş olup araştırma sürecinde sınıftan öğrenci eksilmemiştir.

Öğrencilerin verdiği cevaplar Zihin haritası görselleri ile ifade edilip değerlendirilmiştir.

Görsel 28. Öğrencilerin Müze Eğitim Gezisi Öncesi "Müze Nedir Biliyor musun?" Sorusuna Verilen Cevapların Zihin Haritası

Görsel 28'de yer alan verilere göre çocukların müze hakkındaki bilgi düzeylerini değerlendirmek için kullanılan görüşme sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde şu sonuçlar elde edilmiştir:

Yorum yapan öğrencilerin televizyon ve internet gibi iletişim ve medya araçlarından gördükleri deneyimlere dayandıkları anlaşılmıştır. Bu durum, müze

deneyiminin çocuklar için yeni bir deneyim olabileceğini ve bu deneyimin öncesinde çocukların müzeler hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını göstermektedir. Bu nedenle, müze ziyaretleri öncesinde çocuklara doğru bilgilendirme ve hazırlık yapmanın önemi ortaya çıkmaktadır.

Müze Eğitim Gezisi Sırasında; “Sanat Eserleri Neden Müzede Sergilenir?”

Görsel 29. Öğrencilerin Müze Eğitim Gezisi Sırasında “Sanat Eserleri Neden Müzede Sergilenir?” Sorusuna Verilen Cevapların Zihin Haritası

Görsel 29’da yer alan verilere göre çocukların müze hakkındaki bilgi düzeylerini değerlendirmek için kullanılan görüşme sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde şu sonuçlar elde edilmiştir:

Bu bilgilere göre çocukların arkeolojik eserlerin kazılar sonucunda elde edildiğini ve müzede sergilendiği konusunda bilgiye sahip oldukları ve müzelerin öğrenme alanı olduğunu anladıkları görülmektedir. Müze, sadece eserlerin sergilendiği bir yer olarak değil, aynı zamanda koruma, öğrenme ve bilginin paylaşılmasının merkezi olduğunu anladıklarını göstermektedir.

Müze Eğitim Gezisi Öncesinde “Müze Mekân Tasarım Sanat Çalışması Hoşuna Gitti mi?”

Görsel 31. Öğrencilerin Müze Eğitim Gezisi Öncesinde “Müze mekân tasarım sanat çalışması hoşuna gitti mi?” Sorusuna Verilen Cevapların Zihin Haritası

Görsel 31’de yer alan verilere göre çocukların müze hakkındaki bilgi düzeylerini değerlendirmek için kullanılan görüşme sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde şu sonuçlar elde edilmiştir:

Verilen cevaplara göre 14 öğrencinin konuşma metinlerinde geçen “bilmiyorum” ifadesinin sınıf ortalamasında en yüksek cevap olarak yer aldığı ve çocukların müze eserleri konusunda bilgiye sahip olmadıkları, daha önce müze eğitim ziyaretinde bulunmadıkları anlaşılmaktadır. Buna göre çocukların müzeyi televizyondaki belgesellerde, haberlerde ve çizgi filmlerde gördükleri kadarıyla bildikleri düşünülmektedir.

Ayrıca müze mekân tasarım çalışmalarında çocukların kendi hayal dünyalarındaki dış çevreye ilişkin park, yol, araç ve insan figürleri çizdikleri görülmüştür. Bu da çocukların müze deneyimlerini kendi hayal dünyaları ve görsel medya aracılığıyla oluşturduklarını göstermektedir. Bu bilgiler ışığında, çocukların müze hakkındaki bilgilerinin sınırlı olduğu ve deneyimlerinin genellikle televizyondan aldıkları bilgilere dayandığı anlaşılmaktadır.

Müze Eğitim Gezisi Sırasında “Müzedeki Eserler Değerli midir?”

Görsel 32. Müze Eğitim Gezisi Sırasında “Müzedeki Eserler Değerli midir?” Sorusuna Verilen Cevapların Zihin Haritası

Görsel 32’de yer alan verilere göre çocukların müzede ki eserler hakkındaki bilgi düzeylerini değerlendirmek için kullanılan görüşme sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde şu sonuçlar elde edilmiştir:

Öğrencilerin bu ifadeleri, müzedeki eserlerin bulunması korunması ve değerinin anlaşılması konusunda önemli bilgiler edindiklerini ve bu bilgileri içselleştirdiklerini göstermektedir. Görsel algı yönünden toprak ve kumun altından çıkarılan eşyaların temizlenme süreci, kazı çalışmaları ve denizaltı arkeolojisi konuları öğrencilerin müzedeki eserlerin değerini anlamalarını sağlamıştır.

Müze Eğitim Gezisi Sonunda “Müzedeki hangi eser seni daha çok etkiledi, anlatır mısın?”

Görsel 33. Müze Eğitim Gezisi Sonunda “Müzedeki Hangi Eser Seni Daha Çok Etkiledi, Anlatır mısın?” Sorusuna Verilen Cevapların Zihin Haritası

Görsel 33’de yer alan verilere göre çocukların müzedeki eserler hakkında bilgi düzeylerini değerlendirmek için kullanılan görüşme sorularına verdikleri yanıtlar şunlardır:

Müze ziyaretinde sergilenen heykellerin büyüklüğü ve ayrıntıları, öğrencilerin görsel algısını önemli ölçüde etkilemiştir. Heykellerin boyutları ve detayları, estetik ve tarihî değerleri algılamalarını sağlamıştır. Kız öğrenciler, zarif ve estetik detaylara sahip takılar ve süs eşyalarına özel bir ilgi göstermiştir. Ayrıca, bazı öğrenciler antik oyuncaklara şaşırılmış ve dikkatlerini bu nesnelere yöneltmiştir. Oyuncakların şekilleri, malzemeleri ve renkleri, tarihî nesnelere bağlantı kurmalarını sağlamıştır. Bu bulgular, müze ziyaretlerinin öğrencilerin görsel algılarını zenginleştirerek, tarihî ve estetik değerlere yönelik farkındalıklarını artırdığını göstermektedir.

Müze eğitim gezisi öncesi “Müzeye Gittin mi?”

Görsel 34. Müze Eğitim Gezisi Öncesi “Müzeye Gittin mi?” Sorusuna Verilen Cevapların Zihin Haritası

Görsel 34’de yer alan verilere göre çocukların müzede ki eserler hakkındaki bilgi düzeylerini değerlendirmek için kullanılan görüşme sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde şu sonuçlar elde edilmiştir:

Bu ifadeleri kullanan öğrenciler daha önce gidilen okul dışı gezilerinden edindikleri deneyimleri ifade etmişlerdir. Bu bulgular öğrencilerin müze kuralları hakkında doğru ve yanlış bilgiye sahip oldukları ve genel müze deneyimlerinin sınırlı olduğunu ortaya koymaktadır.

Müze eğitim gezisi sırasında “Müzedeki Kurallar Neden Vardır ?”

Görsel 35. Müze Eğitim Gezisi Sırasında “Müzedeki Kurallar Neden Vardır?” Sorusuna Verilen Cevapların Zihin Haritası

Görsel 35’de yer alan verilere göre çocukların müze kuralları konusunda, müzede sessiz olmanın ve diğer müze ziyaretçilerine karşı saygılı olunması gerektiğinin kavrandığını göstermektedir. Öğrenciler, müze içerisinde konuşmanın kısık sesle olabileceği, soru sorabilecekleri ve yorum yapabilecekleri bilgisine ulaştıkları, ayrıca müze içerisinde neden koşmamaları gerektiğini hem kazı alanında hem de müze içerisindeki bilgilerden öğrendikleri ve bu sayede bilgi düzeylerinin geliştiği görülmektedir. Öğrencilerin, müze sanat eserlerine dokunmamaları gerektiğini, fakat arkeologların verdiği replikalara dokunabileceklerini anladıkları anlaşılmaktadır. Bu bilgilere göre öğrencilerin müze ziyaretleri sırasında hem davranış hem de bilgi açısından müze kuralları konusunda önemli bir gelişim gösterdikleri, görsel algının mekansal farkındalıkla nasıl ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Müze eğitim gezisi sonunda “Müzedeki Kurallara Uymalıyız?”

Görsel 36. Müze Eğitim Gezisi Sonunda “Müzedeki Kurallara Uymalıyız?” Sorusuna Verilen Cevapların Zihin Haritası

Görsel 36’da yer alan verilere göre çocukların müzede ki eserler hakkındaki bilgi düzeylerini değerlendirmek için kullanılan görüşme sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde müze kurallarına uyulması gerektiğine ve “koşturamazız” kuralına dikkat ettiği anlaşılmaktadır. Ayrıca müzede yanlış bilinen “konuşmamalıyız” kuralının “diğer müze ziyaretçilerini rahatsız etmeden

kısıksesle konuşabiliriz” şeklinde algılandığı, müze sanat atölyesi malzemelerini kurallara göre geri bırakmanın önemini ve ‘müze içerisinde koşmamalıyız fakat izin verilen bahçe kısmında koşabilir, oynayabiliriz’ kuralının da öğrenciler tarafından anlaşıldığı görölmektedir. Bu bilgilere göre müze ziyaretleri sırasında öğrencilerin müze kurallarına uyum sağlama ve kuralların nedenlerini anlama konusunda bilinçlendikleri görölmektedir.

Müze Eğitim Gezisi Öncesi “Müze Eğitim Gezisi Duyurusu Seni Heyecanlandırdı mı?”

Görsel 37. Müze Eğitim Gezisi Öncesi “Müze Eğitim Gezisi Duyurusu Seni Heyecanlandırdı mı?” Sorusuna Verilen Cevapların Zihin Haritası

Görsel 37’de yer alan verilere göre çocukların müzede ki eserler hakkındaki bilgi düzeylerini değerlendirmek için kullanılan görüşme sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde, öğrencilerin merak duygusu ve araştırmacıya duydukları güven, müzeye kendi iradeleriyle katılma konusunda olumlu bir etki yaratmıştır. Bu durum, araştırmacı-öğrenci ilişkisinin ve araştırmacının liderlik rolünün, öğrencilerin kaygılarını azaltmada ve onları öğrenme etkinliklerine katılma konusunda motive etmede ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

Müze Eğitim Gezisi Sırasında “Müzedeki Nike Heykeli Sanat Eserini Tamamlama Çalışması Hoşuna Gitti mi?”

Nike heykeline ben birkaç kere gitmiştim bakmıştım, sonra kâğıdını da tamamlamıştım, sonra da çok beğenmiştim; müzede resim yapmak çok güzel, bir de kazı yapmak çok güzel.

Müze bahçesinde arkeolog gibi giyimp kazı yaptık. Sonrada resimler çizdik.

Müzedede resim yaparken tekrar heykele bakıp resim yapmaya devam etmemiz çok güzeldi.

Boyalarla resim yapmak, oradaki kâğıtlara resim yapmak çok güzeldi; her tarafı cam olduğu için içerideki araçları da eşyaları da görebiliyorduk; istediğimiz zaman yerimizden kalkıp onlara bakıp tekrar kâğıdımızın üstünü resimlerimizi yapabiliyorduk.

Müzedede resim yaptığımı bilmiyordum. Aynı bizim sınıfımız gibiydi, resim yaparken heykelin istediğimiz zaman yanına gidip bakmak çok eğlenceliydi.

Heykellerin yanında durup onların takitlerini yaparak tiyatro oynamıştık, çok hoşuma gitti, bir de resimlerini yapmıştık bütün heykellerin. O benim hoşuma gitti.

Müzedede resim yapılabildiğini ben bilmiyordum. Orada öyle küçük masaların ve sandalyelerin olduğunu sınıfımız gibi olduğunu bilmiyordum. Çok eğlenceliydi.

Heykellerin hikâyelerini anlattınız. Hikâyeleri dinlemek ve onların resimlerini yapmak çok güzeldi, bir daha gelelim öğretmenim.”

Nike heykelini siz vermişsiniz, onun yarısını biz tamamladık, çok keyifliydi, kalkıp heykele bakıp yine resim yapmaya devam ediyorduk. Bir de içeride heykellerin takitlerini yapmıştık, o çok komikti, çok hoşuma gitti, çok eğlendim.

Müze bahçesinde kazı eserlerini çıkarmak ve müzede resim yapmak çok eğlenceliydi.

Öğretmenim, müzede resim yapıldığını bilmiyordum. Bize çok güzel boyalar verdiler, onlarla birlikte içerideki heykellerin resimlerini yaptık.

Heykellere istediğimiz zaman bakıp tekrar masamıza oturup yapmamız çok güzeldi. Ben Nike heykelini gidip gelerek tamamlamıştım, bir de kazı çalışmalarımızda arkeolog abla bize kıyafet dağıttı ve o kıyafetlerle kazılarımızı bulduk, süpürdük, tekrar müzenin içine getirdik, çok eğlenceliydi, yine gitmek isterim

Öğretmenim, müzede resim yapıldığını bilmiyordum. Çok hoşuma gitti, eğlendim, oradaki kalemler de çok güzeldi.

Öğretmenim, müzede resim yapıldığını bilmiyordum. Bize çok güzel boyalar verdiler, onlarla birlikte içerideki heykellerin resimlerini yaptık.

Görsel 38. Müze Eğitim Gezisi Sırasında “Müzedeki Nike Heykeli Sanat Eserini Tamamlama Çalışması Hoşuna Gitti mi?” Sorusuna Verilen Cevapların Zihin Haritası

Görsel 38’de yer alan verilere göre, çocukların müzede ki eserler hakkındaki bilgi düzeylerini değerlendirmek için kullanılan görüşme sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde Öğrenci anlatılan mitolojik hikâyeden etkilenmiş ve sanat çalışması ile desteklemek görsel ve sözel hafızasını geliştirdiği görülmüştür. Öğrenciler, müze de sanat eğitimi yapılabildiğini, öğrenmişlerdir. Öğrencilerin müzede yapmış oldukları sanat çalışmalarında yaratıcılık, renk, doku ve boyut çalışmalarında önemli gelişmeler olduğu gözlenmiştir. Mitolojik hikaye anlatımı ile birlikte yapılan tiyatro etkinliği çocukların hafıza ve el-göz koordinasyonunu geliştirmiştir. Bu deneyimler, öğrencilerin görsel algı yetenekleri ve sanatsal yaratıcılıklarını önemli ölçüde arttırmıştır.

Müze Eğitim Gezisi Sonunda “Müzedeki Hangi Eserler Senin Sanat Çalışman İçin Fikir Verdi?”

Görsel 39. Müze Eğitim Gezisi Sonunda “Müzedeki Hangi Eserler Senin Sanat Çalışman İçin Fikir Verdi?” Sorusuna Verilen Cevapların Zihin Haritası

Görsel 39’da yer alan verilere göre çocukların müzede ki eserler hakkındaki bilgi düzeylerini değerlendirmek için kullanılan görüşme sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde “Amforalar çok büyükte vardı küçükte vardı” Amforalar, farklı boyutları ve şekilleriyle öğrencilerin dikkatini çekmiştir. Öğrencilerde kavram olarak “Amfora” kavramı kelime hazinelerine yerleşmiştir. Fakat sanat etkinlikleri arasında amforanın büyüğü olan “Pithos” terimine yer verilmediği için büyük amfora olarak öğrenciler tarafından kullanılmıştır. Bu

bağlamda teorik bilgi olan “Pithos” terimi unutulduğu fakat sanat etkinliği ile yer verilen “Amfora” teriminin akılda kaldığı görülmüştür. Amforaların işlevi, yapısı ve desenleri öğrencilerin görsel algılarını zenginleştirerek uygulama yaptıkları sanat çalışmalarında yer verilmiştir.

Müze Eğitim Gezisi Öncesinde “Neden Müzeye Gideriz”

Görsel 40. Müze Eğitim Gezisi Öncesi “Neden Müzeye Gideriz?” Sorusuna Verilen Cevapların Zihin Haritası

Görsel 40’da yer alan verilere göre çocukların müzedeki eserler hakkındaki bilgi düzeylerini değerlendirmek için kullanılan görüşme sorularına verdikleri cevaplar şunlardır: Müze ziyaretini gezme ve eğlenme amacıyla ilişkilendirmişlerdir. Bu durum sosyal ve boş zamanlarda geçirilen bir etkinlik olarak algıladığını göstermektedir. Bu ifadenin sıklıkla kullanılmasının nedeni, daha önce gidilen eğitim gezilerinin içeriğinde atölye, laboratuvar veya gösteri gibi uygulamalı eğitimlerin bulunmamasıdır. Bu bilgilere göre çocukların eğitim gezileri sırasında uygulamalı eğitimlerle daha fazla etkileşimde bulunamadıkları ve bu durumun onların gezme ifadesini sıklıkla kullanmalarına yol açtığı anlaşılmaktadır.

Müze Eğitim Gezisi Sırasında “Arkeolog olmak ister miydin, anlatır mısın?”

Görsel 41. Müze Eğitim Ziyareti Sırasında “Arkeolog Olmak İster miydin, Anlatır mısın?” Sorusuna Verilen Cevapların Zihin Haritası

Görsel 41’de yer alan verilere göre çocukların müzede eserler hakkındaki bilgi düzeylerini değerlendirmek için kullanılan görüşme sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde, öğrenciler, arkeolog kıyafetleri ve kazı ekipmanları kullanmanın kendileri için heyecan verici olduğunu ifade etmektedirler. Müze, çocukların kendilerini bir arkeolog gibi hissetmelerini sağlayarak empati ve hayal güçlerini

geliştirmiştir. Öğrencilerin verdiği cevaplar, müzenin teorik bilgilerin somutlaştırılması, arkeoloji ve tarihe dair bilgi kazandırma, uygulamalı ve interaktif öğrenme deneyimleri sunma gibi çok yönlü işlevlerini ortaya koymaktadır. Müze, bu sayede tarih ve bilimle bağ kurarak eğitim işlevini yerine getirmektedir.

Müze Eğitim Gezisi Sonunda “Müzedede neler yaptın?”

Görsel 42. Müze Eğitim Gezisi Ziyareti Sonunda “Müzedede Neler Yaptın?” Sorusuna Verilen Cevapların Zihin Haritası

Görsel 42’de yer alan verilere göre çocukların müzedeki eserler hakkındaki bilgi düzeylerini değerlendirmek için kullanılan görüşme sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde, Sanat etkinlikleri öğrencilerin görsel algı “el-göz koordinasyon becerisi” ni desteklenmiştir. Sandıkta buldukları nesnelere kartlar ile eşleştirme yapmaları aynı zamanda aynı nesnelere müzede görmeleri “şekil sabitliği ilişkisi” ni desteklemiştir. Müze, bu tür görsel ve etkileşimli deneyimler sunarak, çocukların görsel algı gelişimlerine ve tarih konularında daha derin bir anlayış geliştirmelerine yardımcı olduğu görülmektedir.

Müze Eğitim Gezisi Öncesi:

Müze eğitim gezisi öncesinde çocukların verdikleri cevaplar, müzeye dair bilgi ve anlayışlarının oldukça sınırlı olduğunu ortaya koymaktadır. Çocuklar, müzeyi genellikle eski eşyalar ve kemiklerin sergilendiği, büyük ve belirsiz bir alan olarak tanımlamışlardır. Birçok öğrenci, müzede ne olduğunu bilmediklerini ifade etmiş ve bilgi eksikliklerini “*Bilmiyorum*” şeklinde dile getirmiştir. Konuşmalarda gözlemlenen yaygın kalıp, çocukların müzelerle ilgili bilgilerin genellikle yüzeysel ve sınırlı olduğu yönündedir. Ayrıca, müze kuralları ve davranışlarına dair algıların da belirsiz ve genellikle yanlış olduğu anlaşılmaktadır.

Müze Eğitim Gezisi Sonrası:

Müzesi eğitim ziyaretinin ardından yapılan konuşmalar, çocukların bilişsel gelişimlerinde belirgin bir ilerleme kaydettiklerine göstermektedir. Çocuklar, müzedeki arkeolojik kazı çalışmasını öğrenmiş, arkeologların rollerine kavramış ve tarihsel nesnelere doğrudan etkileşimde bulunarak bu nesnelere tarihsel bağlamını anlamlandırmışlardır. Örneğin, çocuklar arkeolojik kazı çalışmalarını öğrenmiş, kazıdan çıkan eserlerle ilgili müzedeki sergilenen nesnelere arasında bağlantı kurabilmişlerdir. Ayrıca, Herkül Heykelinin büyüklüğü gibi somut ve etkileyici unsurlar üzerinden tarihi nesnelere estetik ve kültürel değerlerini kavramaya başlamışlardır. Çocukların müze kurallarına dair algıları da gelişmiştir. Müze içindeki eserlerin korunmasına yönelik daha bilinçli davranışlar sergilemeleri gerektiğini anlamış, bu kuralların nedenleri üzerine düşünmüş ve bu kuralları kendi ifadeleriyle açıklamışlardır. Müze sonrası konuşmalarla çocukların, arkeolojik nesnelere ve tarihi eserlerde kurdukları bağlar sayesinde kavramsal öğrenmelerin derinleştiği, analitik düşünme ve problem çözme yeteneklerinin geliştiği görülmektedir. Özellikle, belirli nesnelere ilgili detaylı bilgi edinmeleri ve bu bilgileri tartışmaları, bilişsel süreçlerde üst düzey becerilerini geliştirdiğini işaret etmektedir.

Müze Tabanlı Sanat Eğitimi Uygulamasının Okul Öncesi Çocuklarının Dil Gelişim Düzeylerinde Müze Eğitimi Öncesi ve Sonrası Fark Var mıdır?

Müze gezisi öncesi ve sonrası yapılan konuşmaların analizi, çocukların dil gelişiminde belirgin bir ilerleme kaydettiklerini ortaya koymaktadır. Dil gelişimi, çocuğun kelime dağarcığını, ifade yeteneğini ve dilin yapısal özelliklerini öğrenme sürecinde gerçekleşen bir gelişimdir. Müze ziyareti öncesi ve sonrası konuşmalar arasındaki farklar, bu süreçteki gelişimi belirgin şekilde yansıtmaktadır.

Müze Eğitim Gezisi Öncesi:

Müze gezisi öncesinde yapılan konuşmalarda çocukların dil becerilerinin sınırlı olduğu görülmektedir. Çocuklar, müze ile ilgili kavramları tanımlarken genel ve tekrarlayan ifadeler kullanmışlardır. Örneğin, “Eski eşyalar ve kemikler”, “Bilmiyorum” “Hayvanlar ve kafesler” gibi ifadeler, çocukların müzeye dair bilgi eksikliklerini ve sınırlı kelime dağarcığını yansıtmaktadır.

Kavram eksikliği: Çocuklar müze ile ilgili detaylı bilgi sahip olmadıkları için müzedeki nesnelere tanımlarken daha geniş ve belirsiz kavramlar kullanmışlardır “Eski eşyalar”, “büyük yer” gibi tanımlamalar, somut kavramlardan yoksun bir şekilde ifade edilmiştir.

Sınırlı kelime dağarcığı: “Bilmiyorum” ifadesi sıkça tekrar edilmiş, bu da çocukların müzelerle ilgili kelime hazinelerinin sınırlı olduğunu göstermektedir. Ayrıca çocuklar “Eski” sıfatını farklı nesnelere sıkça kullanmış ancak bu nesnelere detaylarında yetersiz kalmışlardır.

Tekrar ve kalıp ifadeler: Müze gezisi öncesi konuşmalarda sık sık tekrar eden ifadeler “Eski, bilmiyorum, görmek için, resim yaparız” dil gelişimlerinin henüz başlangıç aşamalarında olduğuna işaret etmektedir. Bu tekrarlar, çocukların dilsel ifade yeteneklerinde sınırlı bir repertuar kullandıklarını göstermektedir.

Müze eğitim gezisi sonrası:

Müze ziyaretinin ardından çocukların dil becerilerinde önemli bir gelişme gözlenmiştir. Bu süreçte çocuklar, müzedeki deneyimlerden hareketle daha zengin ve karmaşık dil yapılarına sahip ifadeler kullanmaya başlamışlardır.

Zenginleşen kelime dağarcığı: Müze sonrası konuşmalarda çocuklar, “arkeolog, kazı çalışması, denizaltı arkeologları, mitolojik hikayeler” gibi daha spesifik yeni kelimeleri kullanmaya başlamışlardır. Bu durum, çocukların kelime hazinelerinin önemli ölçüde genişlediğini göstermektedir.

Kavramları doğru kullanma: Müze deneyimi sonrası çocuklar, “kazı çalışması, arkeolog kıyafetleri, Herkül heykeli” gibi spesifik ve doğru kavramları ifade etmeye başlamışlardır. Bu, çocukların müzede öğrendikleri yeni bilgileri ve kavramları dilsel olarak doğru bir şekilde kullanabilme becerisi kazandıklarını göstermektedir.

Detaylı ve bağimli ifade: Müze eğitimi sonrası konuşmalarda çocuklar, sadece nesnelere adlandırmakla kalmayıp, bu nesnelere ilgili bağlam ve detayları da ifade etmişlerdir. Örneğin “Sandıktaki eşyalara dokunabildik”, “Arkeolog abla bazı eserlere dokunmamıza izin verdi” gibi cümleler, çocukların deneyimlerine bağlam içinde ifade edebilme yeteneklerini göstermektedir. Ayrıca “Eskiden su nasıl içirmiş yemek nasıl yenirmiş gördük” gibi ifadeler

çocukların geçmişle ilgili bilgileri öğrenip bunları dile getirebilme kapasitelerinin arttığını ortaya koymaktadır.

Gelişen dilbilgisi yapıları: Çocuklar müze sonrası konuşmalarda daha karmaşık cümle yapıları kullanmışlardır. Örneğin “*Müzedede koşarsak bütün heykellere çarpabiliriz, onlar camların içinde olmadığı için yıkılabilirler*” gibi cümleler, çocukların sebep sonuç ilişkilerini ifade edebildiklerini ve daha gelişmiş dil bilgisi ile eserlerin farkına vardıklarını göstermektedir.

Müze Tabanlı Sanat Eğitimi Uygulamasının Okul Öncesi Çocuklarının Sosyo-Duyusal Gelişim Düzeylerinde Müze Eğitimi Öncesi ve Sonrası Fark Var mıdır?

Araştırmada, müze eğitim gezisi öncesi ve sonrası yapılan konuşmaların analizi, çocukların sosyo- duyusal gelişiminde belirgin bir ilerleme kaydedildiğini göstermektedir. Sosyo- duyusal gelişim; çocukların duygularını anlama, ifade etme, başkalarıyla sosyal iletişim ve sosyal etkileşim kurma ile sosyal normlara uyma becerilerini içerir. Müze eğitim gezisi öncesinde yapılan konuşmalarda, çocukların sosyo- duyusal gelişimlerinin sınırlı bir düzeyde olduğu gözlenmiştir. Çocukların ifadeleri, müze gibi yeni ve yabancı bir ortama dair belirsizlik, kuralları anlama konusunda yetersizlik ve sosyal etkileşim konusundaki farkındalık eksikliğini yansıtmaktadır.

Müze Eğitim Gezisi Öncesi:

Belirsizlik ve kaygı: Birçok çocuk, müze ile ilgili “*Bilmiyorum*” ifadesini kullanması, müze deneyimlerine dair kaygı veya belirsizlik yaşadıklarını göstermektedir. Yeni bir ortama girme konusunda yeterli bilgiye sahip olmamaları, sosyo-duyusal açıdan bir güvensizlik duygusu yaratmaktadır.

Sosyal normlar ve kurallar: Müze öncesi konuşmalarda çocuklar, müze kuralları ile ilgili net bir bilgiye sahip değildi. “*Bilmiyorum*”, “*Konuşulmaz*”, “*Hiçbir şeye dokunmamalıyız*” gibi ifadeler, çocukların sosyal normları anlama ve uygulama konusunda eksik bilgiye sahip olduklarını, genellemeler yaptıklarını göstermektedir. Bu ifadeler, çocukların sosyal ortamlarda nasıl davranmaları gerektiği konusunda net bir kavrayışa sahip olmadıklarını göstermektedir.

Sosyal etkileşim konusunda bilinçsizlik: “*Sıraya girmeliyiz*”, “*Koşmamalıyız*”, “*Kavgaya etmemeliyiz*” gibi ifadeler çocukların sosyal etkileşim kuralları hakkında sınırlı bilgiye sahip olduklarını göstermektedir. Çocukların müzede nasıl davranmaları gerektiğini tam olarak bilmedikleri anlaşılmaktadır.

Müze eğitim gezisi sonrası:

Müze eğitim gezisi ardından çocuklarda sosyo-duyusal gelişim alanında önemli ilerlemeler gözlenmiştir. Bu süreçte çocuklar, sosyal normları daha iyi anlamış duygularını ifade etme becerileri gelişmiş ve başkaları ile olan etkileşimlerinde daha bilinçli hale gelmişlerdir.

Gelişen sosyal farkındalık: Çocuklar, sosyal normları ve kuralları daha iyi anlamaya başlamışlardır. Örneğin “Müzedede koşarsak bütün heykellere çarpabiliriz onlar camların içinde olmadığı için yıkılabilirler” gibi ifadeler, çocukların sosyal sorumluluk bilinci geliştirdiklerini göstermektedir. Ayrıca “Müzedede bağırılmamalıyız ki başka insanlar rahatsız olmamalı Ama kısık sesle konuşabiliriz” gibi ifadeler, çocukların başkalarının haklarına saygı göstermeyi öğrendiklerini göstermektedir.

Empati ve iş birliği: Çocukların empati kurma yetenekleri gelişmiştir. “Öğretmenim müze kurallarına uymazsak sizi kaybedebiliriz, müze çok büyük bir yer, sonra ağlarız” ifadesi, çocukların başkalarıyla işbirliği yapma ve birlikte hareket etme bilincinin arttığını göstermektedir. Bu sosyo duygusal gelişim açısından önemli bir ilerlemedir.

Duygusal ifade ve başa çıkma: Çocuklar, duygularını daha iyi ifade etmeye başlamışlardır. Örneğin “Arkeolog olmak çok güzeldi kazı yapmak çok eğlenceliydi” gibi ifadeler, çocukların olumlu duygularını ifade etme yeteneklerinin geliştiğini göstermektedir. Ayrıca müze deneyim sırasında yaşadıkları heyecan, merak ve hayranlık gibi duyguları net bir şekilde dile getirmişlerdir.

Bağlılık ve güven: “Öğretmenimizin yanından ayrılmamalıyız” gibi ifadeler, çocukların öğretmenlerine olan güvenini ve onlarla birlikte hareket etme gerekliliğini daha iyi kavradıklarını göstermektedir. Bu, çocukların sosyal bağlarını güçlendirme ve güven geliştirme süreçlerinde ilerleme kaydettiklerini göstermektedir.

Müze Tabanlı Sanat Eğitimi Uygulamasının Okul Öncesi Çocuklarının Motor Gelişim Düzeylerinde Müze Eğitimi Öncesi ve Sonrası Fark Var mıdır?

Müze eğitim gezisi öncesi ve sonrası yapılan konuşmaların analizi, çocukların motor gelişimlerinde belirgin farklılıklar olduğunu ortaya koymaktadır. Motor gelişimi çocukların kaba motor becerileri (büyük kas gruplarını) kullanarak yapılan hareketler aynı zamanda ince motor becerileri (küçük kas gruplarını) kullanarak yapılan hassas hareketler geliştirmelerini içerir. Müze gibi etkileşimli ve somut deneyimlere dayalı ortamlar bu becerinin gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır.

Müze eğitim gezisi öncesi:

Kaba motor becerileri ve kontrol: Çocukların müze içindeki fiziksel hareketlerine dair ifadeleri “*Koşmamalıyız*”, “*Hiçbir şeye dokunmamalıyız*” müzede nasıl davranmaları gerektiği konusunda belirsizlik ve kısıtlamalar yaşadıklarını göstermektedir. Bu ifadeler, çocukların müze gibi yapılandırılmış bir ortamda kaba motor becerilerini kontrol etmek konusunda yeterince bilgi sahibi olmadıklarını ve bu tür ortamlarda nasıl hareket etmeleri gerektiğini tam olarak kavrayamadıklarını ortaya koymaktadır. Çocuklar, bu ortamlarda fiziksel hareketlerini kısıtlayıcı bir bakış açısına sahip olabilmektedirler.

İnce motor becerileri ve katılım: “*Resim yaparız*” gibi ifadeler, çocukların müze ortamında ince motor becerilerini kullanacakları etkinlikler öngördüklerini göstermektedir. Ancak müze gezisi öncesi çocukların ince motor becerilerine yapılandırılmış ortamlarda etkin bir şekilde kullanma konusunda sınırlı deneyime sahip oldukları görülmektedir.

Müze eğitim gezisi sonrası:

Müze ziyaretinin ardından çocukların motor gelişimlerinde belirgin bir ilerleme kaydettikleri gözlenmiştir. Bu ilerlemeler, hem kaba motor becerilerinde hem de ince motor becerilerinde kendini göstermektedir.

Gelişmiş kaba motor becerileri: Çocuklar müze içindeki fiziksel hareketleri nasıl düzenlemeleri gerektiğini daha iyi anlamışlardır. “Müze içinde kesinlikle koşmamalıyız ve müze bahçesinde kazı yapmak, arkeolog olmak çok eğlenceliydi” gibi ifadeler, çocukların kaba motoru becerileri daha bilinçli ve kontrollü bir şekilde kullanmaya başladığını göstermektedir. Özellikle müze bahçesindeki kazı çalışmaları gibi etkinlikler, çocukların büyük kas gruplarını kullanarak fiziksel güç, denge ve koordinasyon gerektiren hareketleri gerçekleştirme kapasitelerini geliştirmiştir.

Gelişmiş ince motor becerileri: Çocukların ince motor becerilerinde önemli bir gelişme gözlenmiştir. “*Sandıktaki eşyaları dokunabildik ve resim malzemeleri çok güzeldi ama onları almamalıyız*” gibi ifadeler, çocukların müzede çeşitli nesnelere etkileşime geçerek ince motor becerilerini genişlediklerini göstermektedir. Arkeolog kıyafetlerini giyme, küçük kazı araçları kullanma ve buldukları nesnelere inceleme gibi etkinlikler çocukların el göz koordinasyonu parmak kaslarının kontrolünü ve nesnelere hassas manipülasyon becerilerini arttırmıştır.

El-göz koordinasyonunun gelişimi: “*Kazıdan çıkardığım eşyanın aynısını müzede buldum*” gibi ifadeler, çocukların müzede öğrendikleri bilgileri kazı çalışmaları sırasında elde ettikleri deneyimler arasında bağlantı kurduklarına ve bu süreçte el-göz koordinasyonlarına etkin bir şekilde kullandıklarını

göstermektedir. Bu, çocukların nesnelere görsel olarak algılama ve bu algıyı fiziksel bir hareketle eşleştirme becerilerini geliştirdiğini göstermektedir.

Müze tabanlı sanat eğitiminin, çocukların bilişsel, sosyo-duyusal, dil ve motor gelişim alanlarında gözle görülür iyileşmeler sağladığı, araştırma bulguları ile desteklenmektedir. Bu verilere dayanarak, müze eğitiminin sosyo-duyusal gelişimine katkısı, çocukların duygusal farkındalıklarını artırarak empati ve sosyal etkileşim becerilerinde gözle görülür ilerlemelere yol açmıştır. Dil gelişimi açısından, müze eğitimi sonrası çocukların sanat ve müze ile ilgili kavramları bilinçli ve tutarlı kullanmaları, bu eğitimin dilsel ifade yeteneklerini geliştirdiğini göstermektedir. Motor gelişim alanında ise, müze ortamında gerçekleştirilen etkileşimli etkinlikler, çocukların ince ve kaba motor becerilerinin gelişmesine katkı sağlamışlardır. Bu bulgular, müze tabanlı sanat eğitiminin, okul öncesi çocukların çok yönlü gelişiminde güçlü bir eğitim aracı olduğunu bilimsel olarak desteklemektedir.

BÖLÜM 6

SONUÇ

Araştırma, müze eğitim gezilerinin çocukların öğrenme deneyimlerini zenginleştirdiğini ve onları düşünmeye teşvik ettiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca müze eğitim gezilerinin öğrencilerin bilgi edinme sürecinde önemli ve anlamlı bir rol oynadığını göstermektedir. Dolayısıyla müze eğitim gezilerinin daha sık kullanılması ve çocukların bu deneyimlerden daha fazla faydalanması önemlidir.

Araştırma, okul öncesi çocuklarda müze eğitim gezilerinin etkilerini ve bu tür etkinliklerin eğitim programlarına nasıl entegre edilebileceğini anlamak için önemli bir katkı sunmaktadır. Bulgular, müze eğitim gezilerinin çocukların öğrenme deneyimlerini zenginleştirdiğini, görsel algı ve gelişim düzeylerini geliştirdiğini ortaya koymaktadır.

Müzeler, çocuklarda görsel algıyı geliştirmenin birçok yolu üzerinde etkilidir. Öncelikle, müzelerde sergilenen sanat eserleri, heykeller, tarihî nesnelere ve diğer nesnelere çocukların görsel deneyimlerini zenginleştirmekte ve farklı nesnelere tanışmalarını sağlamaktadır. Ayrıca müzelerde düzenlenen etkinlikler ve interaktif sergiler, çocukların gelişim düzeyleri ve görsel algılarını uygulamalı olarak geliştirmelerine yardımcı olmaktadır. Müzeler aynı zamanda çocukların odaklanmalarını ve detaylara yönelik farkındalık geliştirmelerine olanak sağlamaktadır. Böylece çocuklar sanat eserlerini, tarihî nesnelere veya diğer nesnelere incelemek ve anlamak için görsel yeteneklerini kullanırken, estetik ve kültürel açıdan da zenginleşmektedir.

Araştırma, okul öncesi eğitim programlarının sanat eğitimi etkinliği kapsamında müze eğitim gezileri içermesinin önemini vurgulamaktadır. Müze gezilerinin çocukların bilgi edinme sürecinde önemli bir rol oynadığını ve bu etkinliklerin eğitim programları ile bütünleşerek çocukların bilişsel, sosyoduyusal, motor ve dil gelişimine önemli katkılar sağlayabileceğini göstermektedir. Bu veriler, eğitimcilerin ve okul yöneticilerinin müze eğitim gezilerinin önemini vurgulamalarına ve sanat eğitimi etkinliklerini müze eğitimiyle birleştirmelerine yönelik çabalarını desteklemektedir. Öğrencilerin sanat ve kültürel miras konularında daha derinlemesine anlayış geliştirmelerini ve öğrenmelerini teşvik etmektedir.

Araştırma, müze eğitim gezilerinin eğitim sisteminde daha fazla yer alması gerektiğini vurgulayarak, çocukların çok yönlü gelişimine katkı sağlayabileceğini ortaya koymaktadır. Ayrıca sanat eğitimi kapsamında oluşturulan müze eğitim gezilerinin öğrencilerin bilgi düzeylerini artırdığına tarihi, sanatı ve kültürel konuları daha derinlemesine anlamalarını sağladığına işaret etmektedir.

Müze eğitim gezileri öğrencilerin kuralları anlama, sorumluluk alma ve empati geliştirme gibi önemli becerilerini desteklemektedir. Müzenin, sanat eğitimi etkinliğinin pratik uygulamaları için çocuklara hem görsel hem de dokunsal deneyimler sunarak öğrenmelerini pekiştirdiği bulgular ile ortaya konmuştur.

Bu araştırma, okul öncesi dönemde çocukların çeşitli uyarıcılara maruz bırakılmasının beyinlerinin bu uyarıcılara daha iyi yanıt vermesini sağladığını vurgulamaktadır. Çocukların erken yaşta farklı ve zengin uyarıcılara maruz kalması, onların bilişsel ve motor becerilerinin gelişimini desteklemektedir. Görsel algı ve göz-motor koordinasyon becerileri, erken çocukluk döneminde çeşitli oyunlar, aktiviteler ve eğitim materyalleri ile desteklendiğinde önemli sonuçlar elde edilmektedir. Bu tür destekleyici eğitim yöntemleri, çocukların okul yaşamında ve günlük aktivitelerinde daha başarılı olmalarına katkıda bulunmaktadır.

Özellikle, müze tabanlı sanat eğitimi gibi uygulamalar, çocukların hem öğrenme motivasyonunu artırmakta hem de onları aktif öğrenme süreçlerine dahil ederek, kalıcı ve derinlemesine bir öğrenme deneyimi sunmaktadır. Çocukların el-göz koordinasyonunu geliştirme gibi becerileri, bu tür eğitim programları sayesinde belirgin şekilde ilerlemektedir. Dolayısıyla, okul öncesi eğitimde müze etkinliklerin daha fazla yer alması, çocukların algı gelişimi açısından büyük önem taşımaktadır.

Avşar ve Akkaynak (2020) göre, Okul öncesi dönemde çocukların beceri kazanmasında öğretmenler ve aileler önemli bir rol oynamaktadır. Marr, Windsor ve Cemark' a (2011) göre, çocuklara yönelik görsel algı araştırmasının kavram becerisi çalışmasında, çocukların şekil ve harfleri kopyalama, nesnelere yerini belirten ayrıntıları doğru kullanma ve kısa ve basit kelimeler yazma konusunda ilerleme kaydettiklerini bildirmektedir. Benzer şekilde, Koç (2002) tarafından görsel algı becerilerinin geliştirilmesine yönelik bir eğitim programı modeli oluşturmuş ve araştırmadaki deney grubunun göz-motor koordinasyonu, uzamsal ilişkiler, şekil sabitliği, şekil-zemin algısı ve mekân ilişkileri algısında anlamlı bir artış gösterdiğini bulunmuştur. Kontrol grubunda ise bu boyutlarda herhangi bir gelişme gözlenmemiştir.

Müze tabanlı sanat eğitimi, çocukların şekil-zemin ayrımı becerilerini geliştirmede önemli bir rol oynamaktadır. Çocukların bu beceride gösterdiği anlamlı ilerlemeler, müze tabanlı sanat eğitiminin etkili bir yöntem olduğunu ortaya koymaktadır. Barnes'a (2002) göre, çocukların çevrelerindeki nesnelere detaylarına odaklanmalarının sanat eğitiminde büyük önemi vardır. Bu odaklanmanın, problem çözme yeteneklerini, mekânsal ilişkileri anlama kabiliyetlerini ve yeni öğrenmeler keşfetme isteklerini desteklediği

belirtilmektedir. Gardner ve Gardiner'a (2001) göre, çocuklardan ayrıntılara dikkat ederek gözlem yapmaları ve bu gözlemleri ayrıntılı bir şekilde tarif etmeleri istendiğinde, daha dikkatli gözlem yapma alışkanlıkları ve daha keskin gözlem yetenekleri geliştirme fırsatı bulacaklarını belirtmektedir. Bu bilgiler ışığında hazırlanan sanat eğitiminin, çocukların şekil-zemin ayrımı gibi alanlarda önemli ilerlemeler kaydetmelerine katkı sağladığı görülmektedir. Çocukların dikkat ve gözlem becerilerini desteklemek için çeşitli aktiviteler ve yöntemler uygulanmalıdır.

Vecera, Vogel ve Woodman'a (2002) göre, şekil-zemin ayrımı görsel algılamada kritik bir süreçtir; arka plan yerine figürler tanınır, dikkate alınır ve onlara göre hareket edilir. Çeşitli görsel ipuçları bu atamayı desteklemektedir. Alt plan (zemin) bölgesi şekil-zemin ataması için yeni bir ipucu olarak belirlenmiştir: Uyarıcı dizisinin zemin kısmındaki bölgeler, üst kısmındaki bölgelere göre daha çok şekil olarak algılanır. Alt bölge (zemin) ipucunun derinlik algısı ve görsel düzenlilikler açısından önemini vurgulamaktadır. Alt bölge, uyarıcının alt kısmının, üst kısmına göre daha çok figür olarak algılanmasını sağlar ve bu durum görsel algılamada önemli bir rol oynamaktadır.

Barnes (2002) çalışmasında, sanat eğitiminin çocukların bilişsel yeteneklerini geliştirdiğini vurgulamaktadır. Vecera ve arkadaşlarının (2002) çalışması ise, görsel algılamada şekil-zemin ayrımının ve alt bölge ipucunun önemini gösterir. Bu araştırmalar, sanat eğitiminin çocukların dikkat ve gözlem becerilerini nasıl geliştirdiğini anlamak için çeşitli aktivitelerin ve yöntemlerin uygulanmasının gerekliliğini vurgulamaktadır.

Araştırmanın sonuçları, müze tabanlı sanat eğitiminin çocukların şekil sabitliği becerilerini geliştirmede etkili olduğunu göstermektedir. Çocukların, eğitim programı öncesi ve sonrası arasında kaydedilen puanlarında anlamlı bir artış gözlenmiştir. Bu çocukların şekil sabitliği becerileri, eğitim süreci boyunca belirgin ölçüde gelişim göstermiştir. Şekil sabitliği becerisi, bir nesnenin farklı pozisyonlardan ve perspektiflerden bakıldığında formunun aynı kaldığını anlama yeteneğidir. Bu beceri, çocukların nesnelere tanıma ve anlamlandırma süreçlerinde kritik bir rol oynar ve görsel algının önemli bir bileşenidir. Şekil sabitliği, çocukların akademik başarıları ve günlük yaşam aktiviteleri için temel bir beceridir.

Alvino'ya (1985) göre, görsel algı eğitimi beynin sağ lobunun güçlendirilmesine katkıda bulunmaktadır. Abacı'ya (2003) göre, okul öncesi dönemde sanat eğitimi, çocuğun görsel olgunluğa erişmesi, nesnelere arasındaki benzerlikler ve farklılıkların fark edilmesi, oranlar arasındaki ilişkilerin anlaşılması, mantık yürütme yeteneğinin geliştirilmesi ve dikkat yeteneğinin artırılmasına yardımcı olmaktadır. Atan'a (2004) göre, görsel sanat uygulamaları

çocuğun farklılıkları ve benzerlikleri ayırt etmesine, görsel hafızanın güçlendirilmesine ve görsel olgunluğa ulaşılmasına katkı sağlamaktadır. Başak ve Yaman'ın (2023) Frostig Görsel Algı Eğitim Programı'nın çocukların görsel algı becerilerine olumlu katkı sağladığı bulgularla kesin olarak desteklenmiştir. Ayrıca, görsel algı gelişiminin erken okuryazarlık beceri gelişimini desteklemek amacıyla çocukların gelişimine katkı sağlayabileceği sonucuna varılmıştır. Bu nedenle, sanat etkinliklerinin özellikle okul öncesi ve ilk sınıf seviyelerinde merkezi bir rol oynayabileceği belirtilmektedir.

Yapılan araştırmaların sonuçları dikkate alındığında, sanat eğitiminin ve özellikle görsel algı eğitim programlarının, çocukların bilişsel ve görsel becerilerini geliştirerek onların akademik ve sosyal başarılarına önemli katkılar sağladığı açıkça görülmektedir.

Sonuç olarak, müze tabanlı sanat eğitimi, çocukların mekân ve konum algılama becerilerini geliştirmede etkili bir strateji olarak öne çıkmaktadır. Mekân ve konum algısı, çocukların görsel dikkatini artırarak çevrelerindeki nesnelere ve detayları daha iyi fark etmelerini sağlamaktadır. Müze tabanlı eğitim, çocukların dikkatini artırarak yetilerini güçlendirmektedir.

Spence'e (2020) göre, görsel algının mekânsal farkındalıkta kritik bir rol oynadığını göstermektedir. İnsanlar, mekânı algılamak nesnelere konumlarını ve bu nesnelere arasındaki ilişkileri değerlendirmektedir. Bu süreçte, beynin farklı bölgeleri ve çeşitli duyu ipuçları kullanılmaktadır. Yüksel ve Kılıçgün'e (2012) göre, görsel algı mekânsal farkındalığı desteklerken, işitsel, dokunsal ve diğer duyuların da önemli katkılar sağladığı vurgulanmaktadır. Bu çoklu duyu yaklaşım, mekânın daha bütüncül ve etkileşimli bir şekilde deneyimlenmesini sağlamaktadır.

Müze tabanlı sanat eğitimi, çocukların mekân ilişkilerini algılama becerilerini önemli ölçüde geliştirmiştir. Çocukların mekân ilişkilerini algılama becerilerinde, eğitim sürecinin başında düşük olan seviyeler, programın sonunda istatistiksel olarak anlamlı düzeyde artmıştır.

Bu sonuçlar, müze tabanlı sanat eğitiminin eğitim programlarına dahil edilmesinin, çocukların mekânsal ilişkileri algılama becerilerini geliştirmede önemli bir katkı sağlayacağını göstermektedir. Erken çocukluk döneminde bu tür becerilerin gelişimi, çocukların akademik başarıları ve günlük yaşam becerileri üzerinde olumlu etkiler yaratmaktadır. Çocukların mekân ilişkilerini algılama yeteneklerinin güçlenmesi, çocukların görsel ayrıntıları daha kolay ve hızlı bir şekilde tanımalarını sağlamaktadır. Bu, özellikle şekillerin ve nesnelere farklı açılardan veya arka planlar üzerinde tanınmasında önemlidir. Okuma ve yazma becerilerini olumlu yönde etkileyen mekân algısı, harflerin ve kelimelerin sayfa

üzerindeki konumlarını doğru algılamalarına ve bu sayede okuma hızlarının ve doğruluklarının artmasına katkıda bulunmaktadır (Gibson, 2000).

Tuğrul, Erkan, Aral ve Etikan'ın (2002) çalışmalarında, 5–6 yaş grubuna uyguladıkları "Görsel Algı Gelişimini Destekleyici Eğitim Programı"nın sonucunda, çocuklar çevrelerinde dolaşarak, koşarak, tırmanarak ve zıplayarak mekânsal farkındalık kazanmakta; bu aktiviteler ile beden koordinasyonlarını ve mekânda yön bulma becerilerini geliştirmektedirler. Yüksel ve Kılıçgün'ün (2012) çalışmalarında, anasınıfına devam eden çocuklar nesnelere gözlemleyerek, renkleri, şekilleri ve boyutları ayırt etmeyi öğrenirler; bu da mekân içindeki nesnelere tanımlamalarına ve konumlarını belirlemelerine yardımcı olmaktadır. Dilmaç ve İnal'ın (2020) çalışmalarında, anaokuluna devam eden çocuklar görsel algılama becerilerini ve mekânla ilgili terimleri ve kavramları öğrenerek (örneğin, "üstünde", "altında", "yanında", "içinde" gibi) mekânsal ilişkileri tanımlama ve ifade etme becerilerini geliştirmektedir.

Görsel algı, bireyin görsel uyarıcıları tanıma, ayırt etme, organize etme ve bu uyarıcılarla ilgili anlamlı bilgi çıkarma süreçlerini içeren bir bilişsel yetenektir. Bu süreç, gözle alınan bilgilerin beyin tarafından işlenerek anlamlı hale getirilmesini sağlar. Görsel algı, sadece basit bir görme işlemi olmayıp, aynı zamanda bireyin çevresini anlama ve bu çevrede nasıl hareket edeceğine karar verme yetisini de içerir. Bu süreçler, öğrenme ve günlük yaşam becerilerinin gelişiminde kritik bir rol oynar (Ercan ve Aral, 2011). Yapılan araştırmada, okul öncesi dönemde görsel algı ile yazı farkındalığı arasında orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğunu ve görsel algının yazı becerilerini etkileyebileceğini göstermektedir. Bu nedenle, erken okuryazarlık becerilerinin gelişiminde görsel algının önemi vurgulanmaktadır (Temel, Efe ve Altan, 2024).

Müze gezisi öncesinde çocukların bu süreçleri daha sınırlı ve yüzeysel düzeyde gerçekleştirdikleri gözlenmiştir. Çocuklar müzeye dair sınırlı bilgiye sahip oldukları için nesnelere tanımlarken genel soyut ve belirsiz ifadeler kullanmış görsel detaylara odaklanma ve bu detayları yorumlama becerileri zayıf kalmıştır.

Müze deneyimi sırasında çocukların görsel mekansal ilişkileri daha iyi anlamaları nesnelere boyutları ve şekilleri arasındaki ilişkileri değerlendirme ve bu bilgiyi zihinsel olarak organize etme yetilerini geliştirmelerine katkı sağlamıştır. Ayrıca kazı çalışmaları gibi etkinliklerle çocuklar el göz koordinasyonu gerektiren ince motor becerilerini kullanarak görsel bilgiyi somut deneyimlerle pekiştirmişlerdir bu süreçte gelişen görsel diskriminasyon ve görsel hafıza becerileri çocukların görsel uyarıcıları daha karmaşık ve anlamlı bir şekilde işlemesine olanak sağlamıştır.

Müze gezisi sonrasında yapılan analizler çocukların görsel algı süreçlerinde önemli bir derinleşme olduğunu göstermektedir. Bu süreçte çocuklar müzedeki sanat eserleri ve arkeolojik nesnelere gibi çeşitli görsel uyaranları daha ayrıntılı bir şekilde gözlemleme bu uyaranları doğru bir şekilde sınıflandırma ve onların estetik kültürel ve tarihsel bağlamlarını anlamlandırma yeteneklerini geliştirmişlerdir. Çocukların müzedeki heykellerin boyutları şekilleri ve ince detayları üzerine yaptığı yorumlar onların figür zemin ayrımı, şekil sabitliği ve mekansal farkındalık gibi temel görsel algı becerilerinde ilerleme kaydettiklerini ortaya koymaktadır. Sonuç olarak müze gezisi çocukların görsel algı becerilerinde belirgin bir iyileşme sağlayarak onların görsel uyarıcıları daha doğru ve detaylı bir şekilde analiz etme kapasitesini arttırmıştır. Bu gelişmeler çocukların yalnızca görsel algı süreçlerine değil aynı zamanda bu süreçlere bağlantılı olarak gelişim süreçlerini de desteklemiştir bu tür deneyimler çocukların öğrenme süreçlerinde ve akademik başarılarında kritik öneme sahip olan görsel analiz problem çözme ve kavramsal düşünme becerilerinin gelişmesine katkıda bulunmuştur. Smetana, Schlagman ve Adams (1993) ile Öztürk Samur, Koçyiğit, İnci, Aydoğan ve Başara Baydilek (2013) tarafından yapılan araştırmalarda uygulanan müze eğitimi programının çocukların müzeler ile ilgili farkındalık düzeylerini artırdığı gösterilmektedir.

Müze eğitim gezisi ve öncesi yapılan konuşmaların bilişsel gelişim analiz sonucunda; Müze eğitim gezisi öncesinde çocukların müzelerle dair bilgi ve anlayışlarının oldukça sınırlı olduğu görülmüştür. Çocukların müzeleri genellikle eski eşyalar ve kemiklerin sergilendiği, büyük ve belirsiz bir alan olarak tanımlamaları, bu sınırlı anlayışın bir yansımasıdır. Birçok öğrenci Müzede ne olduğunu bilmediklerini ifade etmiş, bilgi eksikliklerini de “*Bilmiyorum*” şeklinde dile getirmiştir. Bu dönemde yapılan konuşmalar, çocukların müzelerle ilgili bilgileri yüzeysel ve sınırlı olduğunu, müze kuralları ve davranışlarına dair algılarının ise belirsiz ve çoğunlukla yanlış olduğunu göstermektedir.

Müze eğitim gezisi sonrasında yapılan konuşmalar, çocukların bilişsel gelişimlerinde belirgin bir ilerleme kaydettiklerini ortaya koymaktadır. Çocuklar, müzede arkeolojik kazı çalışmalarını öğrenmiş, arkeologların rollerini kavramış ve tarihsel nesnelere doğrudan etkileşimde bulunarak bu nesnelere tarihsel bağlamını anlamlandırmışlardır. Arkeolojik kazı çalışmaları hakkında bilgi edinmiş, kazıdan çıkan eserlerle müzede sergilenen nesnelere arasında bağlantı kurabilmişlerdir. Ayrıca, Herkül heykelinin büyüklüğü gibi somut ve etkileyici unsurlar üzerinden tarihi nesnelere estetik ve kültürel değerlerine kavramaya başlamışlardır. Müze kurallarına dair algıları da bu süreçte gelişmiş, çocuklar müze içindeki eserlerin korunmasına yönelik daha bilinçli davranışlar

sergilemeleri gerektiğini anlamışlardır. Bu kuralların nedenleri üzerine düşünmüş ve bu kuralları kendi ifadeleriyle açıklamışlardır.

Karaca, Şenol, Akyol ve Can Yaşar (2018) tarafından yapılan çalışmada, müze gezilerinin çocukların öğrenme süreçlerine birçok yönden katkıda bulunduğu ortaya konulmaktadır. Bu çalışma, müze gezilerinin çocukların tarihsel ve kültürel bilgileri somut deneyimler aracılığıyla öğrenmelerini sağladığını ve bu sayede öğrenmenin daha etkili ve kalıcı hale geldiğini belirtmektedir.

Aktın (2017), müze gezilerinin okul öncesi çocukların tarihsel düşünme becerilerini geliştirmede etkili olduğunu ortaya koymuştur. Çocuklar, müze gezileri aracılığıyla tarihsel düşünme süreçlerini sorgulamakta ve geliştirmektedirler. Bu da onların tarihsel bilgi ve kavramlara daha derinlemesine bir anlayışla yaklaşmalarını sağlamaktadır. Çalışmada, müzede bulunan somut nesnelere ve öğretmen desteği sayesinde, çocukların sınırlı bir tarihsel duygudaşlık becerisi kullanarak geçmiş yaşamı imgelemlerinde kurgulayabildikleri görülmektedir.

Akamca, Yıldırım ve Ellez (2017), erken çocukluk döneminde derslik dışındaki ortamların kullanılması, öğrencilere nesnelere doğrudan erişim sağladığı ve daha önce öğrendiklerini hatırlamalarına yardımcı olduğunu belirtmektedir. Bu veriler, eğitimcilerin ve okul yöneticilerinin müze eğitim gezilerinin önemini vurgulamalarına ve sanat eğitimi derslerini müze eğitimiyle birleştirmelerine yönelik çabalarını desteklemektedir.

Müze kuralları, özellikle çocuklar ve gençler için önemli eğitim araçlarıdır. Müze ziyaretleri sırasında kurallara uymak, çocukların sorumluluk alma, disiplin ve empati gibi sosyal becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmaktadır. Hood Museum of Art tarafından yapılan araştırmalarda, müze kurallarının çocukların eğitim süreçlerine olan olumlu etkileri vurgulanmaktadır. Çocukların kurallara uyarak grup içinde hareket etmeyi öğrenmeleri, sosyal etkileşim becerilerini pekiştirmekte ve disiplinli bir öğrenme ortamı sağlamaktadır (Hood Museum of Art, 2021). Müze kurallarının ziyaretçilerin öğrenme süreçlerini desteklediği ve müze içinde daha etkili bir bilgi paylaşımına olanak tanıdığı belirtilmektedir (ICOM, 2022).

Sonuç olarak, müze eğitimi sonrası yapılan konuşmalar, çocukların arkeolojik nesnelere ve tarihi eserlerle kurdukları bağlar sayesinde kavramsal öğrenmelerinin derinleştiğini, analitik düşünme ve problem çözme yeteneklerinin geliştiğini göstermektedir. Özellikle belirli nesnelere hakkında detaylı bilgi edinmeleri ve bu bilgileri taşımaları, çocukların bilişsel süreçlerinde üst düzey beceriler geliştirdiklerini işaret etmektedir. Bu durum müze ziyaretlerinin çocukların genel bilişsel gelişimlerine olan katkısını açık bir şekilde ortaya koymaktadır.

Müze eğitim gezisi ve öncesi yapılan konuşmaların dil gelişim analiz sonucunda; Müze gezisi öncesi ve sonrası yapılan konuşmaların analizi, çocukların dil gelişiminde kaydettikleri belirgin ilerlemeler gözler önüne sermektedir. Dil gelişimi, çocuğun kelime dağarcığının genişlemesi, ifadesinin artması ve dilin yapısal özelliklerini öğrenme sürecini içeren karmaşık bir süreçtir. Bu süreç, çocukların çevresi ile etkileşimleri ve deneyimleri ile yakından ilişkilidir. Özellikle müze gezisi gibi kültürel ve eğitici etkinlikler, çocukların dil gelişimine önemli katkılar sunmaktadır. Şeker ve Savaş (2023)' e göre, okul öncesi öğretmenleri ile yapılan araştırmada, okul dışı öğrenme ortamlarının çocukların kavram gelişimine olumlu katkı sağladıkları ifade edilmiştir. Öğretmenler okul dışı öğrenme ortamlarının dil gelişiminde önemli etkileri olduğunu vurgulamışlardır. Stahl & Miller (1989)' a göre, okul öncesi dönemde, çocuklar dünyayı anlamlandırmak için resimler, oyunlar ve konuşarak anlaşmaya ihtiyacı vardır. Bu evrede, çocuklar basit sınıflandırma yaparak mantık yürütmeye başlar ve düşüncelerini dil yoluyla ifade ederler. Dil gelişiminin hızla ilerlediği bu dönemde, her nesnenin somut karşılığı bulunur. Okuma ve yazma gibi temel becerileri henüz gelişmemiş çocuklar, bu süreçte algılarını, duyularını ve görsel hafızalarını ön plana çıkartmaktadırlar. Okul öncesi eğitimde, öğretmenlerin çocukların gelişim aşamalarını dikkate alarak görsel meteryaller seçmeleri, konuşmaları ve konuları açıklamaları büyük önem taşır. Şekillerin ve çizgilerin renkleri, boyutları ve hareketleri gibi unsurların çocuklar için ne ifade ettiğini anlamaları gereklidir (Alpan, 2013)

Müze eğitim gezisi öncesinde yapılan konuşmalarda, çocukların dil becerilerinin sınırlı olduğu ifadelerinin genellikle tekrarlayıcı ve yüzeysel kaldığı gözlenmiştir. Çocuklar, müzeye dair kavramları tanımlarken genel ve belirsiz ifadeler kullanmışlardır. “*Eski eşyalar ve kemikler*”, “*Bilmiyorum*” “*Hayvanlar ve kafesler*” gibi ifadeler, çocukların müze kavramına dair bilgi eksikliklerini ve sınırlı kelime dağarcığını yansıtmaktadır. Bu aşamada çocukların, somut kavramlar yerine daha geniş ve belirsiz tanımlamalar yapmaları, müzeye dair bilgi anlayışlarının henüz gelişmemiş olduğunu göstermektedir. Ayrıca, çocukların sıklıkla “*Eski*” sıfatını kullanmaları ancak bu sıfatla ilişkilendirilen nesnelerin detaylarına ifade edememeleri, dil gelişimlerinin başlangıç aşamasında olur işaret etmektedir.

Müze eğitim gezisi sonrası çocukların dil becerilerinde önemli bir gelişme kaydedildiği görülmüştür. Müze gezisi sonrası yapılan konuşmalarda, çocuklar daha zengin ve karmaşık dil yapılarına sahip ifadeler kullanmaya başlamışlardır. bu süreçte çocukların kelime dağarcığı belirgin şekilde genişlemiş ve “*arkeolog kazı çalışması denizaltı arkeologları mitolojik hikayeler*” gibi özellikli terimleri kullanmaları dil gelişimine olan katkısını göstermektedir. Çocukların müzede

edindikleri yeni bilgileri ve kavramları doğru ve yerinde kullanılabilme becerileri kazandıkları, konuşmalarındaki kavram zenginliğiyle belirginleşmiştir. Ayrıca, çocukların sadece nesnelere adlandırmakla kalmayıp, bu nesnelere ilgili detaylı ve bağlamları ifade edebilmeleri, dil gelişiminde önemli bir ilerleme kaydettiklerini göstermektedir. “Sandıktaki eşyalara dokunabildik”, “Arkeolog abla bazı eserlere dokunmanıza izin verdi” gibi cümleler, çocukların deneyimlerine daha kapsamlı bir şekilde aktarabilme yeteneklerini ortaya koymaktadır. Müze sonrası yapılan konuşmalarda, çocukların geçmişe dair öğrendiklerini ifade etme kapasitelerinde artış gözlenmiştir. Çocuklar, dil bilgisi yapılarında daha belirgin bir gelişme kaydedildiği anlaşılmaktadır. Çocuklar, “Müzedeki koşarsak bütün heykellere çarpabiliriz, onlar camların içinde olmadığı için yıkılabilirler” gibi daha karmaşık cümle yapıları kullanarak, sebep-sonuç ilişkilerini ifade edebilme becerisi kazandırdıklarını ve dil yapılarında farkındalık geliştirdiklerini göstermektedirler. Bu sonuçlar müze eğitim gezisinin çocukların dil gelişimi üzerindeki olumlu etkilerine net bir şekilde ortaya koymaktadır. Müze gibi zengin öğrenme ortamlarının, çocukların dil becerilerini geliştirmede ve kelime bilgilerini zenginleştirmede kritik bir rol oynadığı bu çalışma ile desteklenmektedir.

Müze eğitim gezisi ve öncesi yapılan konuşmaların sosyo-duyusal gelişim analiz sonucunda; müze eğitim gezisi öncesi ve sonrası yapılan konuşmaların analizi, çocukların sosyo-duyusal gelişiminde belirgin bir ilerleme kaydettiklerini ortaya koymaktadır. Sosyo-duyusal gelişim, çocukların duyularını anlama, ifade etmeye, başkalarıyla sosyal iletişim kurma, sosyal etkileşimde bulunma ve sosyal normlara uyma becerilerini kapsayan çok yönlü bir süreçtir. Dağal ve Bayındır (2024) tarafından yapılan çalışmaya göre, müze gezileri öncesinde gezilere karşı olumlu duyguları düşük olan çocukların geziler sonrasında olumlu duygularının arttığı, gezi öncesinde olumlu duyguları yüksek olan çocukların ise olumlu duygu durumlarının devam ettiği görülmüştür. Okul öncesi çocukların müze eğitim gezilerine gitme konusunda olumlu duygulara sahip olduğu görülmektedir. Usbaş (2010) ve Su (2022) araştırmalarına göre planlı ve etkili müze ziyaretlerinin gerçekleştirilmesinin, öğrencilerin sosyo-duyusal ve bilişsel gelişimi, öğrenilenlerin kalıcılığı ve müze deneyimlerinin günlük yaşantılarına yansımaları açısından anlamlı bir farklılık oluşturduğu bulunmuştur. Görselleştirmeye dayalı etkinlikler, çocukların büyük ve küçük meteryallere olan ilgisini artırırken, bilgiye dayalı ve uygulamalı konularda etkileşimlerini güçlendirmekte ve görsel-ışitsel materyallere yönelik tercihlerini desteklemektedir; bu durum, bu tür etkinliklerin çocukların duygusal zekalarının gelişimine önemli bir katkı sağladığını göstermektedir (Koç Akran ve Kocaman, 2019).

Araştırmaya göre, müze eğitim gezisi öncesinde yapılan konuşmalarda, çocukların sosyo-duygusal gelişimlerinin sınırlı bir düzeyde olduğu gözlenmiştir. Çocukların ifadeleri, müze gibi yeni ve yabancı bir ortamına dair belirsizlik ve kaygı yaşadıklarını, sosyal normları anlama konusuna yetersiz olduklarını ve sosyal etkileşimde bulunma bilincinin düşük olduğunu göstermektedir. Birçok çocuk müze ile ilgili “*Bilmiyorum*” ifadesini kullanmış, çocukların müze deneyimlerine dair bir belirsizlik ve kaygı taşıdıklarını göstermektedir. Yeni bir ortama girme konusunda yeterli bilgiye sahip olmamaları, sosyo-duygusal açıdan bir güvensizlik duygusu yaratmıştır. Sosyal normlar ve kurallar konusunda, çocuklar müze kuralları hakkında net bir bilgiye sahip değildi. “*Bilmiyorum, konuşulmaz, hiçbir şeye dokunmamalıyız*” gibi ifadeler, çocuklarının sosyal normları anlama ve uygulama konusunda eksik bilgiye sahip olduklarını ve genellemeler yaptıklarını göstermektedir. Bu durum, çocukların sosyal ortamlarında nasıl davranmaları gerektiği konusunda net bir kavrama sahip olmadıklarını yansıtmaktadır. Ayrıca “*Sıraya girmeliyiz, koşmamalıyız, kavga etmemeliyiz*” gibi ifadeler, çocukların sosyal etkileşim kuralları hakkında sınırlı bilgiye sahip olduklarını ve müzede nasıl davranmaları gerektiğini tam olarak bilmediklerini ortaya koymaktadır.

Müze eğitim gezisi sonrası yapılan konuşmalarla, çocukların sosyo-duygusal gelişimlerinde önemli ilerlemeler kaydedildiği gözlenmiştir. Bu süreçte çocuklar, sosyal normları daha iyi anlamış, duygularını ifade etme becerilerinin gelişmiş ve başkaları ile olan etkileşimleri daha bilinçli hale gelmişlerdir. “*Müzede koşarsak bütün heykellere çarpabiliriz onlar camların içinde olmadığı için yıkılabilirler*” gibi ifadeler, çocukların sosyal sorumluluk bilinci geliştirdiğini göstermektedir. Aynı zamanda “*Müzede bağırılmamalıyız ki başka insanlar rahatsız olmasın ama kısık sesle konuşabiliriz*” gibi ifadeler, çocukların başkalarının haklarına saygı göstermeyi öğrendiklerini ortaya koymaktadır. Çocukların empati yeteneklerinin de geliştiği görülmüştür. “*Öğretmenim müze kurallarına uymazsak sizi kaybedebiliriz, müze çok büyük bir yer, sonra ağlarız*” ifadesi, çocukların başkalarıyla işbirliği yapma ve birlikte hareket etme bilincinin arttığını göstermektedir. Bu sosyo-duygusal gelişim açısından önemli bir ilerleme olarak değerlendirilmektedir. Duygusal ifade ve başa çıkma becerilerini de gelişmeler kaydedilmiştir. “*Arkeolog olmak çok güzeldi kazı yapmak çok eğlenceliydi*” gibi ifadeler, çocukların olumlu duygularını ifade etme yeteneklerinin geliştiğini göstermektedir. Ayrıca müze deneyim sırasında yaşadıkları heyecan, merak ve hayranlık gibi duyguları net bir şekilde dile getirebilmişlerdir. Çocukların, “*Öğretmenimizin yanından ayrılmamalıyız*” gibi ifadeleri, öğretmenlerine olan güvenlerini ve onlarla birlikte hareket etme gerektiğini daha iyi kavradıklarını göstermektedir. Bu durum, çocukların sosyal bağlarını güçlendirme ve güven

geliştirme süreçlerinde ilerleme kaydettiklerini yansıtmaktadır. Bu analiz, müze gibi zengin öğrenme ortamların çocukların sosyo-duygusal gelişiminde etkili olduğunu göstermektedir. Müze eğitim gezisi, çocukların sosyal normları anlamalarını, duygularını ifade etmelerini ve sosyal etkileşim becerilerini geliştirmelerini destekleyen değerli bir deneyim olarak öne çıkmaktadır.

Müze eğitim gezisi ve öncesi yapılan konuşmaların motor gelişim analiz sonucunda; müze eğitim gezisi öncesi ve sonrası yapılan konuşmaların değerlendirilmesi, çocukların motor gelişimlerinde belirgin ilerlemeler kaydedildiğini göstermektedir. Motor gelişimi, çocukların büyük kas gruplarını kullanarak yaptığı hareketleri ve küçük kas gruplarını kullanarak gerçekleştirdiği hassas hareketleri içerir. Müze gibi etkileşimli ve uygulamalı öğrenme ortamları, bu becerilerin gelişiminde kritik bir rol oynamaktadır.

Ercan, Ahmetoğlu ve Aral (2016)' ya göre, okul öncesi dönem, görsel algı ve motor becerilerinin hızla geliştiği bir süreç olup, bu dönemin etkili ve verimli bir şekilde değerlendirilmesi büyük önem taşır. Okul öncesi eğitim, çocukların bu becerilerini desteklemekle birlikte, bu desteğin etkinliği, öğretmenin bu konudaki bilinç düzeyi, yetkinliği ve öğrencilere sunduğu fırsatlarla doğrudan ilişkilidir (Ercan, Ahmetoğlu ve Aral. 2016). Şeker ve Savaş (2023)'e göre, okul öncesi öğretmenleri ile yapılan araştırmada, okul dışı öğrenme ortamlarının çocukların problem çözme, kas gelişimi ve odaklanma becerilerinin geliştirdiğini vurgulamaktadırlar. Caput, Lončarić &Privitello (2009)' a göre, ders dışı faaliyetlerin okul öncesi çocuklarda motor başarılarını ve fiziksel okuryazarlık üzerine etkisini araştırmışlardır. Bu araştırmada, erkek çocukların genellikle kuvvet gerektiren güç ve koordinasyonda, kız çocuklarının ise dinamik güç, esneklik ve dengede daha başarılı olduklarını göstermektedir.

Müze eğitim öncesi kaba motor becerilerinde belirsizlik: Müze gezisi öncesinde çocukların müze içindeki fiziksel aktiviteleri nasıl yönetecekleri konusunda net bir anlayışa sahip olmadıkları gözlenmiştir. “*Koşmamalıyız*”, “*Hiçbir şeye dokunmamalıyız*” gibi ifadeler, çocukların müze gibi düzenli ortamlarda hareketlerini sınırlı ve kontrollü bir şekilde kullanmaları gerektiğini tam olarak kavrayamadıklarını işaret etmektedir.

İnce motor becerilerinde bilgi eksikliği: “*Resim yaparız*” gibi yorumlar, çocukların ortamında ince motor becerilerine yönelik beklentilerini ortaya koysa da, bu becerilerin yapılandırılmış aktiviteler içinde nasıl uygulanacağı konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları anlaşılmaktadır. Bu durum, çocukların müze gibi ortamlarda ince motor becerilerinin yeterince geliştirmedeğini göstermektedir.

Müze eğitim sonrası kaba motor becerilerinde gelişim: Müze ziyareti sonrası çocukların fiziksel hareketlerini daha bilinçli bir şekilde yönetmeye başladıkları görülmektedir.

“Müze içinde kesinlikle koşmamalıyız ve müze bahçesinde kazı yapmak, arkeolog olmak çok eğlenceliydi” gibi ifadeler, çocukların büyük kas gruplarını kullanarak yaptıkları hareketlerde daha dikkatli ve bilinçli hale geldiklerini ortaya koymaktadır. müze bahçesinde yapılan kazı gibi etkinlikler, çocukların denge ve koordinasyonu gerektiren hareketlerindeki gelişimini desteklemiştir.

İnce motor becerilerinde ilerleme: Çocukların ince motor becerilerini belirgin bir ilerleme kaydedilmiştir. *“Sandıktaki eşyaları dokunabildik ve resim malzemeleri çok güzeldi ama onları almamalıyız”* gibi ifadeler, çocukların ince motor becerilerini geliştirerek nesnelere daha hassas ve kontrollü bir şekilde etkileşim kurduklarını göstermektedir. Arkeolojik çalışmalarda kullanılan küçük araçlar ve nesnelere üzerine yapılan çalışmalar, çocukların göz koordinasyonu ve parmak kasları kontrolünü arttırmıştır. El göz koordinasyonundaki iyileşme: Çocuklar, müzede öğrendikleri bilgilerle kazı etkinliklerinde edindikleri deneyimler arasında bir bağlantı kurabilmişlerdir. Bu, çocukların görsel bilgileri fiziksel hareketlerle eşleştirme becerilerini geliştirdiğini ve el-göz koordinasyonu iyileştirdiğini göstermektedir. Genel olarak, müze eğitim gezisi, çocukların motor becerilerinde hem kaba hem de ince düzeyde önemli gelişmeler sağlayarak, fiziksel aktiviteleri daha bilinçli bir şekilde gerçekleştirmelerine olanak tanımış ve el göz koordinasyonlarının güçlenmesine katkıda bulunmuştur. Bu tür deneyimler, çocukların motor gelişimlerini desteklemek açısından büyük bir değer taşımaktadır.

OECD İzlenesi: Müze Tabanlı Sanat Eğitiminin Okul Öncesi Çocuklarının Görsel Algı Gelişimine Etkisi

1. Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme

Bu araştırmada, okul öncesi sanat eğitimi bağlamında müze tabanlı sanat eğitiminin çocukların görsel algı gelişimine etkisi eleştirel bir perspektifle incelenmiştir. Müze eğitim gezilerinin çocukların bilişsel, duyuşsal, motor ve dil gelişimine katkıları araştırılarak, verilerin analizi için farklı yöntemler uygulanmıştır. Araştırmacı, çocukların öğrenme süreçlerinde karşılaştıkları problemleri nasıl çözebileceklerini gözlemleyerek, onların yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerini değerlendirmiştir.

2. Yaratıcılık ve İnovasyon

Araştırmanın odak noktası, müze tabanlı sanat eğitiminin çocukların yaratıcılığını nasıl geliştirdiğini incelemektir. Çocukların müze gezileri sırasında sanat eserleriyle etkileşime geçmesi, heykel ve tarihî nesnelere tanışması onların sanatsal düşünme ve inovatif beceriler kazanmalarını sağlamıştır. Milli Eğitim

Bakanlığı'nın öğrenci gelişim kazanım planına uygun olarak hazırlanan etkinlikler, çocukların yenilikçi çözümler üretmelerine olanak tanımıştır.

3. İletişim Becerileri

Sanat eğitimsi, çocuklarla birebir etkileşim kurarak onların iletişim becerilerini geliştirmiştir. Müze eğitim gezileri sırasında ve sonrasında çocuklar, gördükleri eserleri tanımlayarak, gözlemlediklerini paylaşarak etkili bir iletişim pratiği gerçekleştirmiştir. Bu deneyimler, çocukların dil gelişimini destekleyerek ifade yeteneklerini güçlendirmiştir.

4. İşbirliği ve Takım Çalışması

Çocuklar, sanat etkinliklerini grup çalışmaları şeklinde gerçekleştirerek işbirliği yapmayı öğrenmişlerdir. Müze gezileri sırasında ve etkinliklerde takım çalışması yaparak, grup içindeki rol paylaşımını ve sorumluluk almayı deneyimlemişlerdir. Bu süreçte, ortak hedeflere ulaşma becerileri güçlendirilmiştir.

5. Bilgi Okuryazarlığı

Araştırma kapsamında çocukların, müze ortamında gözlemledikleri eserler hakkında bilgi edinme süreçleri desteklenmiştir. Çocuklar, nesnelere ve eserlere eleştirel bir bakış açısıyla analiz ederek bilgiye ulaşmayı öğrenmişlerdir.

6. Medya ve Teknoloji Okuryazarlığı

Araştırmada veri toplama sürecinde video kayıtları kullanılarak çocukların gelişimi gözlemlenmiştir. Nitel verilerin analizinde MAXQDA 2020 ve nicel verilerin analizinde SPSS 22.0 programlarının kullanılması, araştırmanın teknoloji okuryazarlığı açısından önemini ortaya koymaktadır. Çocukların görsel algı gelişimi, modern teknolojilerle desteklenen veriler aracılığıyla değerlendirilmiştir.

7. Sosyal ve Kültürel Farkındalık

Müze gezileri, çocukların farklı kültürel ve tarihî eserlerle tanışmasını sağlamıştır. Bu etkileşimler, çocukların kültürel farkındalıklarını artırmış ve global bir bakış açısı kazanmalarına yardımcı olmuştur. Araştırmada elde edilen bulgular, çocukların sanatsal ve kültürel değerleri anlamalarını desteklemektedir.

8. Öğrenmeyi Öğrenme

Çocukların müze gezilerinden edindikleri deneyimler, öğrenme süreçlerini yönlendirme ve kendi öğrenmelerini değerlendirme becerilerini geliştirmiştir.

Araştırma, öğrenme süreçlerinin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi aşamalarında çocukların aktif katılımını teşvik ederek, öğrenmeyi öğrenme becerisini desteklemiştir.

9. Esneklik ve Uyum Sağlama

Çocuklar, müze ortamında karşılaştıkları yeni durumlara hızlıca uyum sağlamış ve esnek düşünme becerileri geliştirmiştir. Araştırma süreci boyunca çocukların farklı öğrenme ortamlarına adapte olmaları gözlemlenmiş ve bu yetkinlikler desteklenmiştir.

10. Liderlik ve Sorumluluk

Araştırmacı, çocukların liderlik becerilerini gözlemlemiş ve bu becerileri geliştirmelerine yardımcı olmuştur. Sanat etkinliklerinde çocuklar, sorumluluk olarak kendi fikirlerini uygulamaya geçirme fırsatı bulmuşlardır. Bu süreçte, çocukların liderlik vasıflarını sergilemeleri ve karar alma yeteneklerini geliştirmeleri sağlanmıştır

Bu izlençe, OECD'nin eğitimde yenilikçi ve katılımcı modelleri destekleme ilkeleriyle uyumlu hazırlanmıştır.

Öneriler

Bu çalışmanın sonuçlarına dayanarak disiplinler arası bir yaklaşımla yapılacak araştırmaların, ilerideki çalışmalara ve araştırmacılara rehberlik edebileceği düşünülmektedir. Ayrıca bu araştırmanın, müze eserlerine dayalı etkinlik ve eğitim planlarının okul öncesi öğrencilerde görsel algı gelişimini artırdığını göstermiştir. Bu bağlamda, çalışmanın bulgularına ve disiplinler arası niteliğine dayanarak ileride yapılacak çalışmalara ve araştırmacılara ışık tutabilecek öneriler şu şekilde sıralanabilir:

1. Sanat eğitiminde müze nesnelere dayalı eğitime yer verilmelidir. Müze yapıtlarına dayalı etkinliklerle görsel algının geliştirilmesinin etkili olduğu göz önüne alındığında, sanat eğitimcilerinin bu tür etkinlikleri eğitim programlarına dahil etmeleri teşvik edilmelidir. Sanat eğitimi öğretmenlerine mesleki gelişim programları yönelik atölye çalışmaları, seminerler, çevrimiçi klavuzlar, dijital platformlar ve eğitim programları düzenlenmelidir.

2. Müze ve eğitim kurumları arasındaki iş birliği sağlanmalıdır. Eğitimciler, müze çalışanlarıyla iş birliği yaparak okul öncesi öğrencilerin gelişim alanlarına uygun etkinlikleri tasarlamalıdır. Bu işbirliği, öğrencilere müzelerde daha fazla uygulamalı deneyim sunacaktır.

3. Mesleki gelişim fırsatları izlenmelidir. Sanat eğitimi öğretmenleri ve okul öncesi öğretmenleri, müze tabanlı etkinlikler hakkında mesleki gelişim programlarına katılmalı, müze tabanlı sanat eğitimi konusunda farkındalıklarını artırmalıdır.

4. Öğrenci katılımını artıracak etkinlikler geliştirilmelidir. Müze gezilerinde öğrencilerin aktif katılımını teşvik eden etkinlikler tasarlanmalı, bu geziler eğitim programlarına dahil edilmelidir. Müze tabanlı sanat eğitiminde öğrenci katılımını artırıcı etkinlik tasarımları ve uygulamaları hakkında araştırmalar yapılmalıdır.

5. Eğitim paketleri geliştirilmelidir. Eğitimciler için müze yapıtlarına dayalı eğitim paketleri geliştirilmeli ve bu paketler müze gezilerinin ardından sınıf içinde de kullanılmalıdır.

6. Araştırma fırsatları izlenmelidir. Müze tabanlı sanat eğitiminin çeşitli yönlerini incelemek üzere daha fazla nitel ve nicel araştırma yapılmalı ve bu alandaki bilgiler zenginleştirilmelidir. Araştırmacılara literatüre katkı sunabilecek araştırma konuları;

- Müze tabanlı sanat eğitimi, öğrencilerin yaratıcılık ve estetik duyarlılık düzeylerini nasıl etkiler?
- Müze tabanlı sanat eğitimi, öğrencilerin sanat ve kültürel mirasa yönelik farkındalık ve ilgilerini nasıl geliştirir?

- Müze ortamında gerçekleşen sanat eğitimi, öğrencilerin öğrenmeye yönelik motivasyonunu ve katılım düzeyini nasıl şekillendirir?
- Müze tabanlı sanat eğitim süreci, öğrencilerin sosyal becerileri, işbirliği ve iletişim yetenekleri üzerinde nasıl bir etki yaratır?
- Müze tabanlı sanat eğitimi, eleştirel düşünme ve analitik becerilerin gelişimine nasıl katkı sağlar?

7. Kültürel farkındalık teşvik edilmelidir. Müze gezileri aracılığıyla çocukların kültürel mirasla ve sanatsal eserlerle daha yakından etkileşime geçmesi teşvik edilmelidir. Çocuklara eğlenceli ve etkileşimli eğitimler sunmak (interaktif sergiler, dijital müzeler, yaratıcı atölye çalışmaları). Yaş gurubuna uygun rehberli müze eğitim gezileri (rehberlik eden kişilerin, öğrenci yaş grubuna uygun dil ve yöntemler ile anlatması, eğlenceli hikayeler ve oyun temelli anlatımlar). Müze eğitimi ile ilgili evde ve okulda sanat projesi hazırlamak.

Müze yetkililerinin, öğrenciler, eğitimciler ve araştırmacılar ile verimli bir iş birliği kurabilmeleri için öneriler aşağıda sıralanmıştır:

Eğitimciler İçin Öneriler:

Çocuklara Yönelik Özel Programlar Tasarlama: Müze yetkilileri, okul öncesi çocuklara yönelik interaktif ve katılımcı sanat eğitim programları geliştirebilir. Bu programlar, çocukların dikkatini çekecek şekilde görsel ve dokunsal öğeler içermelidir.

Etkinlik Alanları Oluşturma: Müzelerde çocukların güvenli ve rahat bir şekilde keşif yapabileceği, yaratıcı etkinlikler gerçekleştirebileceği özel alanlar oluşturulabilir. Bu alanlar, sanat malzemeleri ile donatılabilir ve çocukların serbest yaratıcı etkinliklerde bulunmasına olanak tanıyabilir.

Müzeler İçin Öneriler:

Eserlerle Etkileşimi Arttırma: Sergilenen eserlerle etkileşimi sağlayan dokunmatik ekranlar, sesli rehberler ve çocukların hikâye ya da oyun yoluyla öğrenebileceği materyaller sunulabilir. Örneğin, tarihî eserler hakkında hikâye anlatımı etkinlikleri düzenlenebilir.

Müze Turları İçin Rehberlik Hizmetleri: Okul öncesi çocuklar için eğitilmiş rehberler veya sanat eğitimcileri ile yapılan turlar, çocukların meraklarını destekleyebilir. Rehberler, çocukların yaşlarına uygun açıklamalar ve sorularla süreci yönlendirebilir.

Sanat Atölyeleri ve Workshoplar: Müzede düzenlenen sanat atölyeleri, çocukların sanat eserlerinden ilham alarak kendi yaratıcı projelerini geliştirmelerini teşvik edebilir. Bu atölyeler, resim yapma, heykel oluşturma veya farklı sanat tekniklerini deneyimleme etkinliklerini içerebilir.

Öğretmenlerle İş Birliği Yapma: Müze yetkilileri, okul öncesi öğretmenlerle iş birliği yaparak müze ziyaretlerinin eğitim programlarına entegre edilmesini sağlayabilir. Müze gezileri öncesinde ve sonrasında öğretmenler tarafından kullanılacak etkinlik planları sunulabilir.

Müze Eğitim Setleri Geliştirme: Müzeden bağımsız olarak da kullanılacak, eserlerle bağlantılı eğitim kitleri hazırlanabilir. Bu kitler, çocukların müzeyi gezmeden önce veya sonra sanat eğitimi etkinliklerine katılmalarını destekleyebilir.

Araştırma İş Birliği Anlaşmaları: Müze yetkilileri, üniversiteler, sanat eğitimcileri ve araştırmacılarla resmi iş birliği protokolleri imzalayarak, müze tabanlı sanat eğitimi projelerini destekleyebilir. Bu anlaşmalar, hem araştırmacıların müzeyi daha etkin kullanmasını sağlar hem de müzenin eğitim ve araştırma odaklı bir merkez haline gelmesini teşvik eder.

Ortak Eğitim ve Seminerler: Müze yetkilileri, araştırmacılarla birlikte çocuk eğitimi, müze kullanımı ve sanat eğitimi konularında seminerler, çalıştaylar ve konferanslar düzenleyebilir. Bu etkinlikler, hem araştırmacılara çalışmalarını paylaşma olanağı sunar hem de müze çalışanlarının eğitimi için fırsatlar yaratır.

Veri ve Bulguları Paylaşma: Müze, araştırma projelerinden elde edilen verileri veya bulguları kendi eğitim programlarına entegre edebilir. Araştırma sonuçları, müze etkinliklerinin etkililiğini artırmak için bir rehber olarak kullanılabilir.

KAYNAKLAR

- Abacı, O. (2003). *Müze ve Eğitim. Eğitim Ortamları Olarak Müzeler* (K. Tezcan ve Akahmet, Eds.). T.C. Yıldız Teknik Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi Yayını (st.mze-03.001).
- Abacı, O. (2008). Eğitimde Müzelerden Yararlanma. *Muradiye Eğitim-Kültür-Sanat Dergisi*, 4(16), 58-65.
- Adu, J., & K. K. (2016). Exploring Children's Communication Through Art in The Early Years: The Role of the Teacher. *INCEDI 2016 Conference*, Accra, Ghana.
- Akamca, G. Ö., Yildirim, R. G., & Ellez, A. M. (2017). An Alternative Educational Method in Early Childhood: Museum Education. *Educational Research and Reviews*, 12(14), 688-694.
- Akaroğlu, E. G. (2014). *Sanat Eğitim Programının 6 Yaş Çocuklarının Görsel Algı Düzeylerine Etkisi* (Yayınlanmış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya, Türkiye.
- Akçin, E. (1993). Bilişsel Yeteneklerde Görsel Algılamının Rolü. İstanbul, Türkiye: Bilişsel Çalışmalar Enstitüsü.
- Akçin, N. (1993). *Okuma Becerilerinin Kazanılmasında Görsel Algısal Gelişimin Rolü* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Akdemir, B. (2006). *6-12 Yaş Arası Zihinsel Engelli Çocukların Görsel Algı Becerilerinin Değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya, Türkiye.
- Aktın, K. (2017). Okul Öncesi Dönemde Müze Eğitimi ile Çocukların Tarihsel Düşünme Becerilerinin Geliştirilmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 465-486. <https://doi.org/10.17860/mersinefd.336734>
- Alpan, G. (2013). Görsel Okuryazarlık Eğitiminin Öğretmen Adaylarının Problem Çözme Yaklaşımlarına Etkisi: *Gazi Üniversitesi örneği. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (Kefad)*, 3(2013), 111-130.
- Ambrose, T., & Paine, C. (1993). *Museum basics* (3rd ed.). London: Routledge.
- Ampartzaki, M., Kypriotaki, M., Voreadou, C., Dardioti, A., & Stathi, I. (2013). Communities of practice and participatory action research: the formation of a synergy for the development of museum programmes for early childhood. *Educational Action Research*, 21(1), 4-27.
- Arıcı, F. A. (2016). Erken Çocukluk Dil Gelişiminde Ailenin Rolü. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 1(1), 66-78. <http://dergipark.org.tr/en/download/article-file/315589>

- Arıkök, İ. (2001). *Beş-Altı Yaş Çocuklarında Görsel Algı Eğitiminin Okuma Olgunluğuna Olan Etkisinin İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Artut, K. (2004). *Okul Öncesinde Sanat Eğitimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Artut, K. (2009). *Sanat Eğitimi: Kuramları ve yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Artut, K. (2020). *Sanat Eğitimi: Kuramları ve yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aslan, N. (2023). Ortaöğretim Öğrencileri İçin Müzede Öğrenme. *Uluslararası Müze Eğitimi Dergisi*, 5("Cumhuriyetin 100. Yılında Türkiye’de Müzecilik ve Müze Eğitimi" Özel Sayısı), 161-174. <https://doi.org/10.51637/jimuseumed.1366558>
- Ata, B. (2002). *Müzelerle ve Tarihî Mekânlarla Tarih Öğretimi: Tarih öğretmenlerinin “müze eğitimine” ilişkin görüşleri* (Yayınlanmış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Atagök, T. (1999). Çağdaş Müzeciliğin Anlamı; Müze ve İlişkileri. İçinde *Yeniden Müzeciliği Düşünmek*. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Basım Yayın Merkezi Yayınları.
- Atilla, U. ve Bulut, Ü. (2017). Müze Eğitiminin Çocuğun Görsel Sanatlar Eğitimine Etkileri. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 7(3), 705-714.
- Avşar, G. ve Akkaynak, M. (2020). Sosyal Aktiviteleri Desteklenen 36-69 Aylık Çocukların Görsel Algılarına Etkisinin İncelenmesi. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 7(1), 598-622.
- Aydın, A. (1999). *Gelişim Ve Öğrenme Psikolojisi*. Ankara: Anı Yayınları
- Aydın, D. U. (2014). Sanayi-i Nefise Mektebi ve Paris Güzel Sanatlar Okulu “L’Ecole des Beaux-Arts” Üzerine Bir Değerlendirme. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6, 74-81.
- Aytaç, Ç. (1981). *Sanat ve Uygarlık* (s. 11-12). Ankara: Bizim Büro.
- Baguley, M., & MacDonald, A. (2013). The role of art in early childhood education. In J. Brown (Ed.), *Creative practices in education* (pp. 45-48). New York, NY: Creative Arts Publishing.
- Barnes, R. (2002). *Teaching Art to Young Children*. Abingdon: Routledge/Falmer.
- Bamford, A. (2007). *Kwaliteit en consistentie: arts and cultural education in flanders*. brussel: CANON Cultural Unit, Ministry of Education Flanders.
- Başak, R., & Yaman, S. (2023). Effect of Frostig visual perception training program on visual perception skills of first graders. *International Journal of Education and Literacy Studies*, 11(4), 190-204.

- Başak, R. (2023). Görsel Sanatlar Dersinin Görsel Algı Gelişimindeki Rolü ve Etkileri. *International Topkapı Congress II*, İstanbul, Turkey
- Başal, H. A. (2003). Okul Öncesi Eğitiminde Uygulamalı Çevre Eğitimi. M. Sevinç (Ed.), İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Barton, G. M., Baguley, M., & MacDonald, A. (2013). Seeing the bigger picture: Investigating the state of the arts in teacher education programs in Australia. *Australian Journal of Teacher Education*, 38(7). <http://ro.ecu.edu.au/ajte/vol38/iss7/6>
- Batı, S. (2018). Sanat Müzesi Yapımı: Okul Öncesi Bir Proje. <https://www.naeyc.org/resources/blog/making-art-museum-preschool-project>
- Beery, K. E., & Beery, N. A. (2004). *Beery VMI developmental teaching activities*. Minneapolis, MN: NCS Pearson.
- Bender, M.T. (2020). Çocuğun Sanatsal Gelişim Aşamaları, Görsel Sanatlar Öğretimi, “Sanat” (Ed.). Serdar Tuna ve Ali Osman Alakuş. (ss. 135) Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Berens, L. V. (1999). *Sixteen personality types: Descriptions for self-discovery*. Telos Publications, California. Akt., Türkçapar, 2012: 155.
- Bilton, H. (2010). *Outdoor learning in the early years: Management and innovation* (3rd ed.). New York: Routledge.
- Bingmann, M., Cutler, N., Grove, T., Huber, K., & Johnson, A. (2021). *Müze Eğitimcinin El Kitabı: Eğitimciler Başarılı Teknikleri Paylaşıyor* (C. Karadeniz & G. Sivrikaya, Çev.). Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Borun, M., & Flexer, B. K. (1983). *Planets and pulleys: Studies of class visits to science museums*. Philadelphia: Franklin Institute Science Museum.
- Bozdoğan, A. E. ve Yalçın, N. (2006). Bilim Merkezlerinin İlköğretim Öğrencilerinin Fene Karşı İlgi Düzeylerinin Değişmesine ve Akademik Başarılarına Etkisi: Enerji Parkı. *Ege Eğitim Dergisi*, 7(2), 95-114.
- Brown, J. (2008). Visual perception and daily activities. *Journal of Cognitive Psychology*, 15(3), 59-62.
- Brown, T. (2008). Factor structure of the test visual perception skills-revised (TVPS-R). *Hong Kong Journal of Occupational Therapy*, 18(1), 1-11.
- Brown, A., & Green, S. (2019). *Exploring art materials in education*. London, England: Educational Press.
- Bryant, J. C. (1997). *Perceptual and motor development in infants and children*. Londra: Mc. Millon Ltd.

- Bumin, G. (1998). Serebral Paralizili Çocuklarda Bireysel ve Grup Duyu-Algı-Motor Tedavi Yöntemlerinin Karşılaştırılması (Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, s. 72, Ankara).
- Bumin, G. (1998). *Visual Perception Problems in Children*. Ankara: Education Press.
- Butun Ayhan, A. ve Aral, N. (2016). Frostig Görsel Algı Testi'nin Türkçeye uyarlanması. *The Journal of Academic Social Science Studies*.
- Buyurgan, S. (2017). Verimli Bir Müze Ziyaretini Nasıl Gerçekleştirebiliriz? *Milli Eğitim Dergisi*, 46(214), 317-343. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/milliegitim/issue/36135/405940>
- Buyurgan, S. ve Buyurgan, U. (2019). *Sanat Eğitimi Ve Öğretimi* (5. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Aygün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (21. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Caput-Joginica, R., Lončarić, D. & Privitello, S. (2009). Extracurricular Sports Activities in Preschool Children: Impact on Motor Achievements and Physical Literacy. *Hrvatski športskomedicinski vjesnik*, 24 (2), 82-87. <https://hrcak.srce.hr/47833>
- Cengiz, Ö. (2002). *5.6-6 Yaş Çocuklarının Görsel Algı Gelişimini Destekleyici Eğitim Programının Etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Children (2022). Sensory processing impairments in children with developmental coordination disorder. Retrieved from MDPI.
- Clements, D. H. (1999). Küçük Çocuklarda Geometrik ve Mekansal Düşünme. In Copley, J. V. (Ed.), *İlk yıllarda matematik*. Reston, VA: Ulusal Matematik Öğretmenleri Konseyi.
- Cole, E. (1990). The museum and me: An early childhood art education model. https://www.academia.edu/80509540/The_Museum_and_Me_An_Early_Childhood_Art_Education_Model
- Cole, E., & Schaefer, C. (1990). Can young children be art critics? *Young Children*, 45(2), 33-38.
- Cook, J. L., & Cook, G. (2005). *Child development: Principles and perspectives*. Boston, MA: Pearson.
- Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2021). *Araştırma Tasarımı: Nitel, Nicel Ve Karma Yöntem Yaklaşımları* (E. Karadağ, Çev. Ed.), Beşinci Basımdan Çeviri. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Cüceloğlu, D. (1998). *İnsan ve Davranışı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

- Çağlayan, E. (2018). Temel Sanat Eğitiminde Renk Olgusu. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 22-34. <https://doi.org/10.15869/itobiad.348445>
- Çakıroğlu Wilbrandt, E. (2015). *Maria Montessori Yöntemiyle Çocuk Eğitimi Sanatı: Eğitimciler ve Ebeveynler İçin El Kitabı*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Çelebi, E. (2000). *S.H.Ç.E.K'ye Bağlı Kurum Yuvalarında Kalan Korunmaya Muhtaç Beş-Altı Yaş Grubu Çocukların İnsan Figürü Çizimlerine Görsel Sanat Eğitiminin Etkisinin İncelenmesi* (Doktora tezi), Hacettepe Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Çetin, S., Sultanoğlu, S. ve Aral, N. (2015). Duyuların Gelişimi. In Yıldız Bıçakçı, M. (Ed.), *Bebeklik ve İlk Çocukluk Döneminde (0-36 ay) Gelişim Duyuların Gelişimi ve Desteklenmesi* (pp. 205-222). Ankara: Eğiten Kitap Yayınevi.
- Çıldır, Z. (2014). Türkiye’de Bir Eğitim Ortamı Olarak Müzelerin Kullanımına İlişkin Eğitimciler Tarafından Hazırlanan Raporlar. *Folklor/Edebiyat*, 20(79), 179-188.
- Çibuk, K. (2019). *Kocaeli Müzesi Amphora Koleksiyonu* (Yüksek Lisans Tezi) Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli, Türkiye.
- Dağal, A. B. ve Bayındır, D. (2016). Okul Öncesi Dönem Çocuklarla Yapılan Müze Gezilerinin Müzelere Karşı Olumlu Duygu ve Bilgi Düzeylerine Etkisi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6, 264-281.
- De Backer, F., Hossain, A., & Verpoest, I. (2014). *Müzelerde Eser Restorasyonu ve Korunması*. İstanbul: ABC Yayıncılık.
- De Backer, F., Peeters, J., Buffel, T., Kindekens, A., Reina, V. R., Elias, W., & Lombaerts, K. (2014). An integrative approach for visual arts mediation in museums. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 143, 743-749.
- De Cuir-Gunby, J. T., Marshall, P. L., & McCulloch, A. W. (2011). Developing and using a codebook for the analysis of interview data: An example from a professional development research project. *Field Methods*, 23(2), 136-155. <https://doi.org/10.1177/1525822X10388468>
- Demirci, A. (2010). Görsel Algı Eğitiminin Beş-Altı Yaş Çocuklarının Görsel Algı Gelişimlerine Etkisi (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Demirel, Ş. (2010). Çocuk, Çocuğun Gelişim Özellikleri, İhtiyaçları ve İlgi Alanları. Ş. Demirel (Ed.), *Edebî Metinlerle Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2005). Introduction: The discipline and practice of qualitative research. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *The Sage handbook of qualitative research* (3rd ed., pp. 1-32). Thousands Oaks, CA: SAGE Publications, Inc.
- Dilli, R. ve Dümenci, S. (2015). Okul Öncesi Dönemi Çocuklarına Anadolu'da Yaşamış Nesli Tükenmiş Hayvanların Öğretilmesinde Müze Eğitiminin Etkisi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 40(181), 217-230. <https://doi.org/10.15390/EB.2015.4653>
- Dılmaç, O., & İnal, E. (2020). Sanat Galerisi Ziyaretlerinde Gerçekleştirilen Aktif Öğrenme Etkinliklerinin 4-6 Yaş Arası Çocukların Görsel Algılarına Etkisi. *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 26(45), 499-510.
- Direkci, B. ve Yavuz, M. (2018). 1-8. Sınıflar Türkçe Dersi Öğretim Programı Kazanımlarının Sarmal Programlama Yaklaşımı Açısından İncelenmesi. *Turkish Studies*, 13(7), 583-599. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.14505>
- Dönmez, B., Çağlayan, N., Dinçer, A., Dereobalı, N., Gümüşçü, Ş., & Pişkin, Ü. (2000). *Okul Öncesi Dönemde Dil Gelişimi Etkinlikleri*. Ankara: Sim Matbaası.
- Driscoll, M., & Nagel, N. (2005). Planning effective museum education trips. *Journal of Museum Education*, 20(1), 101-104.
- Duru, H. (2008). *Gelişimsel Görsel Algı Testi-2'nin 6 Yaş Çocukları İçin Güvenirlilik ve Geçerlik Ön Çalışması* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Eagleman, D. (2016). *Beyin: Senin Hikayen*. İstanbul: Domingo. ISBN: 9786054729692.
- Edwards, L. C., & Nabors, M. L. (1993). The creative art process: What it is and what it is not. *Young Children*, 48(3), 77-81.
- Eisner, E. (1991). *The Enlightened Eye: Qualitative Inquiry and the Enhancement of Educational Practice*. Toronto: Macmillan Publishers.
- Ercan, Z. G., & Aral, N. (2011). Anasınıfı Çocuklarının Görsel-Motor Koordinasyon Gelişimine Görsel Algı Eğitiminin Etkisinin İncelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(3), 443-465.
- Ercan, Z. G., Ahmetoğlu, E ve Aral N. (2016). Görsel Algı Eğitiminin Beş-Altı Yaş Grubundaki Çocukların Görsel-Motor Bütünlük Becerilerine Etkisi. *The Journal of Academic Social Science Studies*. 7(48), 319-332.
- Ergin, M. (2020). *Müze ve Eğitim: Toplumsal Fayda Sağlayan Yapılar* (p. 34). Ankara: Eğitim Yayınevi.
- Erinç, S. (2004). *Sanatın Boyutları*. Ankara: Ütopya Yayınları.

- Ersoy, A. (1993). Sanat Eğitimi Genel Eğitime Katkısı. *Eğitim Bilimleri Birinci Kongresi, Eğitim Programları ve Öğretim*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Ergun, A. (1995). *Hemiplejik Hastalarda Duyu-Algı-Motor Fonksiyonlarının İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Ewing, R. (2010). *The arts and australian education: realising potential*. Camberwell, Australia: Australian Council for Educational Research.
- Fantini, A. E. (1985). İki Dilli Bir Çocuğun Dil Edinimi: Sosyodilbilimsel Bir Bakış Açısı (On Yaşına Kadar). *Multilingual Matters*, 17.
- Ferah, A. (2007). *Türkçe İlk Okuma Yazmayı Öğrenme* (3rd ed.). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Fırat, M., Yurdakul, İ. K. ve Ersoy, A. (2014). Bir Eğitim Teknolojisi Araştırmasına Dayalı Olarak Karma Yöntem Araştırması Deneyimi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 2(1), 64-85. <https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.2s3m>
- Foreman-Peck, L., & Travers, K. (2013). What is distinctive about museum pedagogy and how can museums best support learning in schools? An action research inquiry into the practice of three regional museums. *Educational Action Research*, 21(1), 28-41. <https://doi.org/10.1080/09650792.2013.761924>
- Frostig, M. (1964). *Developmental Test of Visual Perception*. Palo Alto, CA: Consulting Psychologists Press.
- Frostig, M., Lefever, W., & Whittlesey, J. (1963). Disturbances in visual perception. *The Journal of Educational Research*, 57(3), 87-100.
- Frostig, M., Lefever, D. W., & Whittlesey, J. R. (1963). The Marianne Frostig developmental test of visual perception. *American Journal of Occupational Therapy*, 17(6), 328-335.
- Gallahue, D. L., Ozmun, J. C., & Goodway, J. D. (2014). *Motor Gelişimi Anlamak: Bebekler, Çocuklar, Ergenler, Yetişkinler* (Çev. D. S. Özer ve A. Aktop). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Gander, M. J., & Gardiner, H. (2007). *Çocuk ve Ergen Gelişimi* (A. Dönmez, H. N. Çelen, & B. Onur, çev.) (6th ed.). İstanbul: İmge Kitabevi.
- Genç, Ş. (2003). 5-6 Yaş Çocukların Görsel Algı Becerilerinin Şekil ve Zemin Algılaması Yönünden Geliştirilmesi. *Mesleki Eğitim Dergisi*, 5(9), 93-108.
- Gençaydın, Z. (1987). Resim-İş Eğitiminin Amaç ve İlkeleri. In B. Özer (Ed.), *Güzel Sanatlar Eğitimi*. Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Gibson, E.J.,(2000), *Perceptual Learning in Development: Some Basic Concepts* *Ecological Psychology*, 12(4), 295-300

- Görener, (2006). *Beş-Altı Yaş Grubu Çocuklarda Yapılandırılmış Görsel Sanat Eğitiminin Görsel Algılamaya Etkisinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Görgeç, İ. (1999). Bilgiyi İşleme Kuramına Göre Öğrenme ve Bellek. *Milli Eğitim*, (141), 54-57.
- Griffin, J. (2004). Research on students and museums: Looking more closely at the students in school groups. DOI: 10.1002/sce.20018 Published online in Wiley InterScience (www.interscience.wiley.com).
- Grove, C. (2013). Adults' Expectations and perceptions of a visit while accompanying a child to a children's museum (Master's thesis). ProQuest Dissertations & Theses Global database. (UMI No. 1542181).
- Gül, S. ve Nizam, Ö. K. (2021). Sosyal Bilimlerde İçerik ve Söylem Analizi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 42(1-2), 182.
- Gülay, H. (2010). *Okul Öncesi Dönemde Akran İlişkileri*. Pegem Akademi, Ankara.
- Güleç, S. ve Alkış, S. (2003). Sosyal bilgiler öğretiminde müze gezilerini iletişimsel boyutu. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, XVII(1), 63-78.
- Hackett, A. (2014). Zigging and zooming all over the place: Young children's meaning making and movement in the museum. *Journal of Early Childhood Literacy*, 14(1), 5-27. <https://doi.org/10.1177/1468798412453730>
- Harris, T. (2020). *Creative drawing in education*. Boston, MA: Fine Arts Academic Press.
- Hein, G. E. (2004). John Dewey and museum education. *The Museum Journal*, 47, 413-427.
- Ho, W. C., Tang, M. M. M., Fu, C. W., Leung, K. Y., Pang, P. C. K., & Cheong, A. M. Y. (2015). Relationship between vision and visual perception in Hong Kong preschoolers. *Optometry and Vision Science*, 92(5), 623-631.
- Hood Museum of Art (2021). Retrieved from <https://hoodmuseum.dartmouth.edu/explore/print-archive/hood-museum-art-quarterly-spring-summer-2021/> adresinden alınmıştır.
- ICOM (2022). Museum definition. Retrieved from <https://icom.museum/en/resources/standardguidelines/museum-definition/> adresinden alınmıştır
- İlhan, A. (2017). Müze Eğitimi Alanında Yapılmış Tezler. *Yaratıcı Drama Dergisi "MüzeÖzelSayısı"*, 93-104. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/ydrama/issue/60246/876513>

- ICOM. (2022). ICOM approves a new museum definition. *International Council of Museums*.
- (ICOM). (1974). Museum definition and responsibilities. In *Proceedings of the ICOM General Conference*, Copenhagen, Denmark.
- İlhan, A. (2017). Müze Eğitimi Alanında Yapılmış Tezler. *Yaratıcı Drama Dergisi "MüzeÖzelSayısı,"* 93-104. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/ydrama/issue/60246/876513>
- İlhan, A., & Okvuran, A. (2000). Bir Eğitim Ortamı Olarak Müzeler. N. Aslan (Ed.), *Dramaya merhaba*. Ankara: Oluşum Yayınları.
- İlhan, A., Artar, M., Okvuran, A., & Karadeniz, C. (2011). *Müze Eğitimi Modülü*. Ankara: UNICEF Yayınları, Yorum Matbaacılık.
- İlhan, A., Artar, M., Okvuran, A., & Karadeniz, C. (2014). Museum training programme in Turkey: Story of Friendship Train and children's education rooms in the museums. *Creative Education*, 5, 1725-1732. <https://doi.org/10.4236/ce.2014.519192>
- İnceoğlu, M. (2004). *Tutum-Algı İletişim*. Ankara: Elips Kitap.
- Johnson, R., & Brown, L. (2018). *Effective methods for promoting visual motor skills in early childhood education*. London, UK: Academic Press.
- Kamirloff-Smith, A. (1990). Constraints on representational change. *Cognition*, 34(1), 57-83.
- Karaca, N. H., Şenol, F. B., Akyol, T. ve Can Yaşar, M. (2018). Anasınıfına Devam Eden Çocuklar İçin Bir Müze Gezisi Örneği. *Çocuk ve Gelişim Dergisi*, 2(2), 13-25. <https://doi.org/10.36731/cg.483742>
- Karadeniz, C. (2020). Çağdaş Müze. In M. Karadağ (Ed.), *Güzel Sanatlar Teori, Güncel Araştırmalar ve Yeni Eğilimler* (pp. 144-173). Karadağ: İvpe.
- Karoğlu, H. ve Ünüvar, P. (2017). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Gelişim Özellikleri ve Sosyal Beceri Düzeyleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (43), 231-254. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/353441>
- Kaymak, S. (1995). *Yuvaya Giden Beş Yaşındaki Çocuklarla Dikkat Toplama Çalışmaları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Keleş, V. (2003). Modern Müzecilik ve Türk Müzeciliği. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(1-2).
- Kılıç, G. Ö. (2004). *Ailesiyle Birlikte Yaşayan ve Çocuk Yuvasında Kalan Çocukların Görsel Algılama Davranışı ile Okul Olgunluğu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye. Yükseköğretim Tez Merkezi veri tabanından (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>).

- Kırıçoğlu, O. T. (2002). *Sanatta Eğitim Görmek Anlamak Yaratmak* (2. baskı). Ankara: Pegem Yayınları.
- Kristinsdottir, S. (2017). Designing Museum Education Plans: Goals and Methods. *International Journal of Museum Studies*, 25(4), 59-62.
- Koç, E. (2002). *Görsel Algı Becerilerinin Gelişimine Yönelik Örnek Bir Program Modelinin Hazırlanması ve Anasınıfı ocuklarında Görsel Algı Gelişimine Etkisinin İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye. Yuksekogretim Tez Merkezi veri tabanından (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>).
- Kol, S. (2011). Erken ocuklukta Bilişsel Gelişim ve Dil Gelişimi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(21), 1-21.
- Lethbridge, J. (2013). Language Learning Begins in the Womb. *The Conversation*. Erişim adresi: <https://theconversation.com/language-learning-begins-in-the-womb-17450>
- Lewis, M. (2016). *Sculpture and Modeling for Students*. Berlin, Germany: Art Education International.
- Malchiodi, C. A. (2005). *ocukların Resimlerini Anlamak* (ev. T. Yurtbay). İstanb­ul: Epsilon Yayıncılık.
- Mangır, M. ve ağatay, A. N. (1990). Anaokuluna ve Anasınıfına Devam Eden Beş-Altı Yaş Grubu ocuklarında Görsel Algılama ve Zeka İlişkisinin İncelenmesi. *Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları*, (1171), 6-13.
- Marcus, A. S. (2007). Representing the Past and Reflecting the Present: Museums, Memorials, and the Secondary History Classroom. *Social Studies*, 98(3), 105-110. <http://dx.doi.org/10.3200/TSSS.98.3.105-110>
- Marcus, A. S., Stoddard, J. D., ve Woodward, W. W. (2012). *Teaching History with Museums: Strategies for K-12 Social Studies*. Routledge, Taylor & Francis Group.
- Marr, D., Windsor, M. M., & Cermak, S. (2011). El Yazısı Hazırlığı: Anaokulu Yılında Konumlar Ve Görsel-Motor Beceriler. *Erken ocukluk Araştırması ve Uygulaması*, 3(1), 1-16.
- Mather, G. (2018). *Foundations of Sensation and Perception* (Canan S. & Dokuyucu R., ev.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- MEB. (2013). Türkiye'deki Okul Öncesi Eğitim Programları. *Milli Eğitim Bakanlığı Raporu*. meb.mevzuat.gov.tr. (n.d.). Okul öncesi eğitim mevzuatı.
- MEB. (2015). ocuk Gelişimi ve Eğitimi Modulu, 0-72 Ay Bilişsel Gelişim. Ankara: Millî Eğitim Basımevi.

- Mercin, L. (2002). *Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Müzelerin Sanat Eğitimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Yönetici ve Öğretmenlerin Görüşlerinin Değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye. Yükseköğretim Tez Merkezi veri tabanından (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>).
- Mertoğlu, H. (2019). Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Farklı Öğrenme Ortamlarında Gerçekleştirdikleri Okul Dışı Etkinliklere İlişkin Görüşleri. *İnformal Ortamlarda Araştırmalar Dergisi*, 4(1), 37-60. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/741611>
- Miller, K. (2018). *Collage And Mixed Media İn Art Education*. San Francisco, CA: Collage Press.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2013). Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, Okul Öncesi Eğitim Programı Modülü. Ankara: Millî Eğitim Basımevi.
- Miota (2022). Assessment and Intervention of Visual Perception and Cognition. Retrieved from Miota.
- Morgan, T. C. (1995). *Psikolojiye Giriş* (H. Arıcı ve diğerleri, Çev.). Ankara: Meteksan A.Ş.
- Munley, M. E., & Center, S. E. E. (2012). Early Learning in Museums. A Review of Literature.
- Nazlı, S. (2016). Türk Polis Akademisi Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programı Politikası. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(35), 388. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/852517>
- Nikoltsos, C. (2000). *The Art of Teaching Art in Early Childhood Education*. ASHE-ERIC Higher Education Report The George Washington University, One Dupont Circle, Suite 630, Dept. RC, Washington, DC 20036-1183. Erişim adresi: <https://eric.ed.gov/?id=ED443575>
- Oktay, A. (1998). Okul Öncesi Eğitim Kurumları ve Çocuğun Gelişimi Üzerindeki Etkileri. *Anne-Baba ve Çocuk Rehberi*. İstanbul: Beyaz Gemi.
- Okvuran, A., & Güneröz, C. (2023). Erken Çocukluk Sanat Eğitiminde Müzeler. D. Acer (Ed.), *Erken Çocuklukta Yaratıcılık ve Sanat* (pp. 263-304). Ankara: Eğiten Kitap Basım Evi. ISBN 978-625-6480-78-0.
- Okvuran, A., & Karadeniz, C. (2021). Öğretmenin Müze Eğitimine Etkisi ve Türkiye'de Yeni Nesil Okul-Müze İşbirliğinin Tasarımı. *Müze Yönetimi ve Küratörlük*, 37(1), 17-43. <https://doi.org/10.1080/09647775.2021.1914138>
- Onur, B. (2012). Çağdaş Müze Eğitim ve Gelişim. *Müze psikolojisine giriş*. Ankara: İmge Yayınevi.

- Onur, B. (2012). Müze Ziyaretlerinin Öğretmenler ve Öğrenciler İçin Eğitimsel Faydaları. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 18(3), 78-81.
- Othman, M. K., Aman, S., Anuar, N. N., & Ahmad, I. (2021). Improving Children's Cultural Heritage Experience Using Game-Based Learning at a Living Museum. *Journal on Computing and Cultural Heritage (JOCCH)*, 14(3), 1-24.
- Önder, A., Abacı, O. ve Kamaraj, İ. (2009). Müzelerin Eğitim Amaçlı Kullanımı Projesi: İstanbul Arkeoloji Müzesi'ndeki Marmara Örneklemini. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(25), 103-117. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/pauefd/issue/11118/132962>
- Özat-Erdem, N. (2010). Öğrenme Güçlüğü Yaşayan Çocuklarda Frostig Görsel Algı Eğitim Programının Etkisi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bolu. Türkiye. Yükseköğretim Tez Merkezi veri tabanından (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>).
- Özdağ, D. E. (2019). Okul Öncesi Dönemde Yaratıcılık ve Seramik Eğitimi. *Journal of International Social Research*, 12(63).
- Özsoy, V. (2015). *Görsel Sanatlar Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Özsoy, V. ve Alakuş, A. O. (2017). *Görsel Sanatlar Eğitiminde Özel Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Öztürk Samur, A., Koçyiğit, S., İnci, E., Aydoğan, S. ve Başara Baydilek, N. (2013). Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Çocuklara Uygulanan Müze Eğitimi: Pilot uygulama. *International Symposium on Changes and New Trends in Education*, 414.
- Ünver, E. (2016). Neden ve Nasıl Sanat Eğitimi. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 5(23), 865-878.
- Paris, S. G., Yambor, K. M., & Packard, B. (1998). Hands-on Biology: A Museum-School-University Partnership For Enhancing Students' Interest and Learning in Science. *The Elementary School Journal*, 98(3), 267-289.
- Pekçetin, S. (2015). *Prematüre Bebeklerde Duyu Bütünleme Müdahale Programının Duyusal İşleme, Emosyonel ve Adaptif Cevaplar Üzerine Etkisi* (Doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara. Türkiye. Yükseköğretim Tez Merkezi veri tabanından (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>).
- Piscitelli, B. (2001). Young Children's Interactive Experiences in Museums: Engaged, Embedded and Empowered Learners. *Curator: Museum Journal*, 44, 224-229.

- Piscitelli, B., & Anderson, D. (2002). Young Children's Perspectives of Museum Settings and Experiences. *Museum Management and Curatorship*, 19, 269-282.
- Piscitelli, B., Weier, K., & Everett, M. (2003). Museums and Young Children: Partners in Learning About the World. In S. Wright (Ed.), *The Arts and Young Children* (s. 167-192). Sydney: Prentice-Hall.
- Read, H. (1981). *Sanat ve Toplum*, Ümran Yayınevi, İstanbul
- Richard, B., & Treichel, C. J. (2013). Increasing Secondary Teachers' Capacity to Integrate the arts. *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas*, 86(6), 224-228. <https://doi.org/10.1080/00098655.2013.826488>
- Richardson, A. S. (1982). Arts Means Language. *Art Education*, 35(5), 10-15.
- Robinson, E. (2021). *Drawing Techniques and art Materials*. Toronto, Canada: Creative Learning Press.
- San, İ. (1977). *Sanatsal Yaratma, Çocukta Yaratıcılık*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- San, İ. (1985). *Sanat ve Eğitim*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları
- San, İ. (2010). *Sanat Eğitimi Kuramları* (3. Baskı). Ankara: Ütopya Yayınevi.
- San, İ. (2021). *Yaratıcı Drama ve Müze Sanatlar Eğitimi* (2. Baskı). İstanbul: Yeniinsan Yayınları.
- Schaaf, R., & Miller, L. (2005). Duyusal Gelişim ve Nörolojik Süreçler. *Psikoloji Dergisi*, 98.
- Senemoğlu, N. (1989). Dil Gelişimi ve Eğitim Ortamları. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları*, 67.
- Senemoğlu, N. (2000). Görsel Algıda Şekil-Zemin Ayrımı. *Psikoloji Araştırmaları*, 103.
- Sever, M. (2018). Resimli Kitaplar ve Çocukların Görsel Zekâsı. *Çocuk Gelişimi Dergisi*, 61.
- Sheppard, B. (2001). Museums, Libraries and the 21st Century Learner. *Institute of Libraries and Museum Services*, Washington, DC.
- Sivrikaya, A., & Güneröz, N. (2022). Müze Eğitimcisi ve Görevleri. *Sanat ve Kültür Dergisi*, 25.
- Smetana, J. G., Schlagman, N., & Adams, P. W. (1993). Preschool Children's Judgments About Hypothetical and Actual Transgressions. *Child Development*, 64(1), 202-214.
- Smith, J. (2008). *Art education: Exploring the Disciplines*. *Educational Psychology Review*, 20(2), 123-140.

- Smith, J. (2017). *Art Education Tools and Techniques*. New York, NY: Creative Arts Publishing.
- Smith, J. (2017). *Early Childhood Development: A Comprehensive Guide*. New York, NY: Creative Arts Publishing.
- Smith, J. (2020). *Child Development and Visual-Motor Integration*. New York, NY: Educational Publishers.
- Spence, C. (2020). Senses of Place: Architectural Design for the Multisensory Mind. *Cognitive Research: Principles and Implications*, 5(1), 46.
- Stahl, S. A., & Miller, P. D. (1989). Whole language and language experience approaches for beginning reading: A quantitative research synthesis. *Review of Educational Research*, 59(1), 87-116.
- Sortor, A. (2003). Görsel Algı Gelişimi ve Eğitim. *Psikoloji Araştırmaları*, 80.
- Sökmen, S. (1994). *Beş Yaş Algı Gelişimi (Frostig Görsel Algı Testi Güvenirlilik Çalışması)* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul. Türkiye Yükseköğretim Tez Merkezi veri tabanından (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>).
- Sönmez, V. (2000). Bilişsel Gelişim ve Çevresel Etkiler. *Psikoloji Araştırmaları Dergisi*, 89.
- Sönmez, V. (2017). *Eğitim Felsefesi* (s. 123). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Spence, C. (2020). Visual Perception and Spatial Awareness. *Journal of Cognitive Psychology*, 32(2), 125-140.
- Stronck, D. R. (1983). The Comparative Effects of Different Museum Tours on Children's Attitudes and Learning. *Journal of Research in Science Teaching*, 20(4), 283-290.
- Su, Y. (2022). Okul Öncesi Eğitimde Müzelerin Etkin Kullanımı. *Journal of Sustainable Education Studies*, 3(2), 97-110.
- Synodi, E. (2014). Verbal Communication in Museum Programs for Young Children: Perspectives from Greece and the U.K. <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00094056.2014.894814?journalCode=uced20>
- Şahin, D. (2020). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görsel Sanat Etkinliklerine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 10(21), 71-85. <https://doi.org/10.16950/ijjad.676880>
- Şahin, M. (2012). Erken Çocukluk Döneminde Gelişimsel Özellikler. İstanbul: Eğitim Yayınları.
- Şeker, P. T. ve Savaş, Ö. (2023). Okul Dışı Öğrenme Ortamlarına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 64-83. <https://doi.org/10.34056/aujef.1118257>

- Tansuğ, S. (1993). Osmanlı ve Cumhuriyet Döneminde Sanat Eğitimi. *Sanat Tarihi Dergisi*, 54, 132.
- Tavşancıl, E. (2006). Tutumların Ölçülmesi ve SPSS İle Veri Analizi. Nobel Yayınları. (s. 110).
- Temel, F., Efe, M., & Altan, R. Y. (2024). Okul Öncesi Dönemde Görsel Algı ve Yazı Farkındalığı Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 25(1), 50-64.
- Tercan, H., Dursun, Ş. S. ve Yıldız Bıçakçı, M. (2015). *Bebeklik ve İlk Çocukluk Dönemi Tipik (Normal) Gelişim Gösteren Çocukların Gelişimsel Özellikleri. Bebeklik ve İlk Çocukluk Döneminde (0-36 Ay) Gelişim, Duyuların Gelişimi ve Desteklenmesi* (Ed. M. Yıldız Bıçakçı). Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Tezcan Akmehmet, K. ve Ödekan, A. (2006). Historical Development of Museum Education. *ITU Journal of Social Sciences*, 3(1), 47-58.
- Todd, R. J. (2010). *Curriculum Integration. Learning in a Changing World*. Victoria, 3124, Australia.
- Tseng, M. H., & Chow, S. M. (2000). Perceptual-Motor Function of School-Age Children with Slow Handwriting Speed. *American Journal of Occupational Therapy*, 54, 83-88.
- Tseng, H. M., & Chow, C. (2000). Visual Perception in Communication and Exploration. *International Journal of Cognitive Development*, 22(2), 85-88.
- Tuğrul, B., Aral, N., Erkan, S. ve Etikan, İ. (2001). Altı Yaşındaki Çocukların Görsel Algı Düzeylerine Frostig Gelişimsel Görsel Algı Eğitim Programının Etkisinin İncelenmesi. *Journal of Qafqaz University*, 8, 67-84.
- Türkcan, B. (2013). Çocukların Resimlerinin Analizinde Göstergibilimsel Bir Yaklaşım. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(1), 585-607.
- Türkcan, B. (2020). Görsel Sanatlar Öğretimi “Sanat”. Serdar Tuna ve Ali Osman Alakuş (Ed.), (ss. 1). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Türkçapar, H. M. ve Taymur, İ. (2012). Kişilik: Tanımı, sınıflaması ve değerlendirmesi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry*, 4(2), 154-177. <https://doi.org/10.5455/cap.20120410>
- UNICEF. <https://panel.unicef.org.tr/vera/app/var/files/e/t/etkinlikpaketi.pdf>
- Usbaş, H. (2010). Okul Öncesi Eğitimde Müzelerden Yararlanma Programının 6 Yaş Çocukları Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi (Doktora tezi). Marmara Üniversitesi, Türkiye. Yükseköğretim Tez Merkezi veri tabanından (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>).

- Ünver, E. (2002). *Sanat Eğitimi*, “Sanat” (1. Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Ünver, M. (2016). *Eğitimde Yaratıcılık ve Sanat Eğitimi*. Ankara: Eğitim Bilimleri Yayınları.
- Vecera, S. P., Vogel, E. K., & Woodman, G. F. (2002). Alt Bölge: Şekil-Zemin Ataması İçin Yeni Bir İpucu. *Deneyisel Psikoloji Dergisi: Genel*, 131(2), 194.
- Weiss, G. (1993). From Skills to Expression: The Arts in the Early Years of Schools 1880-1970. *Australian Art Education*, 16(2), 32-38.
- Weil, M. J., & Amundson, S. J. C. (1994). Anaokulu Çocuklarında Görsel-Motor ve El Yazısı Becerileri Arasındaki İlişki. *Amerikan Mesleki Terapi Dergisi*, 48(11), 982-988. <https://doi.org/10.5014/ajot.48.11.982>
- White, R. (2015). *Art Supplies and Their Educational Impact*. Chicago, IL: Art Education Journal.
- Wood, J. (2001). Issues and Trends in e Fall. http://homepages.stmartin.edu/fac_staff/belinda/ece_research/JW.POF [11/07/2006].
- Yanar, A., Karadeniz, C., & Karaöz, B. T. (2021). Müzelerin Geleceğine Dijital Bir Bakış: Bir Çevrim İçi Serginin Çağdaş Müzecilik Yaklaşımlarıyla Analizi. *Unimuseum*, 4(1), 1-9.
- Yanar, A. ve Karadeniz, C. (2020). Müzelerde Pandemiyle Bütünleşme ve Dijital Koleksiyonlar. M. Yılmaz (Ed.), *Güzel Sanatlar*, (pp. 114-143). Cetinje-Karadağ ISBN • 978-9940-46-040-2
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (1999). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (Genişletilmiş 1. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., & Simsek, H. (1999). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (10. baski: 2016). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, S., Akman, B., & Alabay, E. (2012). Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Sunulan Montessori Ve Mandala Eğitiminin Görsel Algılama Davranışlarına Etkisinin İncelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 92-103.
- Yıldız, B. (2009). *Üç-Boyutlu Sanal Ortam ve Somut Materyal Kullanımının Uzamsal Görselleştirme ve Zihinsel Döndürme Becerilerine Etkileri*. (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara, Türkiye. Yükseköğretim Tez Merkezi veri tabanından (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>).
- Yolcu, E. (2020). Çocuğun Sanatsal Gelişim Aşamaları, Görsel Sanatlar Öğretimi, “Sanat” (Ed.). Serdar Tuna ve Ali Osman Alakuş. (ss. 224) Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

- Yukay Yüksel, M. ve Yurtsever Kılıçgün, M. (2014). Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden 4-5 Yaş Grubu Çocukların Görsel Algı Gelişimlerine Frostig Gelişimsel Görsel Algı Eğitim Programının Etkisi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 36(36), 193-211.
- Yüksel, M. Y. ve Kılıçgün, M. Y. (2012). Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden 4-5 Yaş Grubu Çocukların Görsel Algı Gelişimlerine Frostig Gelişimsel Görsel Algı Eğitim Programının Etkisi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 36(36), 193-211.

ÖZGEÇMİŞ

İş Deneyimi :

Unvan	Görev Yeri	Yıl
Öğr. Gör.	Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	2021-2024
Öğr. Gör.	Dicle Üniversitesi	2019-2021
Öğretmen	Yediiklim Koleji	2017-2019

Akademik Bilgiler

Öğrenim Durumu:

Derece	Bölüm/Program	Üniversite	Yıl
Doktora	Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Güzel Sanatlar Eğitimi Programı	Ankara Üniversitesi	2024
Yüksek Lisans	Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Güzel Sanatlar Eğitimi Programı	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	2018
Lisans	Mesleki Eğitim Fakültesi- Çiçek-Örgü Dokuma Öğretmenliği	Selçuk Üniversitesi	2000

Yayınlar:

- Noyat, Ş. (2024). Müze Tabanlı Sanat Eğitiminin Okul Öncesi Çocuğunun Görsel Algı Gelişimine Etkisi. (Yayınlanmış Doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye
- Noyat, Ş. (2018). Görsel Sanatlar Eğitiminde Montessori Eğitimi Yaklaşımının, Okul Öncesi Çocuklarının Yaratıcılık Gelişimlerine Etkisi. (Yayınlanmış Yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun, Türkiye
- Noyat Ş. (2024). Okul Öncesi Sanat Eğitimi Dersi ile Seramik Sanatı Üzerine Değerlendirme. Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi 2024, 7(7): DOI:10.26677/TR1010.2024. ISSN: 2667-422X Dergi web sayfası: www.sobibder.org
- Noyat, Ş. (2023). Sanat Eğitimi İle Okulda Müze Projesi. Uluslararası InSEA Dünya Kongresi Sözlü Sunum Bildiri
- Noyat, Ş. (2020). Okul Öncesi Öğrencilerin Sanat Eğitimi Dersinde, Üç Boyutlu Tasarım Çalışmasında Montessori Yaklaşım Yöntemi. Uluslararası Pegem Eğitim Kongresi (İpcedu 2020), Doi: 10.14527/9786257228992 (Tam Metin Bildiri/Sözlü Sunum)(Yayın No:6962759)
- Noyat, Ş. (2019). Diyarbakır’da Yok Olmaya Yüz Tutmuş El Sanatlarından Dokuma Nazarlık. Anadolu 2. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi (Özet Bildiri/Sözlü Sunum)(Yayın No:5744588)
- Noyat, Ş. ve Kaya R. (2019). Güzel Sanatlar Eğitiminin Görsel Sanatlar Dersinde Okul Öncesi Çocukların Yaratıcılık Gelişimlerine Etkisi.. Anadolu Kongreleri 1. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi (Tam Metin Bildiri/Sözlü Sunum)(Yayın No:6962983)
- Noyat, Ş. (2019). Güzel Sanatlar Eğitiminin Görsel Sanatlar Dersinde Okul Öncesi Çocukların Yaratıcılık Gelişimlerine Etkisi. Anadolu 2.Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi, 1-11. (Tam Metin Bildiri/Sözlü Sunum)(Yayın No:5540249)
- Noyat, Ş. (2019). Sanat Eğitiminin Tekstil Tasarımdaki Önemi ‘‘Vincent Van Gogh’un Eserlerinin, Tekstil Tasarımında Uygulama,. Uluslararası Pegem Eğitim Kongresi (İpcedu 2020) (Özet Bildiri/Sözlü Sunum)(Yayın No:6963046)
- Noyat, Ş.,İnam Karahan Ç. ve Alakuş A. O.(2018). Okul Öncesi Montessori Eğitimi Yaklaşımında Sanat Eğitimi ve Yaratıcılık. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi(34), 48-59., Doi: 10.14582/DUZGEF.1902 (Kontrol No: 5743630) E.

Daşdağ F. E. ve Noyat, Ş. (2015). Mesleki Teknik Eğitim Okullarında, Sanat Eğitimi Derslerinin Durumuna İlişkin Bir Değerlendirme. Herkes için Sürdürülebilir Eğitim. 24. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi,, 326-328. (Özet Bildiri/Sözlü Sunum)(Yayın No:6963178)

PROJE BAP (2023) Devam ediyor; Endüstri 4.0'a Yönelik İnovatif Fikirlerin Gelişimi İçin 3 Boyutlu Baskı - İşleme Laboratuarlarının Kurulması ve Bu Teknolojinin Öğrencilerde Mesleki Öğrenme Başarısına Olan Katkısının Değerlendirilmesi Proje Türü Yükseköğretim Kurumları tarafından destekli bilimsel araştırma projesi